

Plan-MER Structuurvisie Buitengebied

Gemeente Dalfsen

6 februari 2012

Plan-MER Buitengebied Dalfsen

30-01-2012

Inhoudsopgave

1.	Wat kunt u vinden in dit plan-mer	7
1.1	De plan-m.e.r. procedure	7
1.2	Leeswijzer	9
2.	Het plan: een structuurvisie voor het buitengebied van dalfsen	11
2.1	Wat is een structuurvisie	11
2.2	Waarom een structuurvisie buitengebied Dalfsen	11
2.3	Ambities van de structuurvisie	11
2.3.1	Bestaand beleid	11
2.3.2	Ruimtelijke kwaliteit	11
2.3.2	Duurzaamheid	12
2.3	Om welk gebied gaat het	12
3.	Kaders voor de structuurvisie: vastgesteld lokaal beleid en overige beleidskaders	15
3.1	Vastgesteld lokaal beleid	15
3.2	Beleidskaders en wetgeving op landelijk, provinciaal en regionaal niveau	18
4.	Het buitengebied van dalfsen, nu en later	19
4.1	Algemene karakteristiek per deelgebied	19
4.1.1.	Huidige situatie	19
4.1.2.	Autonome ontwikkeling algemeen	21
4.2.	Dalfsen nu en later per milieuthema	23
4.2.1.	Bodem	23
4.2.2.	Water	25
4.2.3.	Gebruiksfuncties	27
4.2.4.	Natuur	33
4.2.5.	Landbouw en cultuurhistorie	37
4.2.6.	Leefomgeving	42
4.2.7	Externe veiligheid	45
5.	Alternatieven voor de structuurvisie	50
5.1	Opstellen van alternatieven voor de structuurvisie	50
5.2	De doelstellingen: vergroten van de ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid	50
5.3	Beschrijving alternatieven	50
5.3.1.	Alternatief 'economisch vitaal'	50
5.3.2.	Alternatief 'aantrekkelijk landschap'	50
6.	Beoordeling van de alternatieven	51
6.1	Inleiding	51
6.2	Beoordelingskader	51
6.3	Bodem en water	53
6.3.1	Algemene beschrijving van de effecten	53
6.3.2	Effecten per landschapstype	53
6.4	Gebruiksfuncties	54
6.4.1	Algemene beschrijving van de effecten	54
6.4.2	Effecten per landschapstype	56
6.5	Natuur	56
6.5.1	Algemene beschrijving van de effecten	56
6.5.2	Effecten per landschapstype	58
6.6	Landschap en cultuurhistorie	58
6.6.1	Algemene beschrijving van de effecten	58
6.6.2	Effecten per landschapstype	60
6.7	Leefomgeving	61
6.7.1	Algemene beschrijving van de effecten	61
6.7.2	Effecten per landschapstype	62
7.	Vergelijking van de alternatieven en mitigerende maatregelen	63
7.1	Effectvergelijking	63

7.2	Mitigerende en compenserende maatregelen	64
7.3	Beoordeling alternatieven op duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit	65
8.	Aanbevelingen voor de structuurvisie	66
8.1	Aanbeveling: specifieke focus per deelgebied	66
8.3	Veenontginningen (Nieuwleusen)	66
8.4	Heideontginningen Noord (Dalfserveld - Oudleusenerveld)	67
8.5	Heideontginningen Zuid (Dalmsholte/Lemelerveld)	68
8.6	Essenlandschap (Ankum, Welsum)	69
8.7	Vecht en uiterwaarden (Vechtdal)	69
8.8	Bos- en landgoederenlandschap	70
8.9	Kampenlandschap (Hoonhorst en zuid-west Lemelerveld)	71
8.10	Broekontginningen (Marshoek)	71
8.11.	Aanbevelingen in relatie tot de structuurvisie	72
9.	Leemten in kennis en evaluatieprogramma	73
9.1.	Leemten in kennis en informatie	73
10.	Hoe verder	74
10.1	Procedure	74
10.2	Samenhang met het bestemmingsplan	74
BIJLAGEN		75
	Bijlage I - Toelichting gemeentelijke beleidsdocumenten	76
	Bijlage II – Toelichting landelijke en provinciale beleidskaders	83
	Bijlage III – Beschrijving huidige situatie natuur	90
	Bijlage IV – Beschrijving en waardering landschappelijke en cultuurhistorische waarden	100
	Bijlage V – Toelichting beoordelingskader	104

1. WAT KUNT U VINDEN IN DIT PLAN-MER

1.1 De plan-m.e.r. procedure

De Structuurvisie Buitengebied gemeente Dalfsen moet voldoen aan de eisen, die daaraan gesteld zijn in verschillende wetten (Wet ruimtelijke ordening, Wet milieubeheer). In de Wet milieubeheer en het bijbehorende Besluit milieueffectrapportage (m.e.r.1) is een Structuurvisie aangemerkt als een plan waarvoor de plan-m.e.r.-plicht van toepassing kan zijn. Een Structuurvisie is plan-m.e.r.-plichtig als: het kaders stelt voor activiteiten in het plangebied waarvoor de wet voorschrijft dat er een project-m.e.r. moet komen, dan wel waarvoor beoordeeld moet worden of een project-m.e.r. noodzakelijk is; activiteiten in de Structuurvisie mogelijk leiden tot significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden en dus mogelijk een passende beoordeling nodig is.

De Structuurvisie Buitengebied gemeente Dalfsen is kaderstellend voor het bestemmingsplan buitengebied. Omdat zich in het buitengebied mogelijk intensieve veehouderijbedrijven kunnen vestigen boven de m.e.r.-drempels of bestaande bedrijven zich tot boven deze drempels kunnen uitbreiden én in de toekomst sprake kan zijn van andere m.e.r.-plichtige initiatieven en projecten (recreatie, natuurontwikkeling, waterbeheer), is op deze punten sprake van kaderstelling.

Binnen 6 km van de grenzen van gemeente Dalfsen liggen vier Natura 2000-gebieden, namelijk Vecht en Beneden-Reggegebied, 'Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht' en 'Uiterwaarden IJssel'. Ontwikkelingen binnen de gemeente Dalfsen kunnen invloed hebben op deze gebieden, zodat ook daarmee sprake is van een plan-m.e.r.-plicht.

Doel van de plan-m.e.r. en samenhang met de Structuurvisie

Het doel van de plan-m.e.r. is om bij de besluitvorming over plannen en programma's het milieu een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming, met het oog op het bevorderen van een duurzame ontwikkeling. Daarmee is het eigenlijk een methode om de ambities ten aanzien van duurzaamheid van de gemeente expliciet te maken.

Een plan-m.e.r. staat niet op zichzelf, maar is gekoppeld aan de vaststelling van een plan (in dit geval de Structuurvisie) en de procedure die daarvoor moet worden doorlopen. De procedure van een plan-m.e.r. voor de Structuurvisie brengt de milieueffecten van de voorgenomen ontwikkelingen in beeld. Ook geeft het plan-MER aan welke reële maatregelen voorhanden zijn om negatieve effecten te voorkomen of te verminderen, of om positieve effecten te vergroten. Het plan-MER geeft tevens aandachtspunten aan voor de besluitvorming en de onderbouwing daarvan op een lager niveau, hier het bestemmingsplan.

Bevoegd gezag

De Structuurvisie Buitengebied gemeente Dalfsen zal worden vastgesteld door de gemeenteraad van Dalfsen. De bedoeling is om de Structuurvisie Buitengebied gemeente Dalfsen in mei 2012 vast te stellen.

Procedure plan-m.e.r.

De plan-m.e.r.-procedure voor de Structuurvisie Buitengebied gemeente Dalfsen kent de volgende stappen:

stap	procedure	doel	planning
1	openbare kennisgeving	Het voornemen om een Structuurvisie te gaan opstellen en een plan-m.e.r. procedure te doorlopen wordt openbaar aangekondigd door het bevoegd gezag.	gepubliceerd in de Dalfser Marskramer op 26 oktober 2010
2	inwinnen van zienswijzen	Het inwinnen van zienswijzen op het voornemen en op de diepgang en reikwijdte van het benodigde	ter inzage legging van informatie: 10 november

¹ In dit rapport wordt de afkorting m.e.r. aangehouden voor de milieueffectrapportage als procedure, de afkorting MER staat voor het milieueffectrapport.

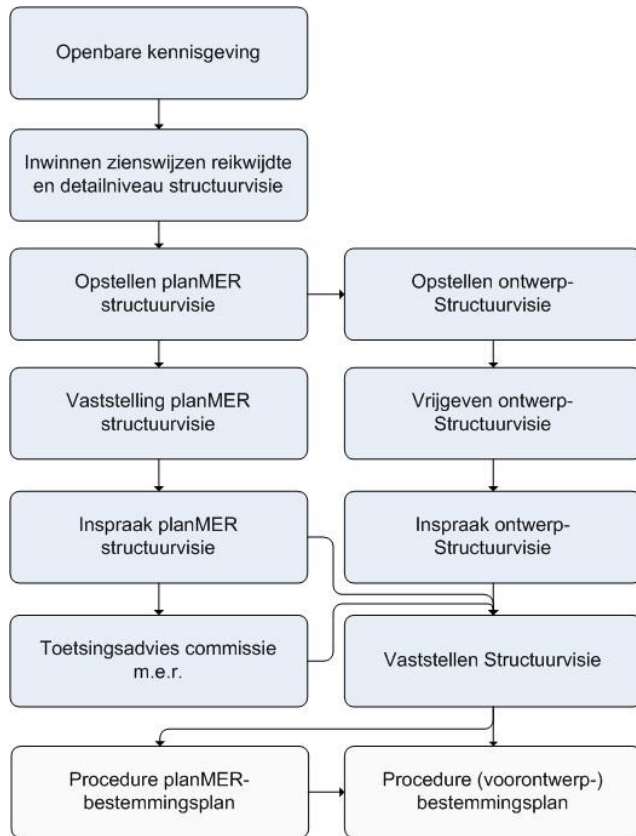
stap	procedure	doel	planning
		onderzoek.	t/m 7 december 2010
3	raadpleging Commissie m.e.r. en bestuursorganen	Bestuursorganen, die met de uitvoering van het plan-MER te maken kunnen krijgen, worden geraadpleegd over de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen MER.	notitie R&D toegestuurd op 8 november 2010, met verzoek om te reageren voor 8 december 2010
4	vaststelling notitie R&D door bevoegd gezag	De notitie Reikwijdte en Detailniveau wordt vastgesteld door het bevoegd gezag.	De notitie is ongewijzigd vastgesteld, met inachtneming van het advies van de Commissie m.e.r. en de ingediende zienswijzen
5	opstelling MER	Het MER wordt opgesteld overeenkomstig de vastgestelde reikwijdte en het vastgestelde detailniveau en de inhoudsvereisten zoals voorgeschreven in de Wet milieubeheer.	januari 2011 - januari 2012
6	vaststelling en openbaarmaking MER	De ter inzage legging van het plan-MER tegelijkertijd met ter inzage legging ontwerp-Structuurvisie.	15 februari tot en met 27 maart
7	inwinnen van zienswijzen	Het inwinnen van zienswijzen op het plan-MER en ontwerp-Structuurvisie.	15 februari tot en met 27 maart
8	toetsingsadvies Commissie m.e.r.	De Commissie voor de m.e.r. toetst het plan-MER.	10 februari plan-MER verzenden naar cie m.e.r
9	motivering van het plan-MER	De betrokken overheidsinstantie geeft aan hoe met de resultaten van het plan-MER, de inspraak en eventueel de zienswijzen en het advies van de Commissie voor de m.e.r. is omgegaan in de Structuurvisie.	april - mei 2012
10	evaluatie van de effecten na realisatie	Het is verplicht om de daadwerkelijk optredende milieugevolgen van de uitvoering van het plan te monitoren en te evalueren.	looptijd van de structuurvisie

Het rapport dat voor u ligt is het plan-MER dat ter inzage ligt, conform stap 6 in het bovenstaande schema. In afbeelding 1.1 is een versimpelde weergave gegeven van het stappenplan voor de procedure van het plan-MER in relatie tot de Structuurvisie.

Het plan-MER is opgesteld conform de notitie R&D en alle aspecten zoals benoemd in het advies van de commissie m.e.r. zijn onderzocht.

Afbeelding 1.1. Eenvoudige weergave stappenplan/procedure

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt toegelicht wat de structuurvisie is en welke ambities de structuurvisie heeft. Hoofdstuk 3 geeft de kaders voor de structuurvisie. Hierbij wordt ingegaan op lokaal beleid en beleid en wetgeving op landelijk, provinciaal en regionaal niveau. Hoofdstuk 4 beschrijft de referentiesituatie; er wordt ingegaan op de situatie in het buitengebied van Dalfsen nu en in de toekomst. In hoofdstuk 5 worden de alternatieven toegelicht. Het gaat om het alternatief 'economisch vitaal' en 'aantrekkelijk landschap'. De twee alternatieven worden in hoofdstuk 6 beoordeeld op hun milieueffecten. Hoofdstuk 7 gaat in op de effectvergelijking. Ook komen de mitigerende maatregelen in dit hoofdstuk aan de orde en wordt ingegaan op de toetsing van de alternatieven aan de doelstellingen. Hoofdstuk 8 geeft een voorzet voor de invulling van de structuurvisie. Hoofdstuk 9 geeft een voorzet voor het evaluatieprogramma en hoofdstuk 10 gaat in op de vervolgprocedures.

2. HET PLAN: EEN STRUCTUURVISIE VOOR HET BUITENGEBIED VAN DALFSEN

2.1 Wat is een structuurvisie

De Wet op de ruimtelijke ordening (Wro) verplicht de gemeente om, ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening, één of meerdere structuurvisies vast te stellen. Hoewel een structuurvisie iets zegt over grondgebruik en ruimtelijke ordening is een structuurvisie niet hetzelfde als een bestemmingsplan. In tegenstelling tot een bestemmingsplan heeft een structuurvisie geen rechtstreekse werking richting burgers. Een structuurvisie spreekt dan ook niet over verboden, vergunningen of verplichtingen, maar geeft inzicht in de voorgenomen ontwikkelingsrichting van de gemeente. Wel is de structuurvisie bindend voor de betrokken overheden. Dit betekent dat de uitgangspunten van de structuurvisie in acht genomen dienen te worden bij het opstellen van bestemmingsplannen, projectbesluiten of andere besluitvorming rondom voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen. Indien wordt afgeweken van de structuurvisie zal dit goed gemotiveerd moeten gebeuren.

2.2 Waarom een structuurvisie buitengebied Dalfsen

De gemeente Dalfsen werkt aan een Structuurvisie voor het buitengebied. De functie van de Structuurvisie is in feite het weergeven wat de gemeente wil bereiken in de toekomst. De Structuurvisie Buitengebied vormt het uitgangspunt (de kaders) voor het actualiseren van de drie bestemmingsplannen Buitengebied, die de gemeente Dalfsen heeft sinds de gemeentelijke herindeling. In het verlengde van de Structuurvisie, zullen de drie bestemmingsplannen worden geactualiseerd in één bestemmingsplan Buitengebied voor het gehele buitengebied van de gemeente. In het bestemmingsplan worden - voorzover mogelijk - de beleidsuitgangspunten uit de Structuurvisie vertaald.

2.3 Ambities van de structuurvisie

2.3.1 Bestaand beleid

In de Structuurvisie Buitengebied Dalfsen is het strategisch ruimtelijk beleid vastgelegd. De Structuurvisie geeft een toetsingskader voor nieuwe ontwikkelingen die nog geen plaats krijgen in het bestemmingsplan. De Structuurvisie biedt tevens het strategisch kader voor het bestemmingsplan Buitengebied.

Voor diverse gemeentelijke beleidsstukken zijn intensieve omgevingsprocessen doorlopen. Dat heeft geleid tot goed doordachte beleidsstukken. Het is daarom niet de bedoeling om dit beleid met de structuurvisie buitengebied ter discussie te stellen. De structuurvisie moet daarom zoveel mogelijk aansluiten bij het bestaande beleid van de gemeente. De Plattelandsvisie (2007) en het Landschapsontwikkelingsplan (LOP, 2010) vormen de basis voor de indeling in deelgebieden en de ontwikkelingsrichting. De gemeenteraad heeft in 2009 de Missie en Visie 'Bij uitstek Dalfsen!' vastgesteld. Hierin zijn de gemeentelijke ambities voor ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid opgenomen.

Ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid hebben een duidelijke plaats gekregen in de Structuurvisie. Ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid zijn reeds onderdeel van de gemeentelijke toekomstvisie. Daarnaast zijn dit de twee pijlers van de nieuwe provinciale Omgevingsvisie en -verordening. In de volgende paragrafen worden de begrippen ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid nader toegelicht.

2.3.2 Ruimtelijke kwaliteit

Het begrip 'ruimtelijke kwaliteit' kan worden beschouwd als een subjectief begrip. Immers: het begrip kan verschillende associaties oproepen. Toch kan binnen het begrip 'ruimtelijke kwaliteit' drie deelbegrippen worden onderscheiden:

1. belevingswaarde;
2. gebruikswaarde;
3. toekomstwaarde.

Belevingswaarde gaat over identiteit, herkenbaarheid en schoonheid. Aantrekkingskracht van het buitengebied staat hierin centraal. Herkenbare landschappen met een sterke eigenheid en identiteit vormen de basis. Een hoge belevingswaarde geldt als belangrijke recreatieve trekpleister, maar ook als aantrekkelijke woonomgeving.

De gebruikswaarde vertegenwoordigt de toegankelijkheid en gebruiksmogelijkheden van het buitengebied. Ontwikkelingen zorgen voor een continue vernieuwing van het buitengebied. De gebruikswaarde stuurt deze ontwikkelingen. Dat kan ruimte zijn voor economische dynamiek (landbouw en werken), recreatieve mogelijkheden, uitloopgebied voor dorpen en steden en leef- en woongebied voor mens en dier.

Toekomstwaarde richt zich op de toekomstbestendigheid van het buitengebied. Flexibiliteit om toekomstige ontwikkelingen op te vangen is daarbij van belang, maar ook een hoge belevingswaarde en/of gebruikswaarde kunnen de duurzaamheid van het buitengebied bepalen.

2.3.2 Duurzaamheid

Duurzaamheid kan verschillende onderdelen van de ruimtelijke ordening beslaan. De gemeentelijke ambities ten aanzien van duurzaamheid kent een onderverdeling in drie delen:

1. ecologische duurzaamheid;
2. economische duurzaamheid;
3. sociale duurzaamheid.

Ecologische duurzaamheid gaat over biodiversiteit en waardevolle landschapselementen. Natuur- en landschapswaarden vormen de basis en ontwikkelingen dragen bij aan het behouden of versterken van deze natuur- en landschapswaarden. Dat kan concreet gerealiseerd worden door aandacht te besteden aan landschapselementen, landschappelijke inpassing en (het voorkomen van negatieve) effecten op de natuur.

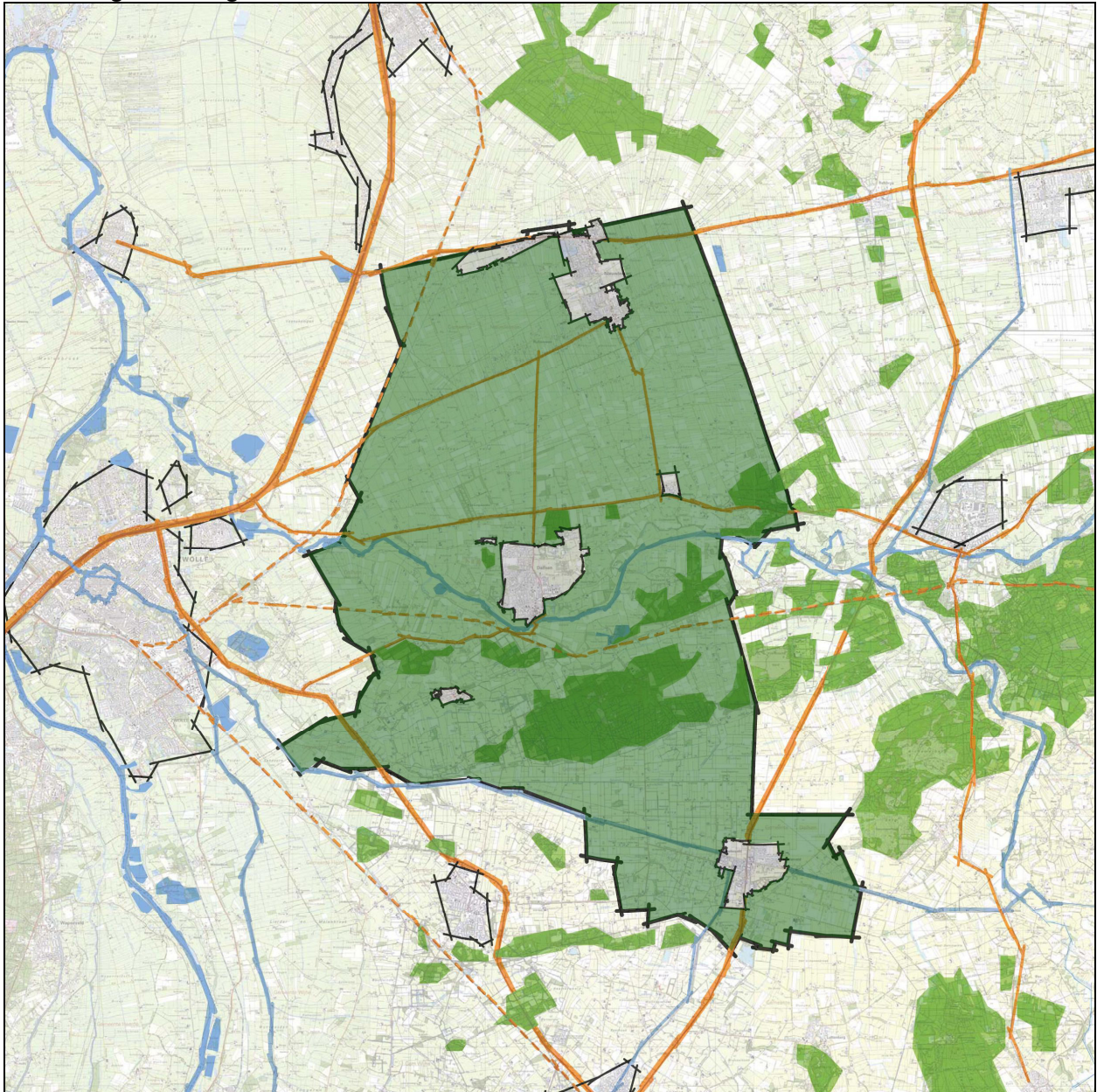
Economische duurzaamheid richt zich op functiemenging, flexibiliteit van de lokale economie en lokale energie opwekking. Voor de plattelandseconomie zijn er mogelijkheden voor intensivering en schaalvergroting. De ruimtelijke kwaliteit dient echter wel gewaarborgd te blijven.

Sociale duurzaamheid is de verbondenheid met de plek en richt zich op identiteit, leefbaarheid en volksgezondheid. Er gaat aandacht uit naar cultuurhistorische kenmerken en een aantrekkelijk buitengebied om in te wonen, te werken en te recreëren.

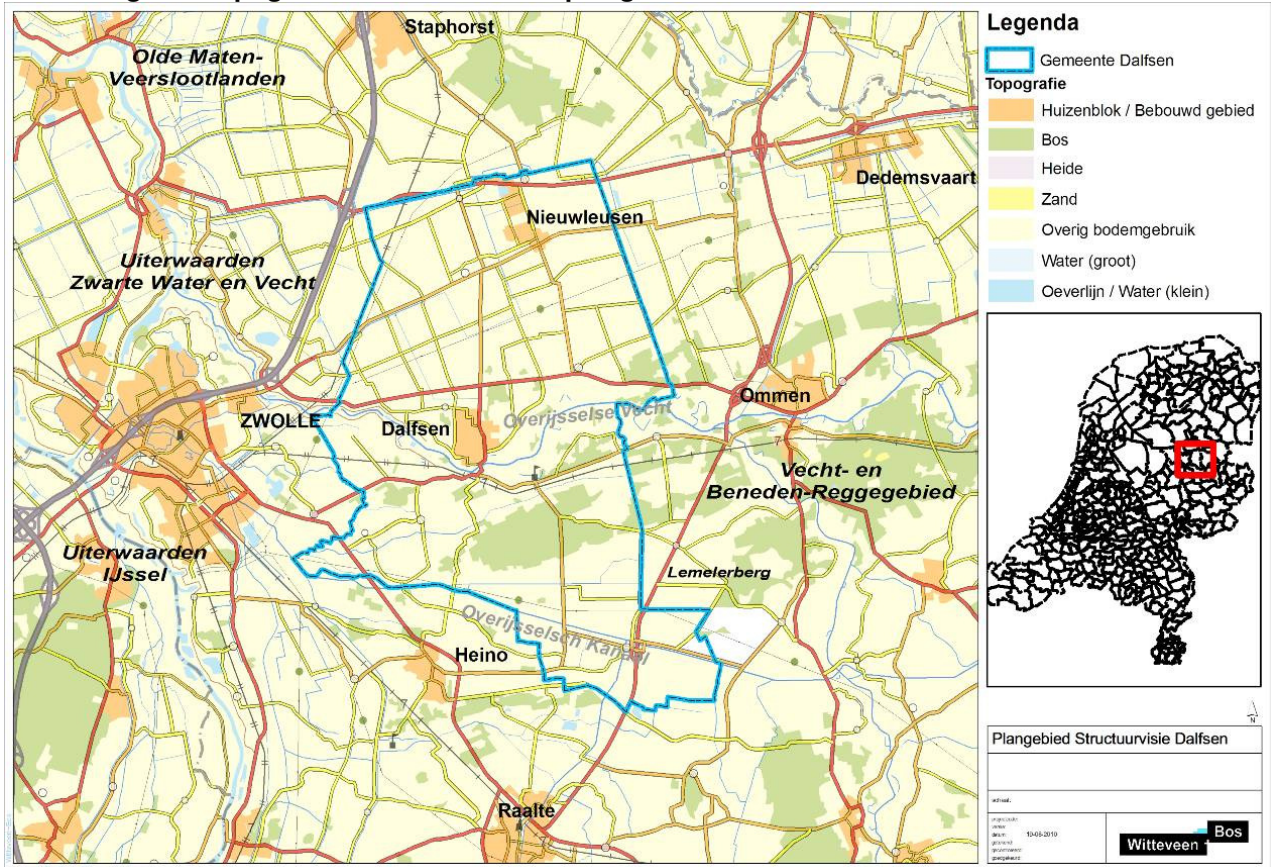
2.3 Om welk gebied gaat het

Het plangebied ligt in de gemeente Dalfsen (zie afbeelding 2.1). Uitgezonderd zijn de bebouwde kommen van de kernen Dalfsen, Nieuw- en Oudleusen, Lemelerveld en Hoonhorst en nog enkele gebieden met recreatiewoningen. In hoofdstuk 4 wordt nader ingegaan op de kenmerken van het plangebied.

Afbeelding 2.1. Plangebied

Afbeelding 2.2. Topografische kaart van het plangebied

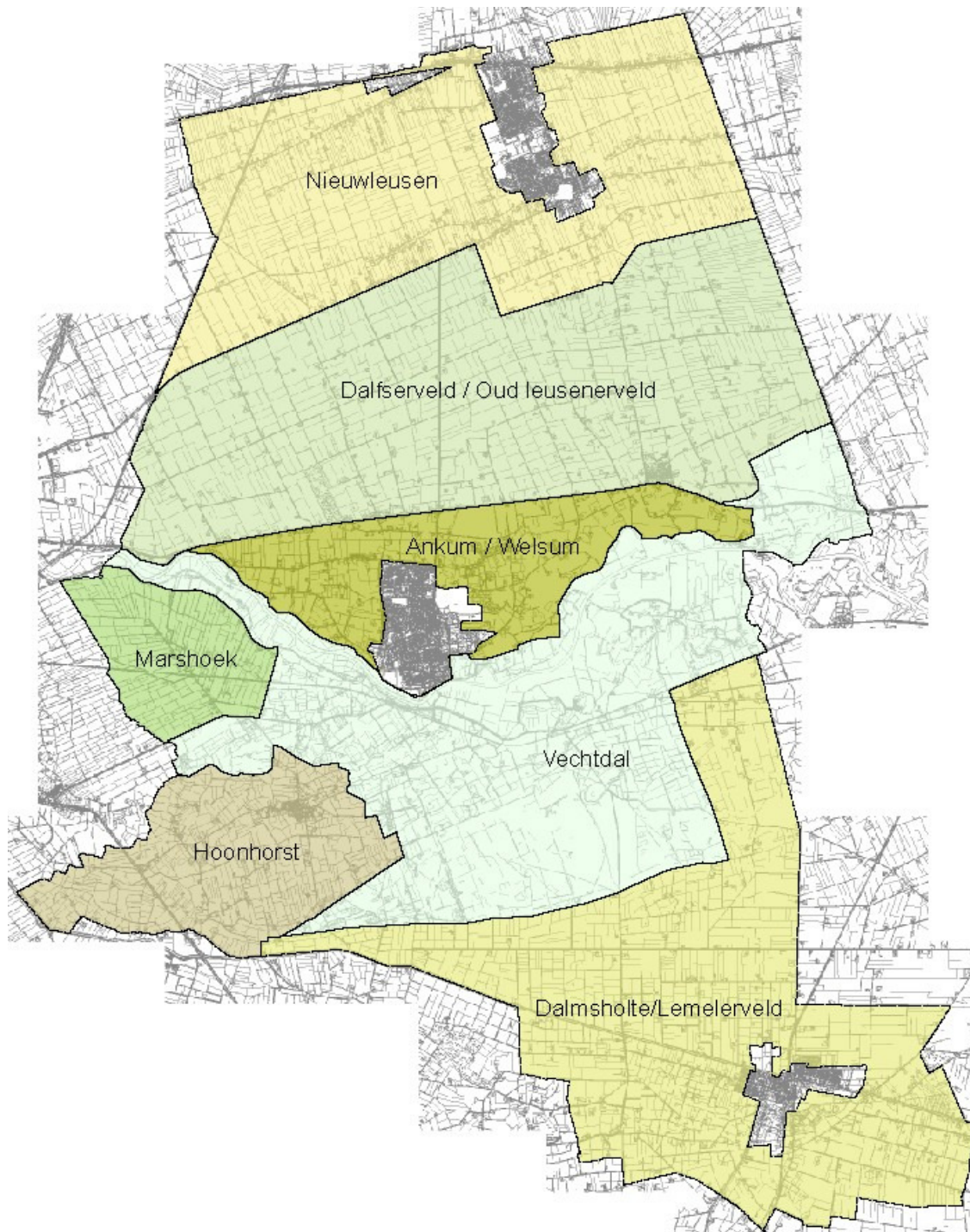

3. KADERS VOOR DE STRUCTUURVISIE: VASTGESTELD LOKAAL BELEID EN OVERIGE BELEIDSKADERS

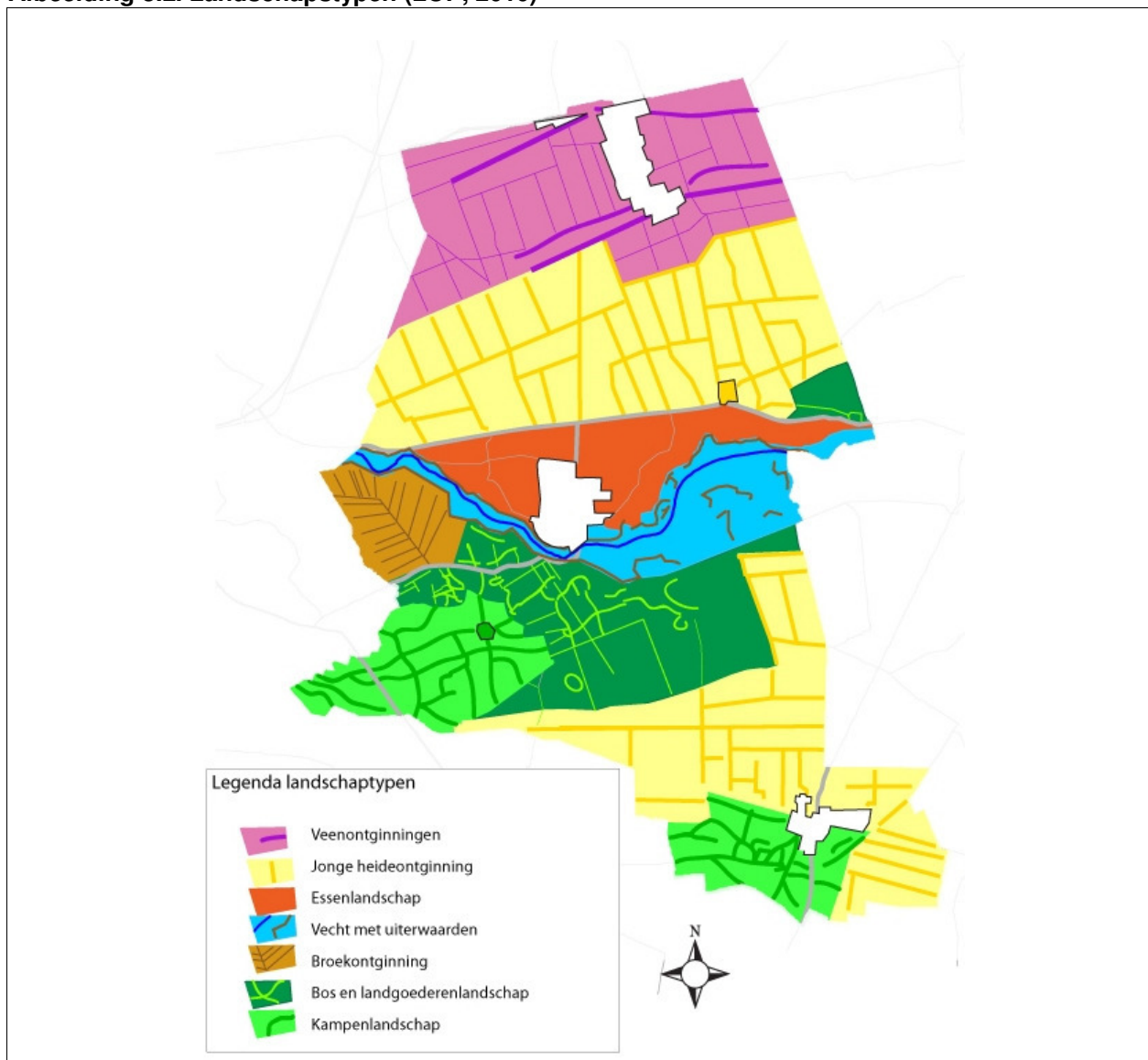
3.1 Vastgesteld lokaal beleid

Uitgangspunt voor het opstellen van de Structuurvisie is het vastgestelde beleid. De Plattelandsvisie (2007) en het Landschapsontwikkelingsplan (LOP, 2010) vormen de basis voor de indeling in deelgebieden en de ontwikkelingsrichting. In onderstaande afbeeldingen zijn de visie en de gebiedsindeling volgens deze stukken weergegeven. In tabel 3.1 zijn vervolgens de belangrijkste beleidsstukken samengevat die richting geven aan de structuurvisie. Een uitgebreidere beschrijving van deze beleidsstukken is opgenomen in bijlage 1.

Afbeelding 3.1. Deelgebieden gemeente Dalfsen (Plattelandsvisie 2007)

Afbeelding 3.2. Landschapstypen (LOP, 2010)

De landschapsvisie per landschapstype (zie afbeelding 3.2) laat zich als volgt samenvatten:

- in het deelgebied 'Vecht en uitwaarden' is de visie met name gericht op het verbeteren van de beleefbaarheid van de karakteristieke elementen. Hierbij kan worden gedacht aan het aantakken, uitdiepen en accentueren van meanders, het creëren van uitkijkpunten en struinpaden en het herstellen van de beplantingsstructuur;
- in het deelgebied 'Essenlandschap' is het streven gericht op het versterken van de steilranden (met beplanting), het aanleggen en uitbreiden van erf- en wegbeplanting en het aanleggen of versterken van Kerkepaden en boerenlandpaden;
- het deelgebied 'Bos- en landgoederenlandschap' staat landschapsbeheer voorop dat inzet op de bosranden en natuurlijke randen langs akkers en weilanden. Ook wordt gestreefd naar de aanplant van solitaire bomen op agrarische enclaves en de uitbreiding van de lanenstructuur;
- in het 'Kampenlandschap' zet de gemeente in op het versterken van het kleinschalige en afwisselende landschap. Daarbij kan gedacht worden aan nieuwe landgoederen, aanplant langs wegen, houtwallen op kavelgrenzen en het aanleggen van poelen;
- in het 'Broekontginningslandschap' is het landschapsbeleid gericht op het meer zichtbaar en beleefbaar maken van de waterstructuur en extra aandacht voor de inrichting van de erven;
- de visie voor 'Veenontginningslandschap' zet in op het herstellen van kavelgrenzen, het versterken van erfstructuren (rood en groen) en het handhaven van de openheid;
- in het 'Heideontginningslandschap' zijn de maatregelen gericht op het behoud van de noordzuid gerichte landschapsstructuur, het verbeteren van de erfbeplantingen en het aanbrengen van houtwallen en singels.

Tabel 3.1. Overzicht van lokaal beleid waar de structuurvisie zoveel mogelijk bij moet aansluiten

<p>Plattelandvisie (2007)</p> <p>In de plattelandvisie zijn de ontwikkelingen in het buitengebied van de gemeente Dalfsen in samenhang in beeld gebracht en zijn de toekomstige ontwikkelingsrichtingen van het landelijk gebied en de kleine kernen aangegeven. Het bevat beleid per thema (zie onderstaand) en per deelgebied (zie bijlage II)</p> <p>Landbouw: verbreding landbouw overal toegestaan mits voldaan wordt aan de milieuwetgeving, nieuwbouw beperkt tot Marshoek (alleen grondgebonden landbouw) en het gebied 'Dalfserveld, Oudleusenerveld en Nieuwleusen' buiten de bebouwingslinten. Hervestiging intensieve veehouderij toegestaan binnen 'Dalsholte en Lemelerveld' en 'Dalfserveld, Oudleusenerveld en Nieuwleusen'. Glastuinbouw in Ankum-Welsum moet zich kunnen blijven ontwikkelen. Energieteelt en bosaanplant is toegestaan in de deelgebieden Ankum-Wensum, 'Dalmscholte en Lemelerveld' en Hoonhorst (alleen bosaanplant)</p> <p>Werken: uitbreiding conform bestemmingsplan is overal toegestaan. In Ankum-Welsum, 'Dalmscholte en Lemelerveld', 'Dalfserveld, Oudleusenerveld en Nieuwleusen' is vestiging van bedrijven in Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB) mogelijk (zoals opslag en stalling, agrarische hulpbedrijven, paardenhouderijen, hoveniers, ambachtelijke bedrijven en zakelijke dienstverlening)</p> <p>Wonen: vrijkomende agrarische bebouwing kan overal een woonfunctie krijgen. Nieuwe landgoederenzones worden toegestaan in Ankum-Wensum en 'Dalmscholte en Lemelerveld', het is niet de bedoeling dat deze de bestaande landbouw hinderen</p> <p>Recreatie: Nieuwvestiging van recreatiebedrijven is niet mogelijk, behalve in VAB's (met uitzondering van de gebieden Marshoek en buiten de bebouwingslinten van 'Dalfserveld, Oudleusenerveld en Nieuwleusen'). In alle gebieden wordt ingezet op het versterken van recreatief medegebruik, rond de Vecht wordt ingezet op versterking van de waterrecreatie</p> <p>Energie: Windenergie wordt alleen toegestaan buiten de bebouwingslinten van 'Dalfserveld, Oudleusenerveld en Nieuwleusen'</p>
<p>Missie en visie Dalfsen 2020 (2009)</p> <p>Deze toekomstvisie bevat de strategische koers van de gemeente Dalfsen tot aan 2020. De centrale missie van de gemeente Dalfsen luidt: het ontwikkelen van vitale gemeenschappen in een onderscheidende woonplaats van groene signatuur. De gemeente staat voor sociale samenhang, ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid</p>
<p>Landschapsontwikkelingsplan (2010)</p> <p>In het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) is een visie op het landschap in het buitengebied van Dalfsen uitgewerkt in wensen en projecten. Het LOP is een gemeentedeekkende visie op de landschappelijke ontwikkeling van zeven verschillende deelgebieden. In het LOP is per deelgebied een beschrijving van het landschap gegeven. Ook is aangegeven wat de karakteristieken van landschap in het betreffende deelgebied zijn en welke ontwikkelingen en welke kansen en bedreigingen er zijn. De gemeente kiest in het LOP voor de strategie 'Selectief ontwikkelen'. Dit betekent dat in principe wordt ingezet op en toename van kwaliteit en het herstel van verloren gegane kwaliteiten, maar dat met name de thema's 'recreatie' en 'natuur' gebiedsgewijs worden genuanceerd. De landschapsvisie per landschapstype is bovenstaand weergegeven</p>
<p>Beleidsregels Rood voor Rood (2010)</p> <p>Het hoofddoel van deze beleidsregels is het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied. Voormalige bedrijfsgebouwen die niet worden hergebruikt, dienen te worden gesloopt en ontwikkelingen zijn gekoppeld aan het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit. Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn het gemeentelijke landschapsontwikkelingsplan, de gemeentelijke welstandsnota, maar ook de uitgangspunten in de plattelandvisie</p>
<p>Beleidskader Vrijkomende Agrarische Bebouwing (2010)</p> <p>Het VAB-beleid biedt veel kansen en mogelijkheden om vrijkomende agrarische bebouwing op een passende, andere manier te gaan gebruiken. Doelstelling is het leefbaar houden van het platteland. Daarin dient ook ruimte te zijn voor kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten, mits de ruimtelijke kwaliteit verbetert</p>
<p>Beleidsplan recreatie en toerisme (2011)</p> <p>Verblijfstoerisme is een kwaliteit van de plattelandsgemeente Dalfsen. Vanwege de huidige marktsituatie in de verblijfsrecreatie (dalend aantal overnachtingen) zal maatwerk geboden zijn met betrekking tot de mogelijkheden tot het uitbreiden van bestaand aanbod en mogelijkheden voor ontwikkeling van nieuw aanbod. Uitbreiding en kwaliteitsverbetering van bestaand aanbod gaan voor nieuw. Zowel bij bestaand als voor nieuw aanbod willen we inspelen op mogelijkheden voor diversiteit.</p>
<p>Welstandnota</p> <p>In de gemeentelijke welstandnota zijn criteria geformuleerd voor de welstandtoets. De toets gaat uit van handhaving van de aanwezige gebouwde en ongebouwde kwaliteit, waarbij op sommige plekken de kwaliteit kan worden aangescherpt. Deze hoofddoelstelling is per gebied verder uitgewerkt</p>
<p>Waterplan Dalfsen (2008)</p> <p>In de visie van het waterplan hebben gemeente Dalfsen en waterschap Groot Salland de doelstellingen op het gebied van water aangegeven. Het streven is om een veilig, veerkrachtig, flexibel, ecologisch gezond watersysteem te hebben, dat minimaal voldoet aan de randvoorwaarden gesteld in het Europees, nationaal en regionaal waterbeleid</p>
<p>Meerjarenprogramma Duurzaamheid 2011-2012</p> <p>De gemeente Dalfsen neemt kleine stappen in het kader van duurzaamheid, waarbij de gemeente Dalfsen zich vooral richt op projecten en technieken die zich nu al bewezen hebben. Voor de jaren 2011 en 2012 heeft de gemeente Dalfsen vijf speerpunten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gemeentelijke organisatie 2. Duurzaam (T)huis 3. Duurzaam Bedrijf 4. Duurzame Energie

5. Monitoring
Masterplan Ruimte voor de Vecht
De doelstellingen voor de Vecht hebben betrekking op de waterveiligheid in het Vechtdal, het creëren van een sociaal-economische impuls en het integraal realiseren van de natuuropgaven. Om deze doelstellingen te bereiken is het Masterplan Ruimte voor de Vecht opgesteld. De gemeente Dalfsen is één van de programmadragers en investeert de komende jaren samen met de waterschappen en de provincie in een groot aantal samenhangende impulsen rond de Vecht

3.2 Beleidskaders en wetgeving op landelijk, provinciaal en regionaal niveau

Naast gemeentelijk beleid is er landelijke wetgeving en beleid en provinciaal beleid, dat randvoorwaarden schept voor de invulling van de structuurvisie. In tabel 3.2. worden de belangrijkste kaders en wetgeving vanuit nationaal, provinciaal en regionaal beleid samengevat. Een nadere toelichting is opgenomen in bijlage II.

Tabel 3.2. Overige relevante beleidskaders en wetgeving voor de structuurvisie

Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet)
De natuurbeschermingswet heeft als doel het beschermen en in stand houden van bijzondere natuurgebieden. Een aantal natuurgebieden, onder andere Natura 2000, liggen binnen de invloedssfeer van het plangebied. Volgens de NB-wet moeten de Natura 2000-gebieden ondermeer beschermd worden tegen een te hoge depositie van stikstof. Nieuwe ontwikkelingen (onder andere agrarische activiteiten) moeten onderzocht worden op hun bijdrage aan de stikstofdepositie
Flora- en faunawet
Deze wet bevat het soortenbeleid uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. De wet kent drie beschermingsniveaus voor planten- en diersoorten. Op grond van deze wet worden meerdere soorten binnen het plangebied beschermd
Nota Ruimte / EHS
De Nota Ruimte bevat het ruimtelijk beleid voor Nederland, onder andere op het gebied van landschap en natuur. In de nota Ruimte is de Ecologische hoofdstructuur (EHS) vastgelegd. Delen van het plangebied behoren tot de Ecologische hoofdstructuur
Wet ammoniak en Veehouderij
In deze wet zijn (natuur)gebieden aangewezen die zeer kwetsbaar zijn voor verzuring. Veehouderijen in een zone van 250 meter rondom de aangewezen gebieden hebben een emissieplafond voor ammoniak
Besluit ammoniakemissie veehouderij
Dit besluit bepaalt dat stallen emissie-arm uitgevoerd moeten worden. Hiervoor is een systeem opgezet met emissiefactoren en maximale emissiewaarden
Wet geurhinder en veehouderij
In deze wet zijn regels opgenomen voor de geurbelasting die een veehouderij mag veroorzaken op een geurgevoelig object (bijvoorbeeld een woning). In de bijbehorende regeling zijn geuremissiefactoren opgenomen voor een groot aantal diercategorieën
Wet luchtkwaliteit
In deze wet (onderdeel van de Wet milieubeheer) zijn luchtkwaliteitseisen opgenomen. Deze eisen zijn mede gebaseerd op Europese normen. In Nederland worden alleen overschrijdingen verwacht voor de stoffen NO ₂ , PM ₁₀ en PM _{2,5}
Kaderrichtlijn water
Deze richtlijn is bedoeld om de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater in Europa op een goed niveau te krijgen en te houden. Het grondgebied van Dalfsen behoort tot het stroomgebied van de Rijn, deelgebied Rijn-Oost. De ambities in de stroomgebiedsvisie liggen op het vlak van schoon water, veiligheid, klimaat en droogte
Waterwet
In de Waterwet is het integrale waterbeheer in Nederland vastgelegd. Het beleid gaat over grondwater, waterkwaliteit en waterkwantiteit. Het beleid gaat uit van de gedachte dat de ruimtelijke ontwikkeling rekening moet houden met het water
Omgevingsvisie Overijssel
De omgevingsvisie heeft de status van een structuurvisie en is richtinggevend voor plannen van lagere overheden. In de omgevingsvisie wordt ingezet op behoud van bos- en natuurgebieden. In de omgevingsvisie wordt onderscheid gemaakt in vier lagen: natuurlijke ondergrond, cultuurlandschap, stedelijke laag en lust- en leisurelaag. Voor het buitengebied van Dalfsen zijn verschillende beleidsuitgangspunten uit de omgevingsvisie relevant Deze beleidsuitgangspunten volgen voornamelijk uit de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving (zie onder):
<ul style="list-style-type: none"> - Dalfsen ligt in het hoogveen- en Vechtgebied. De Vecht wordt gezien als één van de parels voor water, natuur, recreatie en landbouw. Door de kern van Dalfsen meer te verbinden met de Vecht worden de toeristische structuur en de kwaliteit van het woonmilieu verder versterkt; - zowel in de rivier- en beekdalen als in de hoogveenontginningen liggen mogelijkheden voor agrarische bedrijvigheid die uiteraard rekening moeten houden met aanwezige gebiedskenmerken voor het versterken van de bereikbaarheid is een belangrijke opgave. Door de gemeente Dalfsen lopen, als onderdeel van de provinciale verkeerstructuur, de spoorlijn Zwolle-Emmen en de N340 (verbinding Zwolle -Hardenberg/Emmen); - het noordelijk deel van het plangebied heeft als beeld 'schoonheid van de moderne landbouw'. Rondom de Vecht is een strook aangegeven als 'mixlandschap met landbouw, natuur, water en wonen' en EHS; - het noordwesten van het plangebied wordt beschouwd als een kansrijk zoekgebied voor windenergie;

- ten zuiden van de kern Dalfsen wordt een stationsgebied voorzien.
Omgevingsverordening Overijssel
De omgevingsverordening is een instrument om het beleid uit de omgevingsvisie door te laten werken. De verordening geeft aan dat er ruimte is voor sociaal-economische ontwikkelingen als is aangetoond dat het verlies aan landschappelijke en/of ecologische waarden wordt gecompenseerd door versterking van de ruimtelijke kwaliteit.
Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving
De provincie kiest ervoor om ontwikkelingen in de groene ruimte gepaard te laten gaan met een impuls voor de ruimtelijke kwaliteit. Om dit uit te werken heeft de provincie, aansluitend bij de omgevingsvisie, deze Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving opgesteld. De Kwaliteitsimpuls is van toepassing op diverse categorieën van ontwikkelingen. Afhankelijk van het type functie en het doel van de ontwikkeling wordt bepaald hoe groot de inspanning moet zijn voor de ruimtelijke kwaliteit. Uitgangspunten zijn:
<ul style="list-style-type: none"> - er is ruimte voor sociaaleconomische ontwikkeling als deze past in het ontwikkelingsperspectief en wordt ingepast in de gebiedskenmerken; - een goede ruimtelijke inpassing van de ontwikkeling is altijd een basisvoorwaarde of basisinspanning; - bij nieuwvestiging en bij grootschalige uitbreiding van bestaande functies wordt tegelijkertijd geïnvesteerd in de kwaliteit van de omgeving; - de ontwikkelingsruimte moet in balans zijn met de investering in ruimtelijke kwaliteit.
Beleidskader Natura 2000 en stikstof en veehouderijen Overijssel
Dit beleidskader draagt bij aan de vermindering van stikstofdepositie op Natura2000-gebieden. De depositie van stikstof moet verminderen om de achteruitgang van de instandhoudingsdoelstellingen tegen te gaan. De provincie voorziet een zestal maatregelen, die geleidelijk de ammoniakdepositie terug moeten dringen:
<ul style="list-style-type: none"> - toepassing emissie arme technieken; - saldering met een registratiesysteem; - sanering piekbelastingen; - monitoring en 'hand aan de kraan'; - effectgerichte maatregelen; - stimuleringsbeleid veehouderijen.
Natuurbeheersplan
Het natuurbeheersplan geeft de begrenzing van de gebieden waar gesubsidieerd beheer van agrarische natuur en landschapselementen kan plaatsvinden. Het natuurbeheersplan beschrijft welke natuur- en landschapsdoelen van toepassing zijn. Het vormt een belangrijk instrument voor realisatie van de EHS.
Waterbeheersplan 2010-2015, waterschap Groot-Salland
In het waterbeheersplan wordt het beleid voor de periode 2010-2015 beschreven. Voor de gemeente Dalfsen zijn de volgende punten relevant: Ruimte voor de Vecht, hydraulische capaciteit van de rwzi Dalfsen wordt uitgebreid en er is een primair waterbergingsgebied aangewezen ten westen van Dalfsen.

4. HET BUITENGEBIED VAN DALFSEN, NU EN LATER

Dit hoofdstuk beschrijft het buitengebied van Dalfsen zoals het op dit moment is: Dalfsen nu. Ook wordt beschreven of deze situatie gaat wijzigen, op basis van al vastgestelde plannen en beleid: Dalfsen later (autonome ontwikkeling). Dit vormt samen de referentiesituatie. De effecten van de alternatieven voor de structuurvisie (zie hoofdstuk 5 en 6) worden tegen deze situatie afgezet.

In paragraaf 4.1 wordt een algemene karakteristiek gegeven per deelgebied. Vervolgens wordt het buitengebied van Dalfsen in kaart gebracht voor de meest belangrijke milieuthema's (4.2).

4.1 Algemene karakteristiek per deelgebied

De plattelandsvisie en het landschapontwikkelingsplan van de gemeente vormen de basis voor de indeling in gebieden en de ontwikkelrichting voor de structuurvisie. In deze paragraaf wordt de algemene karakteristiek (huidige situatie) van de deelgebieden aan de hand van de landschapstypen toegelicht (zie afbeelding 3.1 en 3.2). In de plattelandsvisie zijn de ontwikkelingsmogelijkheden voor de deelgebieden beschreven. Deze komen aan de orde bij de autonome ontwikkeling.

4.1.1. Huidige situatie

Veenontginningslandschap (Nieuwleusen)

Het veenontginningslandschap is ontstaan door hoogveenontginning. Het is een open en grootschalig landschap met lineaire bebouwings-, verkavelings- en ontwateringsstructuur (rechte wegen en waterlopen). Het grondgebruik is hoofdzakelijk grasland, hier en daar afgewisseld met percelen bouwland en (boom)kwekerijen. Buiten de ontginningsassen (linten) is weinig bebouwing aanwezig. Buiten de

lintstructuur, die oost-west georiënteerd is, is sprake van blokverkaveling. De bebouwing kent een kleinschalig en besloten karakter van de linten door slagenverkaveling, met in veel gevallen nog oude boerderijen op smalle kavels (slagen) met elzensingels langs perceelsgrenzen. In de hoogveengebieden zijn veel kanalen en vaarten gedempt, waardoor landschappen en dorpen hun oriëntatie hebben verloren. De N377 (gedempte Dedemsvaart) doet dienst als gebiedsontsluitingsweg. Met name langs het Oosterveen zijn monumentale boerderijen aanwezig. De open graslanden tussen de ontginningsassen bieden ruimte en rust voor ganzen en weidevogels.

Heideontginningslandschap (Dalfserveld / Oud leuserveld en Dalmsholte / Lemerleveld)

Het heideontginningslandschap wordt onderverdeeld in een noordelijk deel (Dalfserveld/ Oud leuserveld) en een zuidelijk deel (Dalmsholte/ Lemerleveld). Het heideontginningslandschap in het noorden kent relatief vochtige omstandigheden en is ontstaan door (relatief jonge) heideontginning. Het kenmerkende reliëf is veelal vervlakt door egalisatie ten behoeve van de landbouw. Het gebied is te typeren als een grootschalig agrarisch landschap met voornamelijk grasland. Het is een open landschap met plaatselijk houtsingels en bosstroken. De wegen zijn hoofdzakelijk lange, rechte lanen. Het gebied kent een rationeel kavelpatroon met rechthoekige percelen evenwijdig of dwars op noord-zuid gerichte ontsluitingswegen. De Steenwetering/Groote Griff dienen als toevoersloot van de heideontginningen. Er zijn relatief weinig burgerwoningen aanwezig. De openheid en rust van het gebied vormen goede omstandigheden voor weidevogels.

Het zuidelijk deel is eveneens een tamelijk grootschalig agrarisch ontginningsgebied, dat in gebruik is als gras- en bouwland. Het noorden van het gebied (Dalmsholte/ Lemerleveld) staat onder grotere invloed van de Vecht, met reliëf en landbouw op hogere delen. Ook is hier een harde grens met het bos en landgoederenlandschap te zien. Op de agrarische erven is veelal sprake van schaalvergroting van de bebouwing. Op enkele plaatsen is sprake van transformatie van landbouwwerven naar burgererven. De landschappelijke structuur bestaat uit wegbeplantingen, bomenrijen en plaatselijk houtwallen/-singels. Het gebied kent hoofdzakelijk noord-zuid gerichte ontsluitingswegen (uitgezonderd Oost-Lemerleveld).

Essenlandschap (Ankum / Welsum)

Het essenlandschap wordt gekenmerkt door natuurlijke hoogteverschillen. Met name de bolle essen, nabij buurtschappen en dorpen (Ankum, Welsum, Dalfsen) zijn typerend. Het gebied bestaat uit dekzandvlaktes en ruggen, met relatief grote verschillen tussen hoog/droog en laag/nat, vooral rond de essen. Het landgebruik bestaat uit bouw- en grasland, met enkele boomkwekerijen en kassen. Het kenmerkende reliëf is in een aantal gevallen vervlakt door egalisatie t.b.v. de landbouw. Het landschapsbeeld is afwisselend en contrastrijk, door de afwisseling van open en besloten ruimten. De dorpen en de erven liggen voornamelijk op de flanken van de es. Typerend zijn de losse hoeven rond de es. Er is een duidelijke begrenzing door de N340 (regionale gebiedsontsluiting) aan de noordzijde en de dijken van de Vechtuiterwaarden aan de zuidzijde. Het gebied kent een rijke cultuurhistorie met oude lanen en wegen (zandpaden), oude erven, oude landgoederen en monumentale gebouwen.

Vecht en uiterwaarden (Vechtdal)

De Vecht is een beeldbepalend element in het landschap. Op dit moment is De Vecht genormaliseerd, gekanaliseerd en gereguleerd. Veel Vechtarmen zijn afgesneden, waardoor de rivier 30 km korter is geworden. De kern van Ruimte voor de Vecht is de verdere toekomstvaste omvorming van de rivier tot een veilige, herstelde halfnatuurlijke laaglandrivier. Het gebied kent een open uiterwaardenlandschap met verspreide loofbosjes, microreliëf en natuurlijke hoogteverschillen. In het rivierdal komen verschillende afgesneden meanders voor. Het is een vrijwel volledig open en onbebouwd gebied dat bijna geheel in gebruik is als grasland. Het is een dynamisch landschap met samenhang tussen rivier, uiterwaarden, dijken en oeverwallen. Langs de Vecht is sprake van een laaggelegen landschap met veel variatie in ruimtelijke opbouw. Aan de zuidzijde van Dalfsen is sprake van een dorpsfront, dat verder ontwikkeld wordt, waardoor er contact is tussen de stad en het landschap. In de omgeving van de Vecht liggen een aantal recreatieve fiets- en wandelroutes. De Vecht wordt gebruikt voor de pleziervaart en in de omgeving van de Vecht liggen een aantal recreatieve fiets- en wandelroutes. De uiterwaarden zijn zeer rustige gebieden, hier profiteren verschillende diersoorten van.

Bos- en landgoederenlandschap (Vechtdal)

Het bos- en landgoederenlandschap is een besloten landschap met kleine en grotere (agrarische) open ruimten en enkele kleine heideterreinen. Tot halverwege de 19^e eeuw was het woeste grond met heide, na de ontginning werd landbouw mogelijk en werden terreinen ingeplant met naaldbos. De bossengebieden vormen de 'groene ruggengraat' voor de regio. Er is in dit gebied sprake van relatief grote verschillen tussen hoog/droog en laag/nat gebied. Het gebied is in gebruik als bouw- en graslanden in onregelmatige blokvormige verkaveling. Bebouwing komt incidenteel voor, in de landbouwgebieden aan de randen. Er komen erven voor met karakteristieke boerderijen met gekleurde luiken. Het grootste

deel van het gebied is in bezit van landgoederen met landhuizen, deze landgoederen hebben een sterke invloed op het gebied. Kenmerkend is kasteel Rechteren (uit 12^e eeuw) met bijbehorend park. De spoorlijn Zwolle-Emmen is herkenbaar als een lijn in het landschap.

Kampenlandschap (Hoonhort en Lemelerveld)

Het kampenlandschap kent een natuurlijk reliëf, met relatief grote verschillen tussen hoog/droog en laag/nat, vooral ten westen van Lemelerveld. Op veel plaatsen is sprake van vervlakking van dit reliëf door egalisatie. Kenmerkend is de aanwezigheid van de waterlopen Marswetering en Emmertochtsloot en de essen. Het gebied bestaat uit een half open landschap (afwisseling van open gebied en bos) en is voornamelijk in gebruik als gras- en bouwland. Het gebied kent een regelmatig tot onregelmatige blokvormige verkaveling. Er ligt verspreide bebouwing langs verschillende wegen. Beplanting is aanwezig in de vorm van kleine bossen, houtwallen/-singels en erfbeplanting. Ten noorden van Lemelerveld vormt het Overijssels kanaal een scherpe lineaire begrenzing van dit landschap. Ten zuiden van Lemelerveld doorsnijdt de N348 het gebied. Er zijn monumentale boerderijen en oude zandpaden en kerkepaden aanwezig, die deel uitmaken van het recreatieve netwerk.

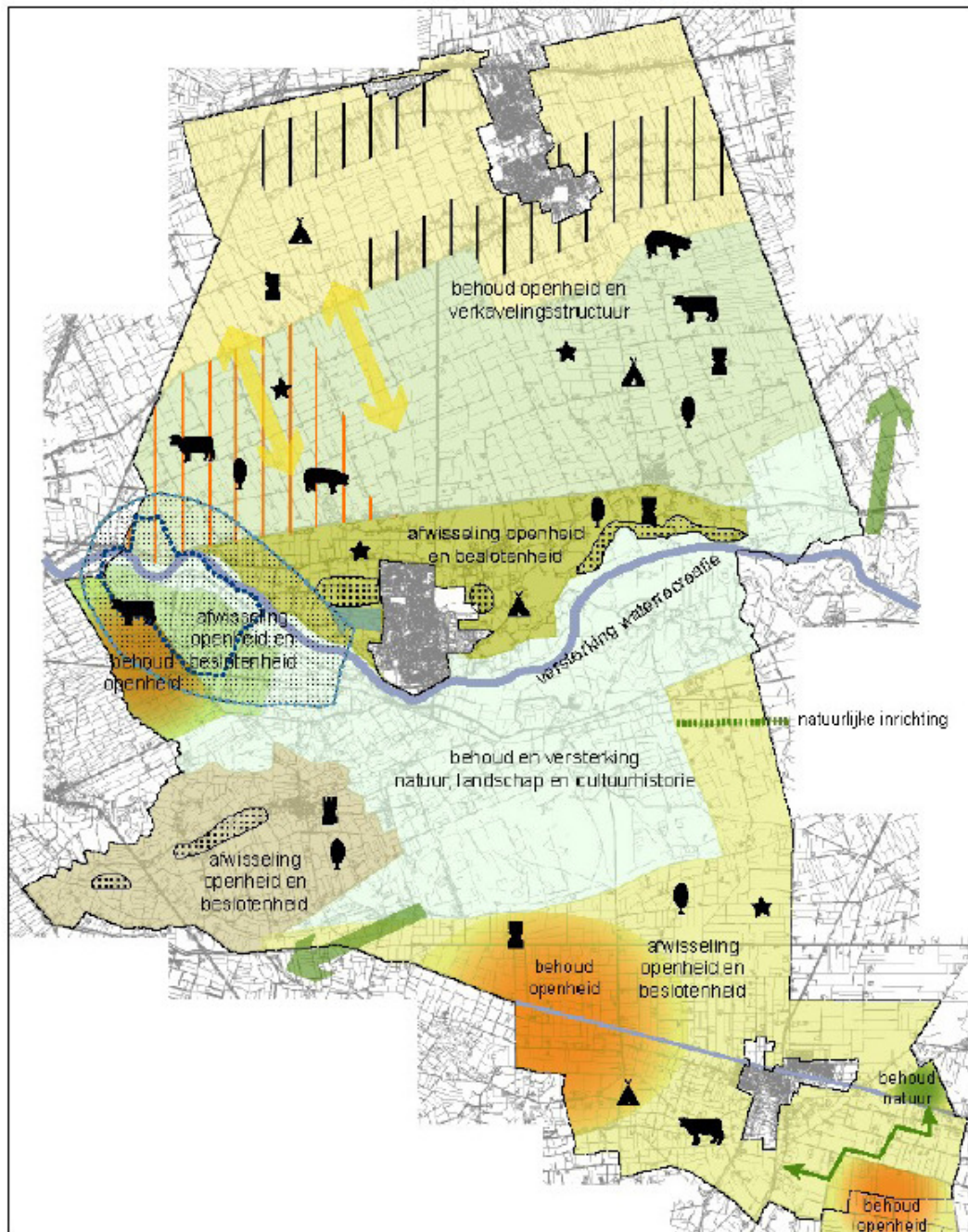
Broekontginningslandschap (Marshoek)

Het broekontginningslandschap is een vlak agrarisch open landschap. In de Middeleeuwen is het gebied ontgonnen als agrarisch productiegebied (weidegrond). Het gebied kent een opvallende verkaveling in visgraatpatroon en is als grasland in gebruik. De openheid van het gebied is beeldbepalend, beplanting komt voor in de vorm van enkele bosjes, perceelsbeplanting en wegbeplanting. De kavelstructuur wordt versterkt door de beplanting. Het gebied wordt doorsneden door de spoorlijn Zwolle-Emmen. De weinige bebouwing is geconcentreerd langs de ontsluitingswegen. Er zijn monumentale boerderijen aanwezig en de oude inpoldering is cultuurhistorisch waardevol.

4.1.2. Autonome ontwikkeling algemeen

De autonome ontwikkelingen voor de deelgebieden worden mede bepaald door het beleid zoals vastgelegd in de plattelandsvisie en het LOP. Het LOP is meer sectoraal en wordt beschreven onder de paragraaf landschap en cultuurhistorie. Afbeelding 4.1 en tabel 4.2 geven de visie en ontwikkelingsmogelijkheden per deelgebied weer, volgens de plattelandsvisie.

Afbeelding 4.1. Plattelandsvisie gemeente Dalfsen, 2007

- mogelijkheden vernieuwing landschapsstructuur (indicatie)
- robuuste verbinding ecologische verbindingzone
- zoekgebied windenergie (gemeente)
- behoud kleinschaligheid en slagenverkeveling
- waterretentie essen
- grondwaterbeschermingsgebied
- inbrekgebied potentiële waterwinning

- nieuwvestiging intensieve veehouderij
- nieuwvestiging grondgebonden veehouderij
- nieuwvestiging recreatie bedrijven
- bosaanplant
- nieuwe landgoederen
- en-ergieteelt

visiekaart

Tabel 4.1. Ontwikkelingsmogelijkheden per deelgebied (Plattelandsvisie Dalfsen, 2007)

Opgaven	Vechtdal	Hoonhorst	Marshoek	Ankum-Welsum	Dalmsholte/Lemelerveld	Dalfserveld/Oudleusenerveld/Nieuwleusen	
						<i>Bebouwingslinten</i>	<i>Overig</i>
Agrarische bedrijvigheid							
• verbreding	++	++	+	++	++	++	+
• nieuwvestiging grondgebonden landbouw	--	-	+	-	0	--	++
• nieuwvestiging intensieve veehouderij	--	--	--	--	--	--	+
• hervestiging intensieve veehouderij	-	0	0	0	+	+	+
Vrijkomende agrarische bebouwing							
• wonen	++	++	+	++	+	++	+
• bedrijven	--	-	0	+	+	+	+
• recreatie	++	+	0	+	+	+	0
• zorg	++	+	+	++	+	+	0
• dienstverlening	--	-	-	+	+	+	0
Niet-agrarische bedrijvigheid							
• uitbreiding conform bestemmingsplan	+	+	+	+	+	+	+
Recreatie en toerisme							
• nieuwvestiging recreatiebedrijven	--	--	--	0	0	--	0
• versterken recreatief medegebruik	++	++	++	++	++	++	++
Overig							
• bosaanplant	--	+	-	+	+	--	0
• nieuwe landgoederen	--	+	-	+	+	--	0
• energieteelt	--	-	-	+	+	--	0
• windenergie*	--	--	--	--	--	--	+

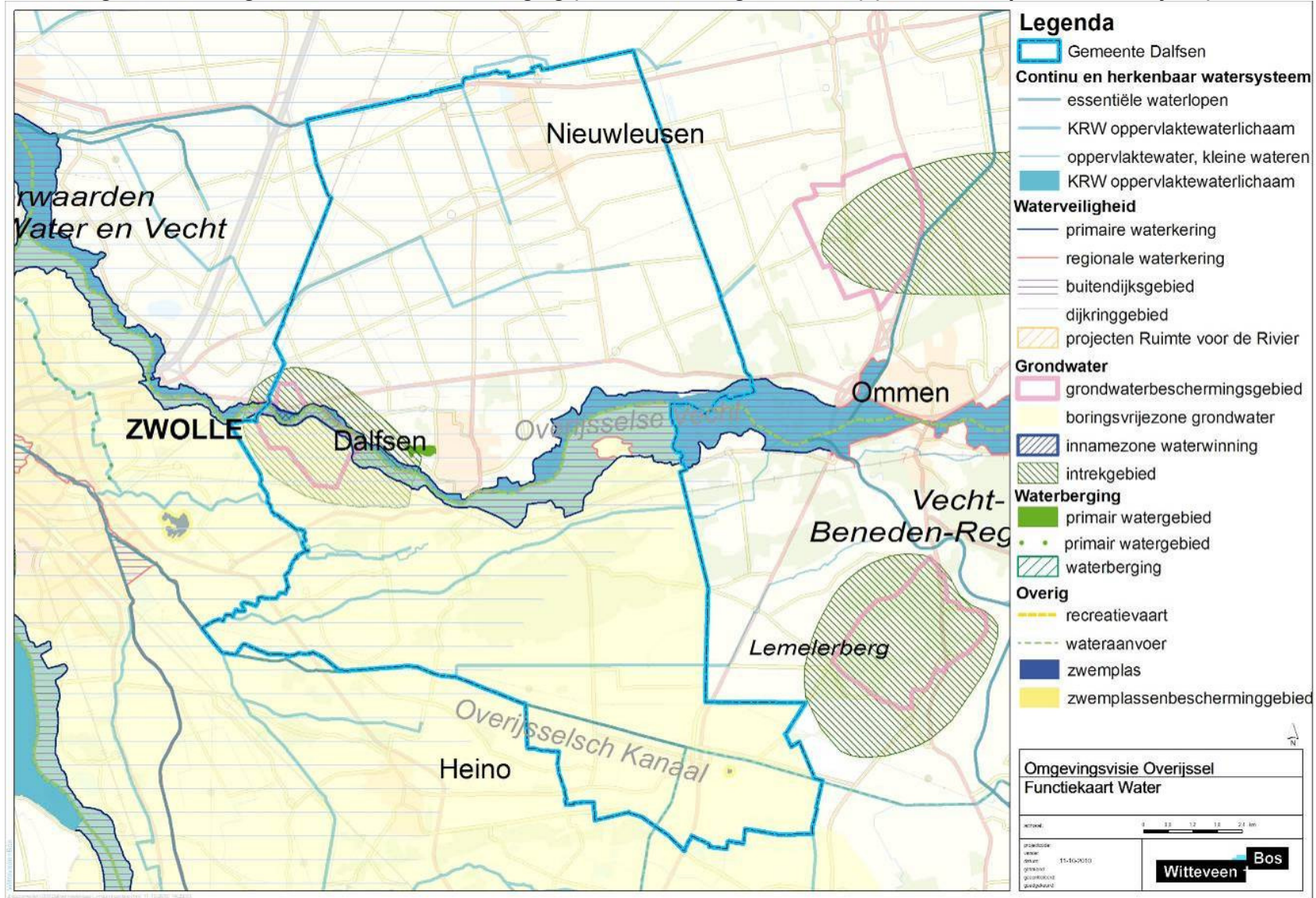
* wordt in nadere besluitvorming verder uitgewerkt.

4.2. Dalfsen nu en later per milieuthema

4.2.1. Bodem

De provincie Overijssel heeft een bodematlas beschikbaar, zie afbeelding 4.2. Hierop is te zien dat in het plangebied verschillende locaties liggen waar de bodem gesaneerd moet worden, enkele voor 2015. De (potentiële) bodemverontreinigingslocaties doorlopen een Wbb-traject van onderzoek en sanering totdat de locatie niet meer tot de werkvoorraad van de provincie behoort. In de gemeente Dalfsen zijn veel asbestverontreinigingen in de bodem aanwezig.

Afbeelding 4.2. Zandwingebied en bodemverontreiniging (met uitzondering van asbest) (Bodematlas, provincie Overijssel)

In het plangebied liggen zeven voormalige stortplaatsen. Voor deze voormalige stortplaatsen (gesloten voor 1 september 1996) is geen directe regelgeving van toepassing. De herontwikkeling van voormalige stortplaatsen wordt bemoeilijkt doordat bij aan- en/of verkoop de nieuwe eigenaar verantwoordelijk wordt voor een eventuele sanering. Vaak worden ze bij nieuwe ontwikkeling alleen gebruikt als uitloopgebied.

Rond Marshoek liggen enkele zandwinplassen (afgeronde winning), hier ligt ook zoekgebied voor meer zandwinning. Nieuwe initiatieven voor zandwinning zijn alleen mogelijk na afweging tegen uitbreiding van bestaande locaties.

Autonome ontwikkeling

De autonome ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de bodemkwaliteit zijn ontwikkelingen die ingrepen in de bodem met zich mee brengen. De regelgeving is erop gericht om dat een initiatiefnemer moet voorkomen dat hij/zij de bodem verontreinigt (zorgplicht). De verwachting is dus dat de bodemkwaliteit als gevolg van toekomstige ontwikkelingen gelijk blijft of mogelijk iets verbeterd als gevolg van nog uit te voeren saneringen.

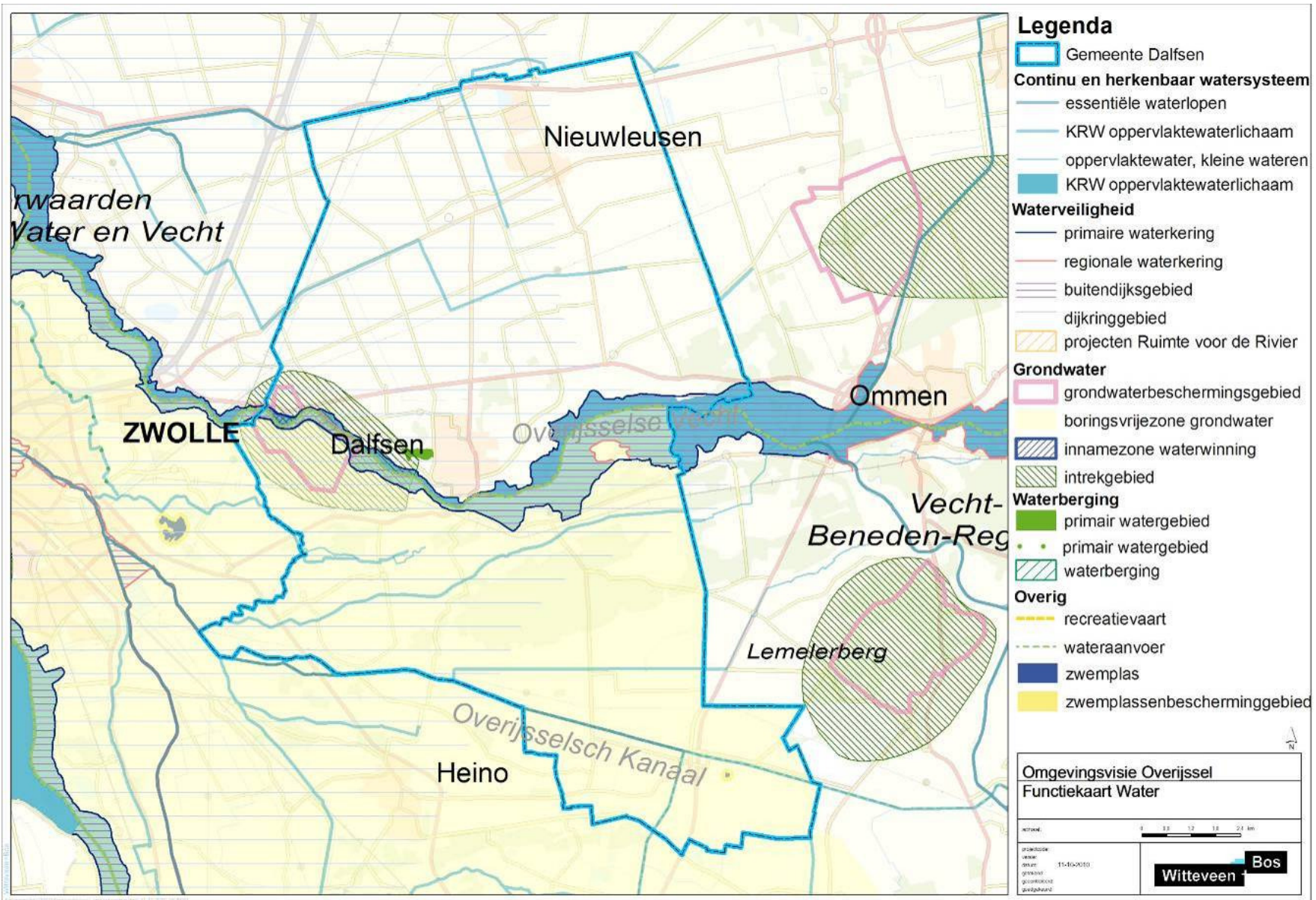
4.2.2. Water

Onderdeel van de Omgevingsverordening is de functiekaart Water (zie afbeelding 4.2). Op deze kaart zijn de volgende gebieden en functies opgenomen in en om het plangebied:

- continue en herkenbaar watersysteem: in het plangebied zijn verschillende wateren aanwezig waarvoor KRW-doelen zijn opgesteld;
- waterveiligheid: het plangebied ligt in dijkkringgebieden 9 (Vollenhove) en 53 (Salland) die aansluiten op de hoge gronden in het oosten van het plangebied. De Vecht ligt tussen twee primaire waterkeringen;
- grondwater: in Vechterweerd, ten westen van Dalfsen, is een gebied ingericht om grondwater te winnen. Er omheen ligt een intrekgebied voor waterwinning en een grondwaterbeschermingsgebied. In de gemeente Dalfsen mogen ten zuiden van de Vecht geen boringen plaatsvinden in het diepe pakket van Salland;
- waterberging: net ten westen van de kern Dalfsen ligt een primair watergebied dat van nature, vanwege de lage ligging, optreedt als waterbergingsgebied onder extreem natte omstandigheden;
- overig: het Overijsselsch Kanaal heeft een wateraanvoerfunctie. Bij Lemelerveld ligt de openbare zwemplas Heidepark. De Vecht heeft een recreatievaartfunctie.

Daarnaast wordt de waterkwaliteit in het gebied vooral door diffuse bronnen, zoals gewasbeschermingsmiddelen, wegverkeer en gebruik van uitlogende materialen, negatief beïnvloed.

Afbeelding 4.3. Functiekaart water

Autonome ontwikkeling

Ten noorden van de Vecht voldoen veel gebieden niet aan de normen uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW). Het waterbeheerplan geeft aan dat dit voor 2015 opgelost wordt. Als gevolg van regulier beleid op nationaal niveau zal de waterkwaliteit naar verwachting langzaam verbeteren. De verscherpte mestwetgeving leidt naar verwachting tot minder nutriënten in het oppervlaktewater. Ook door de KRW-maatregelen zal de waterkwaliteit en de waterkwantiteit verbeteren.

4.2.3. Gebruiksfuncties

Het plangebiedgebied is circa 156 km² groot. Het buitengebied is grotendeels in agrarisch gebruik, met name als grasland. Rondom de Vecht en in de landgoederenzone/Rechterense Veld is ook veel bos en open natuurlijk terrein. In deze paragraaf worden de gebruiksfuncties toegelicht.

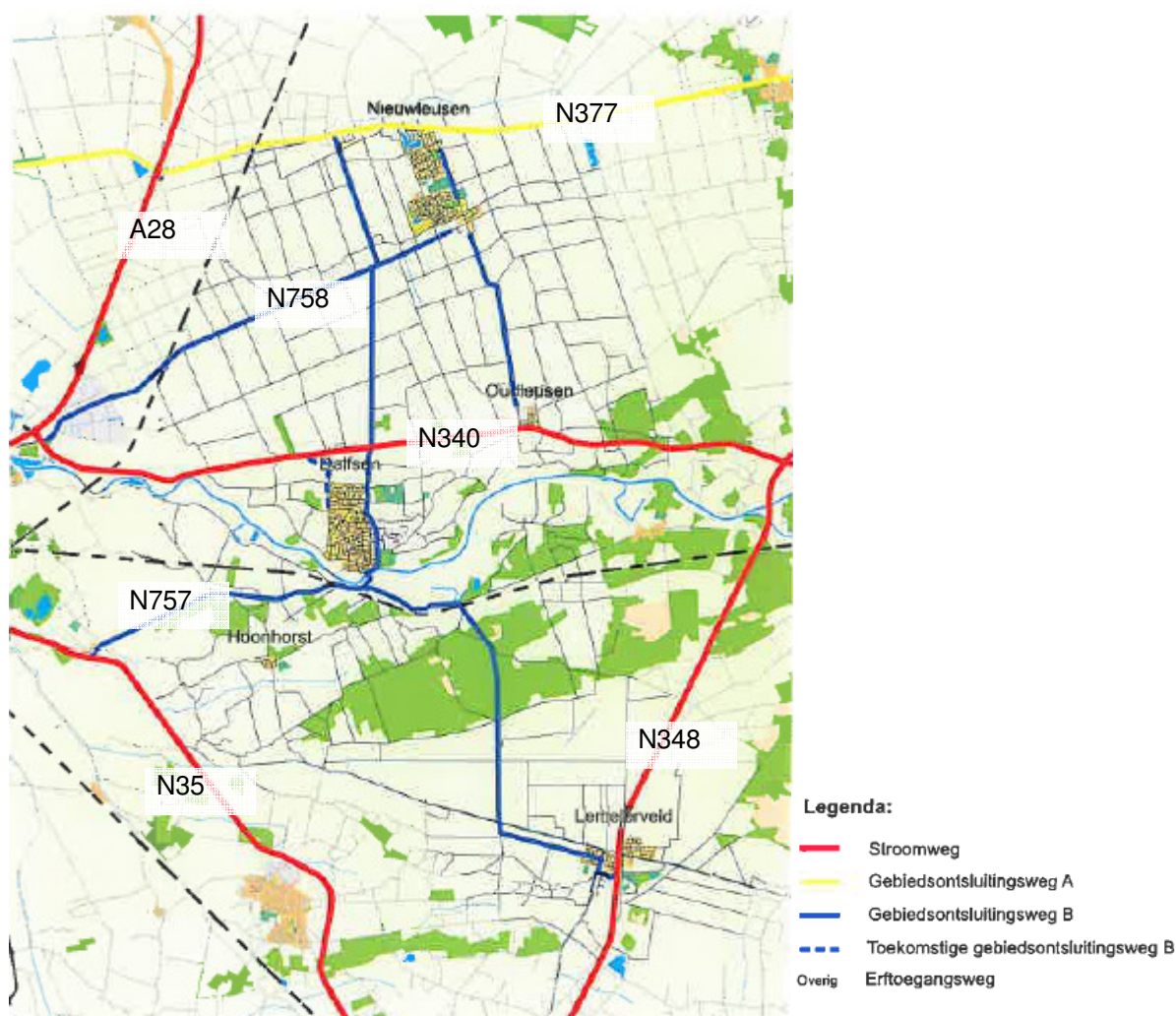
Verkeer

De Gemeente Dalfsen wordt op het landelijke wegennet ontsloten door een aantal provinciale (regionale) wegen (zie ook afbeelding 4.3). Met name de N340 (Hessenweg) tussen Zwolle en Ommen is een belangrijke oost - west verbinding in de regio. Ook in de gemeente zelf vervult deze weg een ontsluitende functie.

De ontsluiting van Nieuwleusen op het landelijke wegennet loopt via de N758 (Westeinde) en de N377 (Den Hulst). De kern Dalfsen wordt in noordelijke richting ontsloten via de eerder genoemde N340 en in zuidelijke richting voornamelijk via de N757 (Poppenallee) en de N35. Lemelerveld wordt doorsneden en ontsloten door de N348, een belangrijke regionale noord - zuid verbinding in Salland en de regio IJsselvecht (Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan, 2009).

Buiten de bebouwde kom hebben de Dedemsweg tussen Dalfsen en Nieuwleusen, de Dommelerdijk tussen Oudleusen en Nieuwleusen en de Rechterensedijk, Dalmsholterweg en Weerdhuisweg tussen Dalfsen en Lemelerveld een belangrijke functie als ontsluitings- en verbindingsweg binnen de gemeente.

Afbeelding 4.4. Wegencategorisering gemeente Dalfsen

Autonome ontwikkeling

Er zijn vergevorderde plannen om de N340/N48 tussen Zwolle en Ommen te verbeteren. De provincie wil de weg inrichten als stroomweg. In het voorontwerp is een autoweg uitgewerkt met twee en deels vier rijstroken die vanaf Zwolle tot Ankum een nieuw noordelijk tracé volgt. Daarna volgt de weg het huidige tracé van de N340 tot Varsen. Vanaf de N48 bij Varsen tot Arriërveld komen er vier rijstroken tot aan de aansluiting omleiding Ommen (N36/N34). De planning is dat in 2014 gestart wordt met de uitvoering van het project. In de autonome ontwikkeling maakt deze opgewaardeerde weg onderdeel uit van het plangebied.

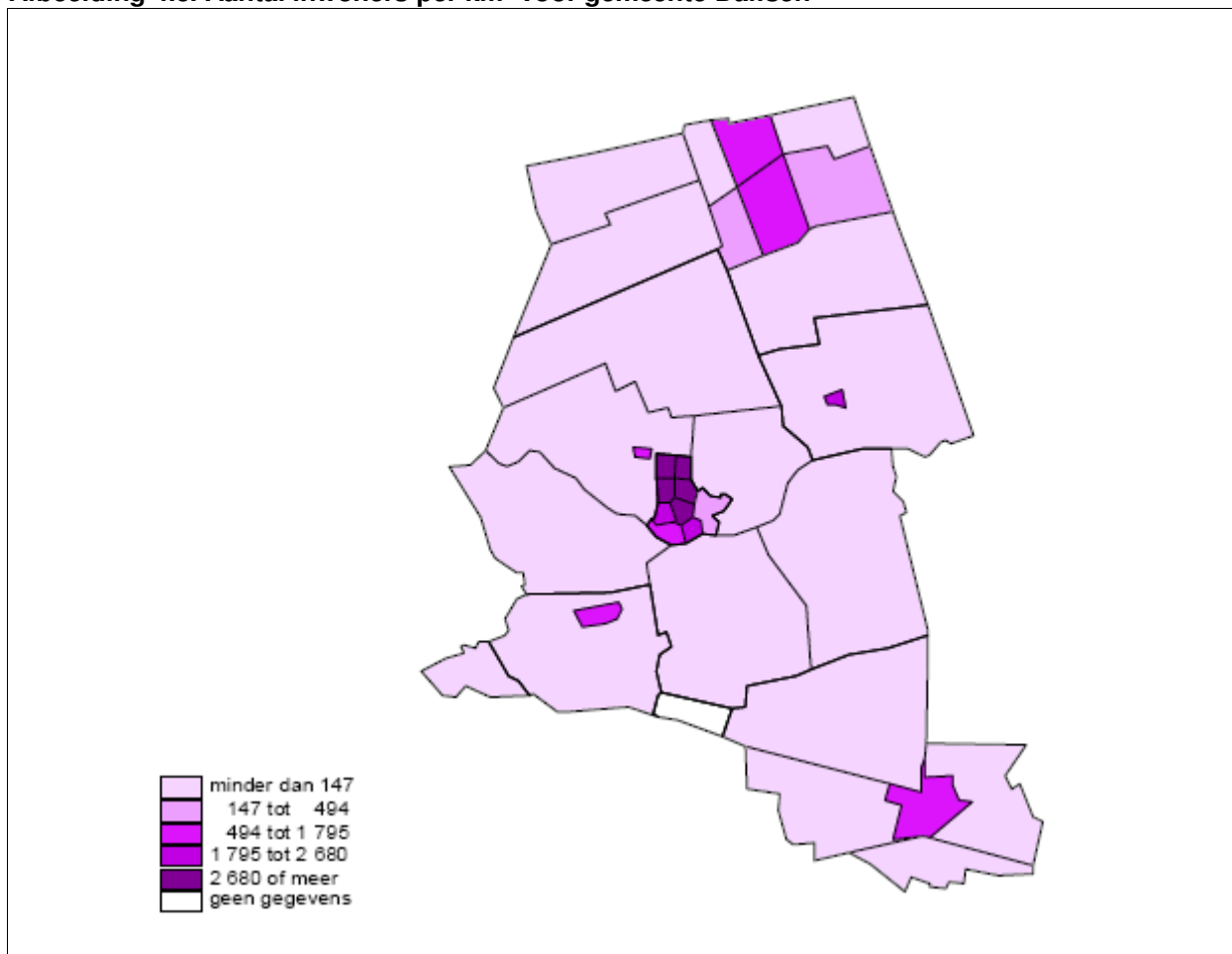
Ook de N348 tussen Raalte en Ommen wordt gefaseerd opgewaardeerd door de provincie. Provinciale Staten hebben nog geen besluit genomen over de plannen. De planvorming en uitvoering worden zo spoedig mogelijk gestart.

Daarnaast wordt de N35 Zwolle-Wijthem aangepast, ook deze ligt gedeeltelijk in het buitengebied van Dalfsen.

Wonen

In het plangebied zijn volgens het bestand 'Adrescoördinaten Nederland' ongeveer 1.500 woningen aanwezig. De bevolkingsdichtheid van de deelgebieden is weergegeven in afbeelding 4.4. In het deelgebied Nieuwleusen zijn de meeste huizen aanwezig (circa 500), de bebouwing is geconcentreerd langs de lintbebouwingen van De Meele, Den Hulst, Ruitenveen en Oosterveen. Dalfserveld/Oudleusenerveld kent verspreide bebouwing met circa 200 woonhuizen. In de bos en landgoederenzone bevinden zich circa 150 huizen binnen het plangebied. Het deelgebied Ankum/Welsum is samen met deelgebied Nieuwleusen en Strenkhaar relatief dichtbevolkt (circa 200 huizen). Ook het kampenlandschap (rond Hoonhorst circa 100 woningen en rond Lemerlerveld circa 130 woningen) en de jonge heideontginningen (circa 170 huizen) zijn ook relatief dichtbevolkt. De Marshoek en het uiterwaardenlandschap zijn dunbevolkt.

Afbeelding 4.5. Aantal inwoners per km² voor gemeente Dalfsen

In de afgelopen tien jaar is een gemiddelde van 120 nieuwbouwwoningen per jaar opgeleverd in de hele gemeente Dalfsen (CBS Statline, 2011). In 2010 waren er nog 150 woningen waarvoor wel een bouwvergunning is verleend, maar het huis nog niet is opgeleverd.

Autonome ontwikkeling algemeen

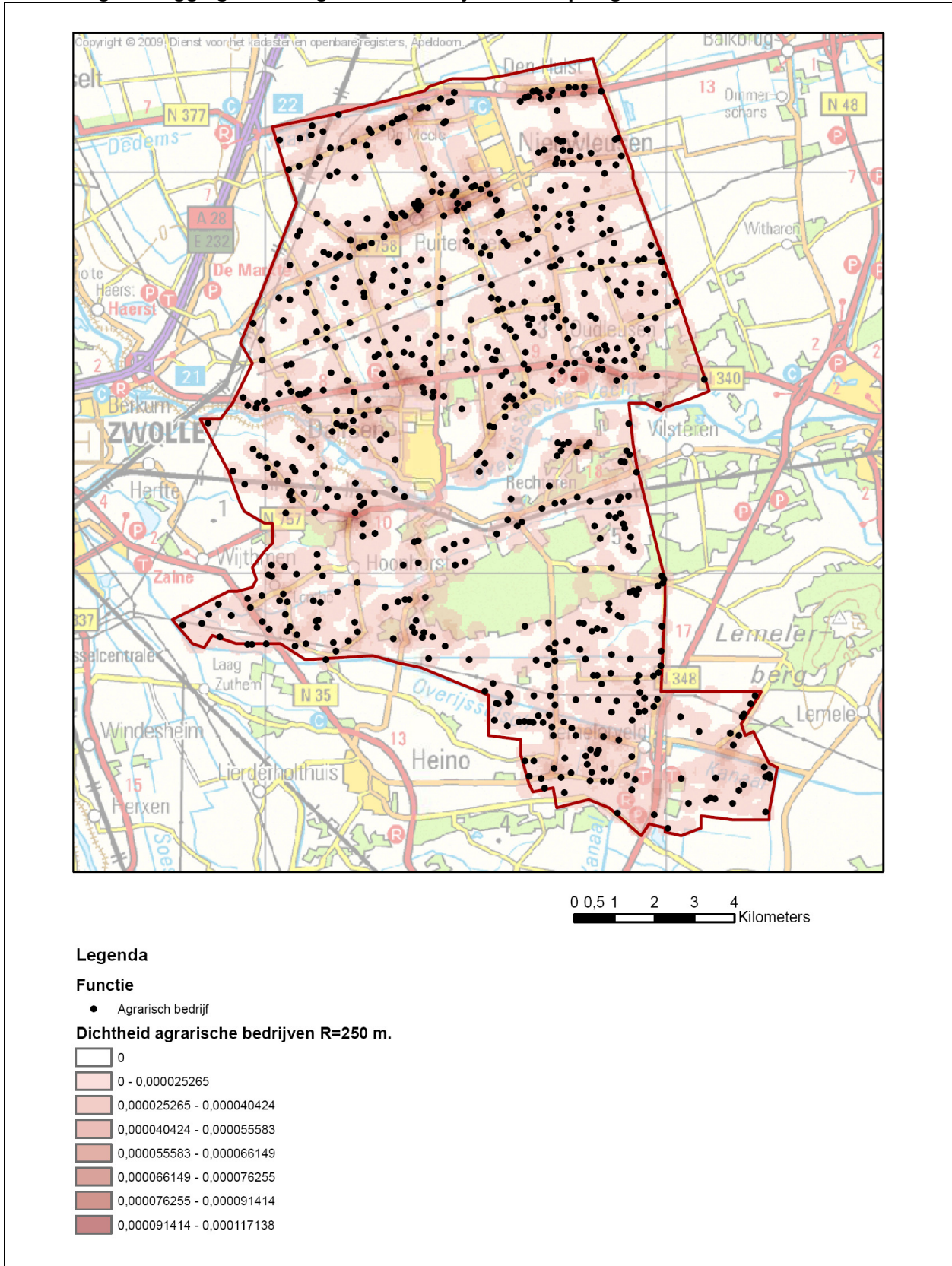
In de gemeente Dalfsen is vergrijzing en ontgroening een belangrijke ontwikkeling. Volgens de Missie/Visie gemeente Dalfsen 2020 blijft de bevolking in Dalfsen tot 2020 jaarlijks licht stijgen. Het aantal inwoners van 65 jaar en ouder neemt significant toe, terwijl de leeftijdscategorieën tot 65 jaar ongeveer gelijk blijven. Ook ontstaan meer eenpersoons- en kleinere huishoudens. Door de gezinsverdunding blijft er meer vraag naar woningen dan aanbod. Na 2020 is er sprake van een omslag van groei naar krimp.

Het beëindigen van agrarische bedrijven betekent dat het wonen in het buitengebied door burgers zal toenemen. Dit wonen, vindt plaats in de vrijkomende agrarische woningen door de stoppende agrariër, maar in de toekomst ook door andere burgers. Om verrommeling van het landschap tegen te gaan en de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied te verbeteren is het mogelijk de leegstaande schuren, die geen karakteristieke en/of monumentale waarde hebben, te slopen en hiervoor een nieuwe woning op de kavel terug te bouwen (beleidsregels rood voor rood). Bij de ontwikkeling van nieuwe landgoederen gaat het om het toestaan van een beperkt aantal wooneenheden (nieuw rood) in het buitengebied in ruil voor een aanzienlijke hoeveelheid nieuwe natuur.

Landbouw

De grondgebonden landbouw neemt in Dalfsen een belangrijke positie in. De landbouw blijft daarmee een belangrijke economische drager van het buitengebied. In afbeelding 4.5 is de ligging van de agrarische bedrijven weergegeven.

Afbeelding 4.6. Ligging van de agrarische bedrijven in het plangebied

De meeste agrarische bedrijven in het landelijk gebied houden graasdieren (vlees- en weidevee en geiten, zie tabel 4.1.). De tabellen maken duidelijk dat over de hele linie sprake is van een afname van het aantal bedrijven. Redenen daarvoor kunnen worden gezocht in economische ontwikkelingen (de noodzaak om te blijven investeren), schaalvergroting, specialisatie en gebrek aan opvolging. Ook de beperkingen in groeimogelijkheden door milieuomstandigheden en strikte bescherming van natuurgebieden (bijvoorbeeld Natura 2000-gebieden) spelen agrariërs parten.

Tabel 4.1. Ontwikkeling aantal agrarische bedrijven in Dalfsen 2000-2010 (bron: CBS)

	2000	2009	2010
akkerbouw	67	41	44
tuinbouw open grond	5	4	4
tuinbouw onder glas	3	2	2
graasdier	436	413	413
hokdier	186	93	84

Op de meeste veebedrijven wordt rundvee gehouden (zie tabel 4.2). Het aantal bedrijven met varkens is de afgelopen jaren aanzienlijk afgenomen. Het aantal bedrijven met geiten is daarentegen iets toegenomen en het aantal bedrijven met kippen is ongeveer stabiel gebleven.

Tabel 4.2. Ontwikkeling aantal bedrijven met vee in Dalfsen 2000-2010 (bron: CBS)²

	2000	2009	2010
rundvee	411	380	376
geiten	25	33	37
varkens (fok en vlees)	173	84	74
kippen (leg en vlees)	13	9	10

De gemiddelde bedrijfsomvang in oppervlakte cultuurgrond (tabel 4.3) geeft een beeld van de omvang van een agrarisch bedrijf. Uit de tabel komt een dalende trend naar voren in het aantal agrarische bedrijven en de cultuurgrond. De afname van het aantal bedrijven is echter groter dan de afname van de cultuurgrond, waaruit een voorzichtige trend van schaalvergroting blijkt. Gemiddeld gezien is de oppervlakte in cultuurgrond van een gemiddeld bedrijf in omvang van 2002 tot 2009 toegenomen.

Tabel 4.3. Ontwikkeling aantal agrarische bedrijven (oppervlakte cultuurgrond) (bron: CBS)

	2000	2009	2010
aantal bedrijven	554	529	522
cultuurgrond (are)	1.196.115	1.172.772	1.141.470
gemiddelde bedrijfsomvang in oppervlakte in cultuurgrond	2159	2216	2186

In tabel 4.4 is de ontwikkeling van het gemiddelde aantal dieren per bedrijf opgenomen. Hieruit komt naar voren dat er bij alle vier de diersoorten sprake is van een toename van het gemiddelde aantal dieren per bedrijf. De conclusie is derhalve dat er bij de veebedrijven tussen 2000 en 2010 sprake is van schaalvergroting,

Tabel 4.4. Ontwikkeling gemiddeld aantal dieren per bedrijf 2000-2010 (bron: CBS)

	2000	2009	2010
Rundvee	88	120	121
Geiten	25	40	41
Varkens (fok en vlees)	354	727	827
Kippen (leg en vlees)	37.401	36.205	45.042

Autonome ontwikkeling algemeen

De melkveehouderij is de belangrijkste tak van bedrijvigheid en de verwachting is dat daarin op korte termijn geen verandering zal komen. In de afgelopen jaren vertoont de landbouwsector in de gemeente Dalfsen over de gehele linie een afname van agrarische bedrijven. Ook is schaalvergroting te zien. De verwachting is dat deze trend nog verder door zal zetten, hoewel in de laatste jaren een afvlakking te zien is. Kleinere bedrijven worden beëindigd en de grotere bedrijven blijven groeien.

Naast schaalvergroting, doet zich in het buitengebied ook een trend voor van verbreding. Het toevoegen van functies (zoals natuur en landschapsbeheer, kinderopvang, verblijfsrecreatie en verkoop van streekproducten) aan het agrarische bedrijf is een manier om de economische basis van agrarische bedrijven te versterken en wordt dan ook door diverse bedrijven toegepast.

²

Er is geen onderscheid gemaakt tussen hoofd- en nevenactiviteit. Een bedrijf met zowel geiten als rundvee is tweemaal meegenomen in deze tabel.

Conform de plattelandsvisie wordt bij verzoeken voor nieuwbouw (uitbreiding of nieuwvestiging) nadrukkelijk aandacht besteed aan beeldkwaliteit en landschappelijke inpassing. Uitbreiding van intensieve veehouderij is in de gehele gemeente volgens het huidige bestemmingsplan mogelijk. In het gebied ten noorden van de N340 is in de toekomst ruimte voor nieuwvestiging van de intensieve veehouderij. Voor pelsdierhouderijen is in de gemeente geen ruimte voor uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging.

Werken

In het landelijk gebied is, naast de agrarische bedrijvigheid, ook niet-agrarische bedrijvigheid aanwezig. Van oorsprong is het landelijk gebied een agrarisch gebied, maar in de loop der tijd zijn verschillende vormen van niet-agrarische bedrijvigheid in het buitengebied ontstaan. Het totale aantal bedrijven in de hele gemeente Dalfsen neemt toe³, van 1.660 bedrijven in 2006 naar 1.845 in 2010 (CBS Statline). In 2010 behoorde het grootste gedeelte tot de bedrijfstak landbouw, natuur en visserij (32 %, zie paragraaf landbouw). Het aantal bedrijven in deze tak is de laatste jaren wel afgenomen. Van het totaal aantal bedrijven behoorde 19 % tot de bedrijfstak handel. Deze bedrijfstak is licht gegroeid de afgelopen jaren. In 2010 behoorde 10 % tot de bouwnijverheid en 9 % tot specialistische zakelijke diensten. De overige bedrijfstakken hebben 5 % of minder van het totale aantal bedrijven in Dalfsen.

Autonome ontwikkeling

Vooraf het VAB-beleid is van invloed op de toename van het aantal niet-agrarische bedrijven in het buitengebied. Voorwaarden (plattelandsvisie) zijn dat de activiteit niet beperkend is voor de omliggende agrarische bedrijven en niet leidt tot een toename van het verkeer. De verwachting is dat de komende jaren meer agrarische bedrijfslocaties beschikbaar komen voor andere functies. Huidige niet agrarische bedrijven in het buitengebied blijven zich ontwikkelen en willen in vele gevallen hun bedrijvigheid nog uitbreiden of intensiveren.

Recreatie

Het buitengebied biedt een keur aan mogelijkheden tot recreatie. Het gebied fungeert als uitloophoeve voor Zwolle. Het plangebied wordt doorsneden door verschillende recreatieroutes (fietsen, wandelen, varen). Langs de Vecht loopt een landelijke fietsroute (Vechtdalroute). Ongeveer parallel aan de Vecht, ten zuiden daarvan, lopen enkele Lange Afstands Wandelingen (Maarten van Rossumpad en Overijssels Havezatenpad). Dalfsen telt diverse recreatieparken, campings, minicampings bij boerenbedrijven en hotels. De bedrijfstak 'horeca', waaronder ook verblijfsrecreatie, bestaat voor heel Dalfsen uit 75 bedrijven, dit aantal is licht toegenomen sinds 2006 (60 bedrijven).

Autonome ontwikkeling

De gemeente Dalfsen heeft in het Beleidsplan recreatie en toerisme 2011-2020 verschillende maatregelen voorgesteld om basiskwaliteiten te waarborgen en versterken en om initiatieven te faciliteren. De maatregelen hebben betrekking op:

- stimuleren van routegebonden vormen van recreatie;
- stimuleren van het watergebonden recreatief medegebruik op en aan de Vecht;
- uitbreiden en kwaliteitsverbetering van verblijfsrecreatie;
- ontwikkelen en stimuleren van dagrecreatie;
- versterken van (en samenwerking met) organisaties;
- versterken van promotie, er wordt ingezet op het 'merk' Vechtdal Overijssel, met arrangementen en promotie voor de gemeente Dalfsen.

Daarnaast zijn voor de Vecht verschillende plannen vastgelegd in het Masterplan Ruimte voor de Vecht. Voor Dalfsen betreft het de volgende initiatieven:

- realisatie Pontje Hessum;
- realisatie Natuurbelevingspunt;
- realisatie Waterbelevingspark;
- opwaarderen passantenhaven;
- herinrichting Vechtvliet;
- opwaarderen bijgebouwen Westermolen;
- realisatie uitkijktoren;
- herinrichting de Stokte (realisatie pleisterplaats de Stokte);
- culturele invulling cichoreifabriek;
- Waterfront.

---

³ Er zijn geen gegevens bekend van het aantal bedrijven in alleen het buitengebied.

4.2.4. Natuur

Voor de beschrijving van de huidige situatie van natuur wordt ingegaan op Natura2000, Ecologische Hoofdstructuur en beschermde soorten. Deze paragraaf is een samenvatting van deze aspecten. Meer informatie is opgenomen in bijlage IV.

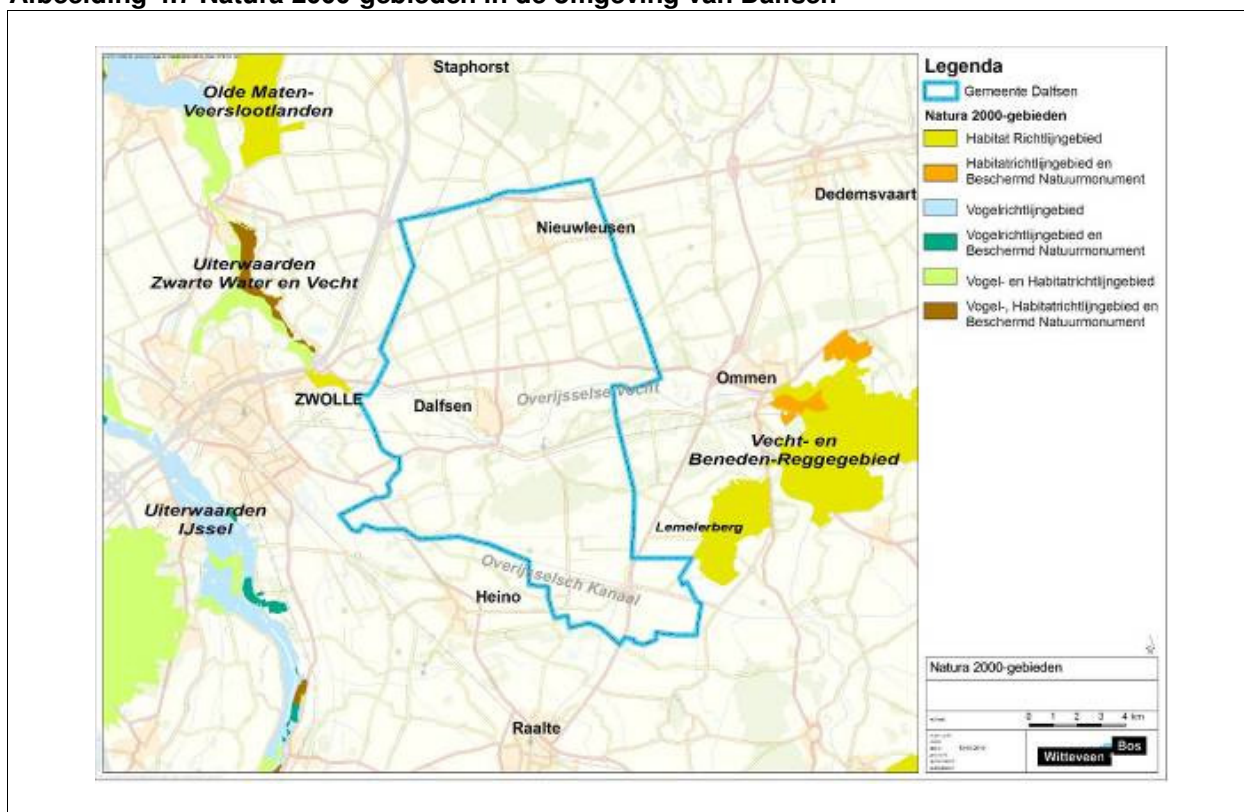
Natura 2000

Binnen 6 km van de rand van het plangebied liggen vier Natura-2000 gebieden (zie afbeelding 4.7):

- Vecht en Beneden-Reggegebied;
- Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht;
- Uiterwaarden IJssel;
- De Olde Maten en Veerslootlanden.

Er liggen geen Natura2000-gebieden in het plangebied zelf. Bij het bepalen van effecten op Natura2000 gaat het dus altijd om indirecte effecten. Indirecte effecten kunnen zijn grondwatereffecten, verstoring en stikstofdepositie. Gezien de afstand van het plangebied tot de Natura2000-gebied kan de structuurvisie vooral invloed hebben op de stikstofdepositie. De beschrijving richt zicht daarom op de huidige situatie en de autonome ontwikkeling ten aanzien van stikstofdepositie.

Afbeelding 4.7 Natura 2000-gebieden in de omgeving van Dalfsen

Stikstofdepositie

Volgens de Natuurbeschermingswet moeten de aangewezen Natura 2000-gebieden beschermd worden tegen onder andere te hoge depositie van stikstof. Of stikstofdepositie (naast andere factoren) een kritische factor is voor de instandhouding van natuur, hangt af van het type natuur (kritische depositiewaarde). In bijlage IV wordt daarom de huidige situatie voor stikstofdepositie beschreven, in relatie tot de Natura-2000 gebieden. Hieronder worden de belangrijkste bevindingen weergegeven.

In het gebied 'Vecht- en Beneden-Regge' zijn zure vennen het meest stikstofgevoelige habitat. De achtergronddepositie in dit gebied is nu ruim 4 keer hoger dan de kritische depositiewaarde voor zure vennen. In de toekomst neemt de achtergronddepositie af, maar de afname is niet dusdanig groot dat het voortbestaan van deze habitat veilig wordt gesteld (zie tabel 4.5.). In het gebied 'Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht' is het meest kwetsbare habitat de grote vossenstaart. De achtergronddepositie in dit gebied is lager dan de kritische depositiewaarde van de grote vossenstaart (1.540 mol/ha/jaar). In de toekomst neemt de achtergronddepositie af. Het meest kwetsbare habitat in het gebied 'Uiterwaarden IJssel' is stroomdalgrasland. De achtergronddepositie in dit gebied is hoger dan de kritische depositiewaarde van de stroomdalgraslanden (1.250 mol/ha/jaar). In de toekomst neemt de

achtergronddepositie af, tot net onder de kritische depositiewaarde. Het gebied 'De Olde Maten & Veerslootlanden' heeft als meest kwetsbare habitat overgangs- en trilvenen. De achtergronddepositie in dit gebied is circa 2 keer hoger dan de kritische depositiewaarde van de overgangs- en trilvenen (700 mol/ha/jaar). In de toekomst neemt de achtergronddepositie af, maar blijft ruim boven de kritische depositiewaarde.

Tabel 4.5. Depositiewaarden in nabijgelegen Natura 2000-gebieden (bron: RIVM)

natura2000-gebied	kritische depositiewaarde (mol/ha/jaar)	achtergronddepositiewaarde (mol/ha/jaar)	
		2011	2020
Vecht- en Beneden Reggegebied	410 (zure vennen)	1.832	1.695
Uiterwaarden Vecht en Zwarte Water	1.540 (grote vossenstaart)	1.495	1.343
Uiterwaarden IJssel	1.250 (stroomdalgraslanden)	1.328	1.240
De Olde Maten & Veerslootlanden	700 (overgangs- en trilvenen)	1.390	1.260

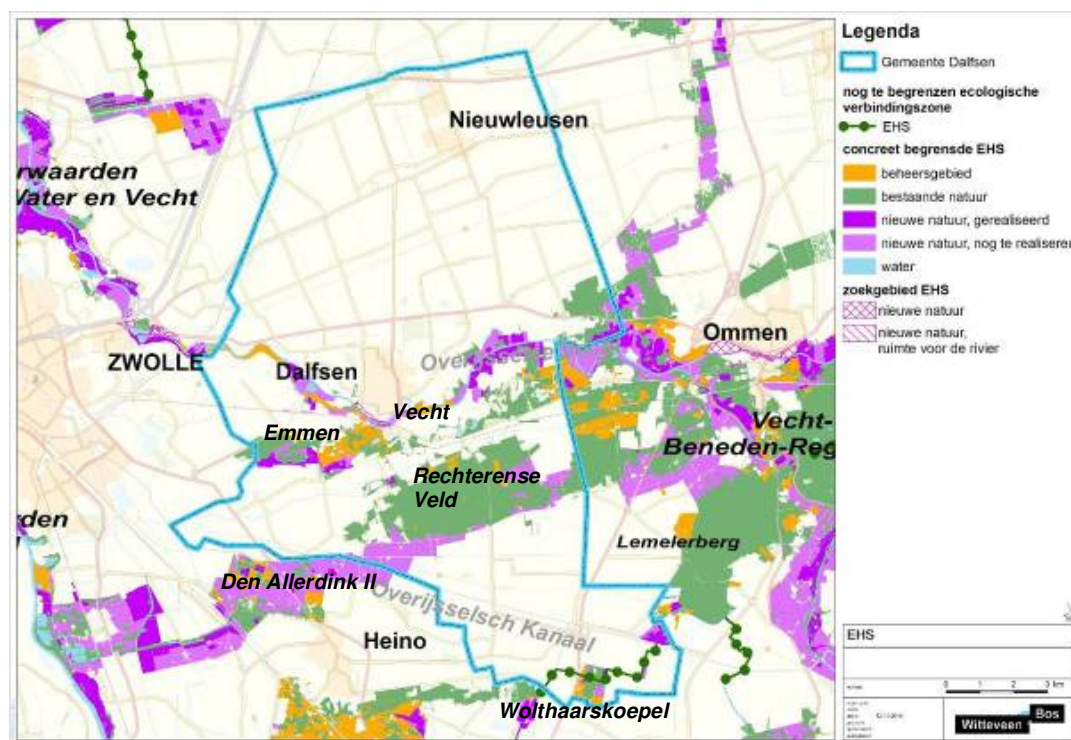
In het buitengebied van Dalfsen leveren veehouderijen een belangrijke bijdrage aan de emissie van stikstof, naast verkeer en industrie. Bij veehouderijen komt stikstof vrij (emissie) in de vorm van ammoniak (NH₃). Deze stikstof komt terecht op andere plekken (depositie) via de lucht of via het water.

Om een beeld te krijgen van de huidige bijdrage van de veehouderij is gekeken naar de ammoniakemissie van een gemiddeld veehouderijbedrijf in Dalfsen (zie tabel 3 in bijlage IV). De conclusie is dat in Dalfsen vooral bedrijven met vleesvarkens, leghennen en ouderdieren van vleeskuikens een hoge stikstofemissie kennen. Deze bedrijven (met name kippen) zijn echter veel minder groot in aantal. Absoluut hebben rundveebedrijven een veel groter aandeel in de NH₃-emissie.

Ecologische hoofdstructuur

De EHS is op 1 juli 2009 door Provinciale Staten in het kader van de vaststelling van de omgevingsvisie gewijzigd vastgesteld. De EHS in de gemeente Dalfsen is geconcentreerd rond de Overijsselse Vecht en de bos- en heidegebieden Rechterense Veld en Hessumse Veld. De EHS bestaat deels uit reeds bestaande natuur en deels uit nieuwe natuur die nog gerealiseerd moet worden (zie afbeelding 4.8). Overigens voorziet het nationale regeerakkoord niet langer in de ecologische verbindingzones.

Afbeelding 4.8. Ecologische hoofdstructuur

Het natuurgebiedsplan (provincie Overijssel, 2008) geeft een algemene beschrijving van het Vechtdal. Op lage delen van de uiterwaarden en in geulen komen natte graslandtypen voor. Op gradiënten met invloeden van het grondwater zijn soortenrijke schraalland - en kleine zeggenvegetaties te vinden. Door

grote variatie en de samenhang met grote natuurgebieden in de omgeving van het dal zijn de faunawaarden in het Vechtgebied hoog. Voor veel diersoorten is de combinatie van bosrijk gebied en gevarieerd dal belangrijk; er zijn veel ecologische relaties. Hervestiging van de otter wordt bijvoorbeeld kansrijk geacht.

Ten zuiden van Lemelerveld ligt het Luttenbergerven. Het Luttenbergerven is een klein moerasgebied met het laatste nog redelijk gave blauwgrasland in Salland. Ook nationaal gezien is het een bijzonder gebied. Naast vochtige schraalgraslanden komen in het gebied bloemrijke graslanden en zure broekbossen voor.

Zeer kwetsbare gebieden

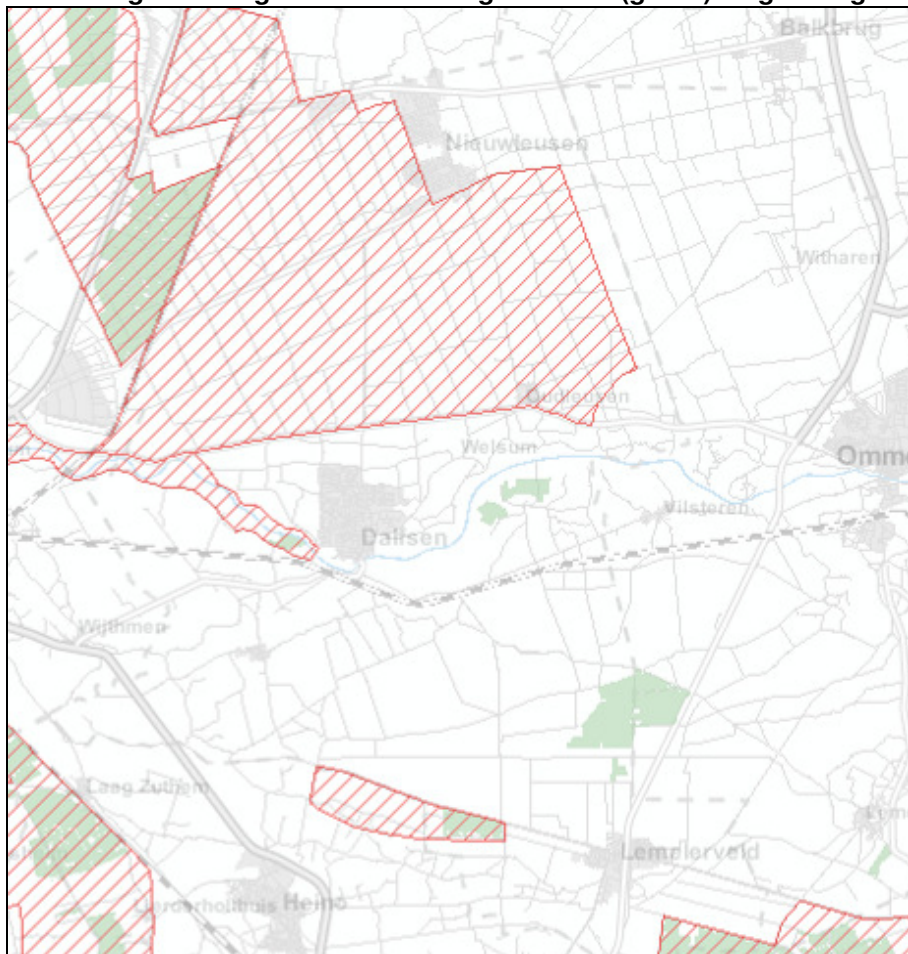
In het buitengebied liggen verschillende zeer kwetsbare gebieden in het kader van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) Het gaat hierbij met name om gebieden met de volgende beheertypen: droog bos met productie, dennen-, eiken- en beukenbos en droge heide. In bijlage IV is een kaart opgenomen met de Wav-gebieden.

Beschermde soorten

Weidevogels en ganzen

Verspreid over het buitengebied zijn in het kader van de Omgevingsvisie Overijssel weidevogelbeheer- en ganzengebieden aangewezen. In deze gebieden worden de gebiedskenmerken behouden die van belang zijn voor de instandhouding van weidevogels en ganzen. Het gaat voornamelijk om gronden die in agrarisch gebruik zijn (zie afbeelding 4.9). Binnen weidevogel- en ganzengebieden mag geen waterpeilverlaging of aantasting van de openheid en rust plaatsvinden.

Afbeelding 4.9. Aangewezen weidevogelbeheer- (groen) en ganzengebieden (rood)

Flora en faunawet/Rode Lijst soorten

In het buitengebied komen verschillende planten- en diersoorten voor die bescherming genieten op basis van de Flora- en fauna en/of vermeld zijn op een Rode Lijst. Op basis van een bureau-inventarisatie is een globaal beeld van de aanwezigheid en verspreiding van deze soorten verkregen. Aan de hand van de zeven landschapstypen zijn de soorten beschreven (zie bijlage IV). De bevinding is dat in alle deelgebieden verschillende soorten voorkomen die beschermd zijn op grond van de Ffw of de Rode Lijsten. In tabel 4.6 is samengevat voor welke soortgroepen en soorten elk deelgebied belangrijk is.

Tabel 4.6. Overzicht belangrijkste soorten per deelgebied

deelgebied	belangrijkste soortgroepen	voorkomende soorten
Veenontginningsland schap	vogels	kievit, grutto, tureluur, wulp, veldleeuwerik, ganzen, boompieper, buizerd, gekraagde roodstaart, ransuil, steenuil en zanglijster
	vleermuizen	gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis
	flora	algemeen: pinksterbloem, valeriaan, holpijp, waterviolier, dotterbloem, zwanenbloem, koningsvaren spoordijk Zwolle-Meppel: wilde reseda, aardakker en brem
	amfibieën	bruine kikker en kleine watersalamander

Heideontginningsl andschap	vogels	geelgors, boerenzwaluw, torenvalk, grutto, tureluur, ganzen
	vleermuizen	gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis
	flora	gewone veldbies, zandblauwtje, roodzwenkgras, reukgras, dotterbloem en zwanenbloem
	vissen	bermpje, grote modderkruiper en kroeskarper
	libellen	glassnijder, bandheidelibel en bruine korenbout
Essenlandschap	vogels	boerenzwaluw, huismus, kerk- en steenuil, geelgors, kneu en groene specht
	vleermuizen	diverse soorten
	flora	brede wespenorchis en grasklokje
	zoogdieren	das, eekhoorn
Vecht en uiterwaarden	vogels	grutto, tureluur, veldleeuwerik, boerenzwaluw, huismus, kerkuil en steenuil
	vleermuizen	gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis
	flora	zwolse anjer, grasklokje en lange ereprijs
	vissen	kleine en grote modderkruiper, bermpje, rivierdonderpad, rivierprik, winde
	amfibieën	kamsalamander en knoflookpad
	libellen	beekrombout en vroege glazenmaker
	zoogdieren	das, eekhoorn
Bos- en landgoederen	vogels	boomklever, bosuil en appelvink
	vleermuizen	baardvleermuis en franjestaart
	flora	salomonszegel, lelietje van dalen, brede stekelvaren, klokjesgentiaan, kleine en ronde zonnedauw, dotterbloem, grasklokje, waterdriehblad, koningsvaren
	zoogdieren	boomarter, das en eekhoorn
	libellen en dagvlinders	beekrombout, venwitsnuit, eikenpage, groentje en heidevlinder
	reptielen	ringslang en kamsalamander
Kampenlandschap	vogels	boerenzwaluw, kerkuil, steenuil, kneu, torenvalk, ooievaar
	flora	algemeen: grasklokje, dotterbloem en zwanenbloem Luttenbergerven (moerasgebied): klokjesgentiaan, blauwe knoop, Spaanse ruiter en kleine zonnedauw
	amfibieën	Luttenbergerven (moerasgebied): poelkikker, heikikker en levendbarende hagedis
Broekontginningsl and-schap	vogels	grutto, Kievit, wulp en kwartel
	flora	dotterbloem
	vissen	kleine modderkruiper en rivierdonderpad
	reptielen	ringslang

Autonome ontwikkeling

In de bestaande natuurgebieden zowel binnen als buiten de EHS wordt een beleid gevoerd om de bestaande waarden te versterken. Dit leidt tot een verhoging van de natuurkwaliteit en behoud en herstel van een kwetsbare en streekeigen flora en fauna. In het Vechtdal en rondom de Lemelerberg liggen belangrijke natuurgebieden. In de toekomst zijn deze natuurgebieden uitgebreid en verbonden als onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur. Daarnaast is een plan om de natuurgebieden van het Vechtdal en de IJssel met elkaar te verbinden door het ontwikkelen van een Robuuste Verbindingszone (IJssel-Ommen) bestaande uit een combinatie van bos en grasland. De uitwerking en invulling van geplande ecologische verbindingzones is in het licht van het huidige regeerakkoord voorlopig onzeker.

Als gevolg van nationaal beleid en niveau verscherpte mestwetgeving zal de waterkwaliteit naar verwachting langzaam verbeteren. Deze ontwikkelingen zullen in nog onbekende mate positieve gevolgen voor de natuurwaarden hebben. Anderzijds is momenteel nog steeds een landelijk proces gaande van een netto afname van een aantal soorten planten en dieren vooral ten gevolge van ontwikkelingen met betrekking tot verstedelijking, intensivering en schaalvergroting van de landbouw.

4.2.5. Landbouw en cultuurhistorie

Het landschap van Dalfsen is afwisselend en toont vele gezichten, variërend van de uiterwaarden van de Vecht tot de bossen van kasteel Rechteren en de slagenverkaveling van Ruitenveen. De verschillende

kenmerken van de landschappen zijn expliciet gemaakt en op waarde geschat. Dit vindt plaats aan de hand van de landschapstypen uit het landschapontwikkelingsplan. Een uitgebreide beschrijving van de landschapskenmerken en de waardering is opgenomen in bijlage V. Onderstaand zijn de huidige landschappelijke en cultuurhistorische waarden samengevat in tabel 4.7. Vervolgens wordt ingegaan op de waardering van deze kenmerken.

Tabel 4.7. Huidige landschappelijke en cultuurhistorische waarden per landschapstype

landschapstype	landschappelijke waarden	cultuurhistorische waarden
veenontginningen	<ul style="list-style-type: none"> - lineaire verkavelingsstructuur - bebouwingslinten - openheid - aardkundige waarden niet aanwezig 	<ul style="list-style-type: none"> - bomensingels op perceelsgrenzen - lineaire verkavelingsstructuur - bebouwingslinten - boerderijen - watermolentjes - lage archeologische verwachtingswaarde
heideontginningen	<ul style="list-style-type: none"> - rechthoekige, blokvormige verkavelingsstructuur - grootschaligheid - openheid - beplanting langs wegen - aardkundige waarden niet aanwezig 	<ul style="list-style-type: none"> - rechthoekige, blokvormige verkavelingsstructuur - boerderijen - lage archeologische verwachtingswaarde
essenlandschap	<ul style="list-style-type: none"> - onregelmatige blokverkaveling - koppeling tussen es en bebouwing - onregelmatige opzet van erven - beslotenheid door vele perceelsrandbepantingen - microreliëf van essen en steilranden - rafelig silhouet erven - aardkundige waarden: dekzand 	<ul style="list-style-type: none"> - essen - houtwallen, esrandbepantingen - zandpaden - boerderijen - landhuizen - hoge archeologische verwachtingswaarde (meerdere AMK-terreinen)
Vechtdal	<ul style="list-style-type: none"> - uiterwaarden met onregelmatige blokverkaveling - dijken - microreliëf - open in westen, kleinschalig en besloten in oostelijk deel - aardkundige waarden: rivierduinen 	<ul style="list-style-type: none"> - (oude) riviermeanders - Vechtessen - houtwallen - boerderijen - kasteel Rechteren met bijgebouwen - sluizencomplex Vechterweerd - lage tot hoge archeologische verwachtingswaarde (enkele AMK-terreinen)
bos- en landgoederen landschap	<ul style="list-style-type: none"> - onregelmatige tot blokverkaveling verkaveling - verspreid liggende erven met eenmansessen - doorzichten naar landhuizen - microreliëf door essen, steilranden en stuifduinen - lanen, bossen en houtwallen - aardkundige waarden: stuifduinen (Rechterense en Hessumseveld) 	<ul style="list-style-type: none"> - lanen - zandpaden - boerderijen, bakhuisjes - landgoederen (landhuis met bijgebouwen) - hoge archeologische verwachtingswaarde (meerdere AMK-terreinen)
kampenlandschap	<ul style="list-style-type: none"> - onregelmatige verkavelingsstructuur - verspreid liggende erven met eenmansessen - afwisseling open en besloten - microreliëf van essen en steilranden - rafelig silhouet erven - aardkundige waarden: dekzand 	<ul style="list-style-type: none"> - essen - houtwallen, esrandbepantingen - zandpaden - boerderijen - lage tot hoge archeologische verwachtingswaarde (enkele AMK-terreinen)
broekontginning	<ul style="list-style-type: none"> - visgraatverkaveling - openheid - bebouwing langs de weg - aardkundige waarden niet aanwezig 	<ul style="list-style-type: none"> - Middeleeuwse visgraatverkaveling - boerderij - watermolentjes - lage tot hoge archeologische verwachtingswaarde

Waardering van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden

In bijlage V zijn de huidige kenmerken per landschapstype beschreven en is tevens aangegeven in hoeverre deze kenmerken nog aanwezig zijn. In tabel 4.8 is voor de verschillende gebieden aangegeven

op welke wijze de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken worden gewaardeerd in een driepuntsschaal (+, +/-, -):

- voor de landschapsstructuren en historisch-geografische patronen is daarbij vooral gekeken naar de herkenbaarheid en kwaliteit van structuren;
- bij de ruimtelijk-visuele aspecten is met name gelet op de zichtbaarheid en beleefbaarheid van deze kenmerken;
- aardkundige waarden zijn vooral gewaardeerd op afleesbaarheid in het landschap en de samenhang van deze waarden met elkaar en met de hedendaagse inrichting en het gebruik van het landschap;
- bij historisch-bouwkundige elementen spelen aspecten als zeldzaamheid, representativiteit en gaafheid een rol. Ook de mate van aanwezigheid van elementen is meegewogen;
- de waardebeoordeling van archeologische waarden hangt samen met de archeologische verwachtingswaarde van gebieden en de aanwezigheid, kwaliteit en uniciteit van archeologische monumenten.

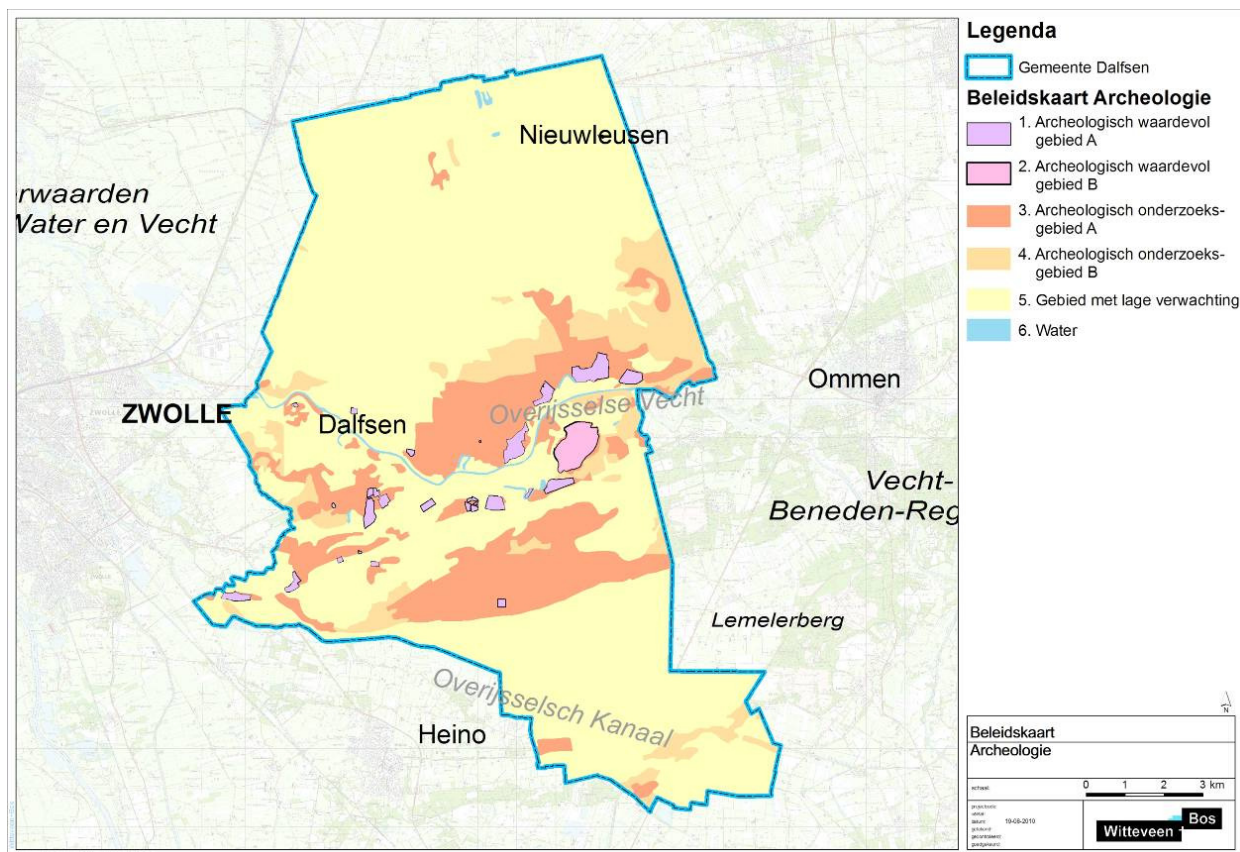
Tabel 4.8. Waardering van de huidige landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken

	waardebepaling						
	veenontginningen	heideontginningen	essenlandschap	vechtdal	landgoederenlandschap	kampenlandschap	broekontginning
landschap							
landschapsstructuren	+/-	+/-	+/-	+	+	+/-	+
ruimtelijk-visuele kenmerken	+/-	+/-	+	+	+	+/-	+
aarkundige waarden	n.v.t.	n.v.t.	+/-	+/-	+	+/-	n.v.t.
cultuurhistorie							
historisch geografische patronen	+/-	+/-	+	+	+	+/-	+
historisch bouwkundige elementen	+/-	-	+	+/-	+	+/-	-
archeologische waarden	n.v.t.	n.v.t.	+	+/-	+	+	+/-

Archeologie

In afbeelding 4.10 is de gemeentelijke archeologische beleidskaart opgenomen. Hierop is te zien dat met name een brede gordel rondom de Vecht een (middel)hoge kans heeft op het aantreffen van archeologische resten en sporen in de ondergrond (archeologische onderzoeksgebieden A en B). Al bekende archeologische waarden (monumenten) zijn ingedeeld in de eenheden 'archeologisch waardevol gebied A of B'.

Afbeelding 4.10. Archeologische beleidskaart Gemeente Dalfsen

Autonome ontwikkeling

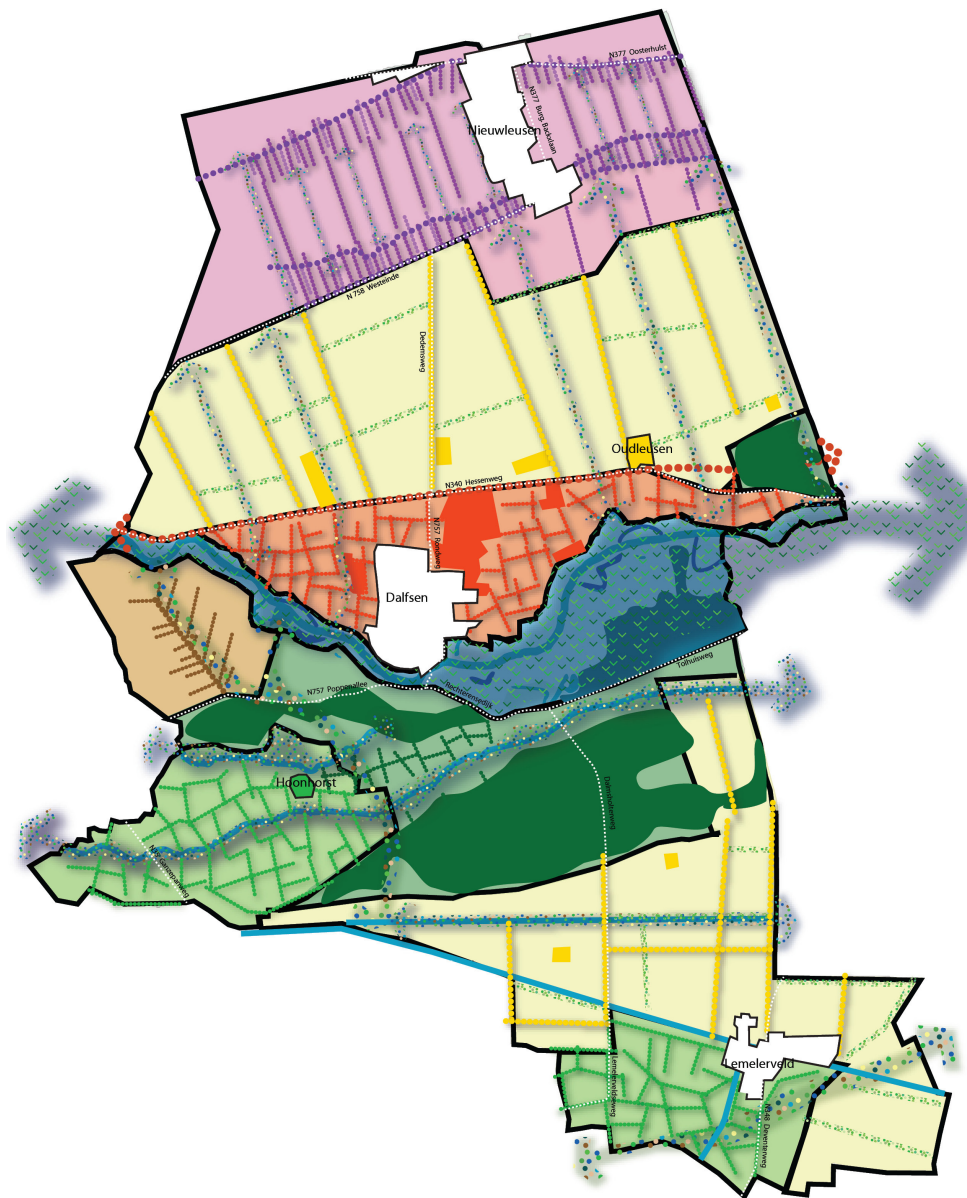
Aan het landschapsonwikkelingsplan zijn verschillende maatregelen opgenomen (zie ook afbeelding 4.11). De landschapvisie per landschapstype (zie afbeelding II.3.) laat zich als volgt samenvatten.

- in het deelgebied 'Vecht en uitwaarden' is de visie met name gericht op het verbeteren van de beleefbaarheid van de karakteristieke elementen. Hierbij kan worden gedacht aan het aantakken, uitdiepen en accentueren van meanders, het creëren van uitkijkpunten en struinpaden en het herstellen van de beplantingsstructuur.
- in het deelgebied 'Essenlandschap' is het streven gericht op het versterken van de steilranden (met beplanting), het aanleggen en uitbreiden van erf- en wegbeplanting en het aanleggen of versterken van Kerkepaden en boerenlandpaden.
- het deelgebied 'Bos- en landgoederenlandschap' staat landschapsbeheer voorop dat inzet op de bosranden en natuurlijke randen langs akkers en weilanden. Ook wordt gestreefd naar de aanplant van solitaire bomen op agrarische enclaves en de uitbreiding van de lanenstructuur.
- in het 'Kampenlandschap' zet de gemeente in op het versterken van het kleinschalige en afwisselende landschap. Daarbij kan gedacht worden aan nieuwe landgoederen, aanplant langs wegen, houtwallen op kavelgrenzen en het aanleggen van poelen.
- in het 'Broekontginningslandschap' is het landschapsbeleid gericht op het meer zichtbaar en beleefbaar maken van de waterstructuur en extra aandacht voor de inrichting van de erven.
- de visie voor 'Veenontginningslandschap' zet in op het herstellen van kavelgrenzen, het versterken van erfstructuren (rood en groen) en het handhaven van de openheid.
- in het 'Heideontginningslandschap' zijn de maatregelen gericht op het behoud van de noordzuid gerichte landschapsstructuur, het verbeteren van de erfbeplantingen en het aanbrengen van houtwallen en singels.

De verwachting is dat met de huidige beleidslijnen landschap en cultuurhistorie consistent worden meegewogen bij ontwikkelingen in het landelijk gebied. Het landschap zal anders worden en anders zijn in 2030. Maar door de duidelijke beleidskaders mag er vanuit worden gegaan dat de essentiële kenmerken van elk landschapstype overeind blijven.

Afbeelding 4.11. LandschapLandschapontwikkelingsplan: visie

Generieke maatregelen

- Verbeteren beeldkwaliteit (bebouwing en erven)
- Herstel cultuurhistorie en cultuurhistorische elementen (hooibergen, schaapskooien e.d.)

Veenontginningen

- Versterken landschappelijke structuur: houtsingels, erf- en kavelgrensbeplanting dwars op de ontginningsassen
- Extensief beheer oevers, zone aanleg poelen
- Dunnen en verwijderen bomenrijen

Heideontginningen

- Behoud Noord- Zuid gerichte structuur van wegbeplanting en kavelgrensbeplanting
- Extensief beheer oevers, zone aanleg poelen
- Dunnen en verwijderen bomenrijen
- Herstel en aanleg erfbeplanting
- Optimaliseren/ verbeteren beeldkwaliteit rondom molen Massier

Essenlandschap

- Ontwikkelen kleinschalige landschaps-structuur(erf-, steilrand-, weg- en kavelgrensbeplanting natuurlijk akkerrandbeheer)
- Extensief beheer oevers, zone aanleg poelen
- Versterken herkenbaarheid historische lijn Hessenweg
- Aanleg/ herstel recreatieve paden/ routes (bijvoorbeeld kerkpaden, boerenlandpaden)

Vechtdal

- Ontwikkelen natte landschaps-elementen, kansen voor weidevogels en natuurlijke graslanden.
- Beter beleefbaar maken van de Vecht
- kleinschalig landschap verder ontwikkelen, stimuleren aanplant houtwallen
- Extensief beheer oevers, zone aanleg poelen

Broekontginningen

- Versterken landschappelijke structuur (wegbeplanting en kavelgrensbeplanting)
- Extensief beheer oevers en aanleg poelen

Bossen en landgoederen

- versterken landschappelijke structuur door aanplant houtwallen wegbeplanting, solitaire bomen, natuurlijke akkerrandbeheer
- Extensief beheer oevers, zone aanleg poelen
- Beter zichtbaar maken/ herstel cultuurhistorische elementen

Kampenlandschap

- Ontwikkelen kleinschalige landschapsstructuur (erf-, steilrand-, weg- en kavelgrensbeplanting natuurlijk akkerrandbeheer)
- Extensief beheer oevers, zone aanleg poelen
- Aanleg/ herstel kerkpaden/ boerenlandpaden, ommetjes ter versterking recreatieve beleving (Cultuur) historische lijn Overijssels Kanaal versterken door middel van begeleidende beplanting en handhaving bomenrij met name aan de oostkant van Lemelerveld

4.2.6. Leefomgeving

Geur

Een kwart van de inwoners van Overijssel ervaart weleens geurhinder in en om de woning. Wegverkeer, industrie of bedrijven, landbouw en burelen zijn de belangrijkste bronnen van geurhinder. Eén op de negen ervaart weleens geurhinder door wegverkeer. Hetzelfde geldt voor geurhinder door landbouw (provincie Overijssel, 2008). Lokaal, in het buitengebied van Dalfsen is landbouw de belangrijkste bron van geurhinder. Daarom wordt in deze paragraaf ingegaan op de geuremissie van de landbouw.

Op basis van CBS gegevens is de gemiddelde bedrijfsgrootte voor veehouderijen in de gemeente Dalfsen bepaald (zie bijlage IV). De geuremissiefactoren zijn voor een groot aantal diercategorieën vastgesteld en opgenomen in de Regeling geurhinder en veehouderij. Vanuit de gegevens over de gemiddelde omvang van de veehouderijen in Dalfsen is de geurbelasting per bedrijf berekend. De berekeningen zijn uitgevoerd met het verspreidingsmodel KEMA-Stacks. De berekende geurbelastingen zijn weergegeven in tabel 4.9.

Tabel 4.9. Bijdrage geurbelasting per gemiddeld bedrijf in de gemeente Dalfsen, in relatie tot afstand emissiepunt

diercategorie	geuremissie		geurbelasting (in ou_E/m^3 (98p))							
	per dierplaats (ou_E/s) ^a	per bedrijf ($Mou_E/jaar$) ^b	50 m	100 m	200 m	500 m	1 km	2 km	5 km	10 km
rundvee ^c (melk- en fokvee)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
rundvee (vlees- en weidevee)	35,6	110.023	5,4	2,8	1,1	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0
geiten	18,8	24.596	1,2	0,6	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
varkens (biggen)	3,0	280.661	13,9	7,2	2,9	0,7	0,2	0,1	0,0	0,0
varkens (fokvarkens)	9,2	259.975	12,9	6,6	2,7	0,7	0,2	0,1	0,0	0,0
varkens (vleesvarkens)	9,2	459.538	22,7	11,8	4,7	1,2	0,4	0,1	0,0	0,0
kippen (leghennen)	0,3	391.773	19,4	10	4	1	0,3	0,1	0,0	0,0
kippen (vleeskuikens)	0,18	286.603	14,2	7,3	2,9	0,7	0,3	0,1	0,0	0,0
kippen (ouderdieren van vleeskuikens)	0,66	587.312	29,1	15	6	1,5	0,5	0,2	0,0	0,0
konijnen ^c	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
edelpelsdieren ^c	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

a) Gemiddelde emissie per diercategorie, zoals opgenomen in bijlage I van de Regeling geurhinder en veehouderijen

b) De omvang van de bedrijven is weergegeven in tabel 5.2.

c) Voor deze diercategorieën zijn geen geuremissiefactoren vastgesteld en geldt volgens de Wet geurhinder en veehouderijen een minimale afstand tussen het dierenverblijf en het geurgevoelig object.

Uit de in tabel 4.9 weergegeven geurbelastingen per bedrijf is op te maken dat kippen (leghennen en ouderdieren) en vleesvarkens verreweg voor de hoogste geurbelasting zorgen. Rundvee en met name geiten hebben een relatief kleine geuremissie. Biggen, fokvarkens en vleeskuikens zitten daar tussen in. Van de 522 landbouwbedrijven in Dalfsen houden er 376 rundvee. Absoluut gezien is de geuremissie van rundvee daarmee het grootst.

Uit de Wet geurhinder en veehouderij volgt dat de maximale geurbelasting van veehouderijen ter hoogte van geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom $3,0 \text{ } ou_E/m^3$ als 98-percentiel (hierna: 98p) mag bedragen en de maximale geurbelasting ter hoogte van geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom $14,0 \text{ } ou_E/m^3$ (98p). Door deze waarden op de bovenstaande tabel te leggen, zijn richtafstanden per diercategorie af te leiden, voor de minimale afstand tussen een gemiddelde veehouderij in Dalfsen en een gevoelige bestemming. Deze richtafstanden zijn weergegeven in tabel 4.10. In deze tabel zijn eveneens de wettelijke afstanden weergegeven voor een diercategorie waarvoor niet in de Regeling geurhinder en veehouderij een geuremissiefactor is vastgesteld (artikel 4 lid 1 van de Wet geurhinder en veehouderij). Voor pelsdieren is een aparte afstand vastgesteld in bijlage II van de Regeling geurhinder en veehouderij.

Tabel 4.10. Richtafstanden geur per gemiddeld bedrijf in de gemeente Dalfsen

diercategorie	richtafstand tot geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom (m)	richtafstand tot geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom (m)
rundvee (melk- en fokvee)	100 ^a	50 ^a
rundvee (vlees- en weidevee)	100 - 200	< 50
geiten	< 50	< 50
varkens (biggen)	100 - 200	< 50
varkens (fokvarkens)	100 - 200	< 50
varkens (vleesvarkens)	200 - 500	50 - 100
kippen (leghennen)	200 - 500	50 - 100
kippen (vleeskuikens)	100 - 200	50 - 100
kippen (ouderdieren van vleeskuikens)	200 - 500	50 - 100
konijnen	100 ^a	50 ^a
pelsdieren	250 ^b	175 ^b

a) Artikel 4 lid 1 van de Wet geurhinder en veehouderij

b) Bijlage II van de Regeling geurhinder en veehouderij

Wanneer agrarische bedrijven op korte afstand van elkaar zijn gelegen kan door cumulatie van geur sprake zijn van een hogere geurbelasting dan de berekende belasting die is weergegeven in tabel 4.9. Uit afbeelding 4.5. (zie paragraaf landbouw) blijkt dat in agrarische bedrijven inderdaad op korte afstand van elkaar liggen. Wanneer sprake is van cumulatie van geur van diercategorieën met een emissiefactor en afstandsdieren wordt uitgegaan van de maximale richtafstand. Dit geldt eveneens als het cumulatie van meerdere categorieën van afstanddieren betreft.

Autonome ontwikkeling

Aangezien een vergunning aan een individueel bedrijf enkel wordt verstrekt als het bevoegd gezag het geurhinderniveau acceptabel acht wordt verondersteld dat in de autonome ontwikkeling sprake zal zijn van een acceptabel hinderniveau ter hoogte van de geurgevoelige objecten binnen de gemeente Dalfsen. Omdat uitbreiding van het aantal dieren in het hele plangebied is toegestaan, en volgens de trend waarschijnlijk is, kan de geurhinder, onder de wettelijke normen, wel toenemen.

Luchtkwaliteit

De belangrijkste bronnen van de luchtverontreinigende stoffen NO₂ (stikstofdioxide) en PM10 (fijn stof) in het buitengebied van Dalfsen betreffen provinciale wegen, dieseltreinen, industrie en de agrarische sector.

In Overijssel staan twee meetpunten die de achtergrondconcentraties meten. De concentraties fijn stof laten duidelijk een dalende trend zien. In 5 jaar is de achtergrondconcentratie zelfs met éénderde gedaald (tot 20 µg/m³ in 2008). Net als bij de concentratie fijn stof, daalt ook de concentratie stikstofdioxide. De daling is echter minder spectaculair. In ruim 10 jaar is de concentratie stikstofdioxide ongeveer met een kwart gedaald tot 15 µg/m³ in 2008 (provincie Overijssel, 2010, de Staat van Overijssel 2010). Dit is ruim onder de grenswaarde van 60 µg/m³ (zie tabel 4.11).

Jaarlijks worden door het RIVM de grootschalige achtergrondconcentraties voor Nederland (GCN) berekend. Het betreffen waarden per vierkante kilometer, niet alleen voor de huidige situatie maar ook prognoses voor toekomstige jaren (tabel 4.11 voor de gemeente Dalfsen). In de berekening van de GCN zijn alle relevante bronnen van luchtverontreinigende stoffen meegenomen. Gemiddeld in Nederland draagt de landbouwsector in totaal voor circa 6 % bij aan de achtergrondconcentratie PM10. In het buitengebied van Dalfsen zal vanwege het agrarische karakter dit percentage veel hoger zijn.

Nabij luchtverontreinigingsbronnen zoals veehouderijen liggen de concentraties naar verwachting boven de vastgestelde achtergrondwaarden (tabel 4.11). De achtergrondconcentraties zijn echter dusdanig laag dat ook nabij grote bronnen geen overschrijdingen van de grenswaarden worden verwacht.

Tabel 4.11. Overzicht achtergrondconcentraties NO₂ en PM10 (bron: RIVM)

stof	jaargemiddelde concentratie (µg/m ³)		
	grenswaarde	huidige situatie (2011)	autonome ontwikkeling (2020)
NO ₂	60 (tot januari 2015) 40 (vanaf januari 2015)	13,8 - 18,1	9,5 - 12,0
PM10	40	21,8 - 23,6	19,7 - 21,5

Voor de structuurvisie buitengebied Dalfsen is de agrarische sector (veehouderij) de belangrijkste beïnvloedbare bron voor luchtvervuiling. Veehouderijen hebben vooral effect op emissie van PM10. De berekende waarden zijn weergegeven in tabel 4.12 (uitgevoerd met het verspreidingsmodel KEMA-Stacks).

Tabel 4.12. Bijdrage concentratie PM10 per gemiddeld bedrijf in Dalfsen⁴ in relatie tot afstand emissiepunt

diercategorie	PM10-emissie		concentratiebijdrage PM10 (µg/m ³)							
	per dierplaats (g/dier/jaar) ^a	per bedrijf (kg/jaar) ^b	50 m	100 m	200 m	500 m	1 km	2 km	5 km	10 km
rundvee (melk- en fokvee)	133	16,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
rundvee (vlees- en weidevee)	170	20,6	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
geiten	13	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
varkens (biggen)	50,6	150,1	0,7	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
varkens (fokvarkens)	114	102,2	0,5	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
varkens (vleesvarkens)	114	180,6	0,8	0,4	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
kippen (leghennen)	38	1.573,6	7,2	3,3	1,2	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0
kippen (vleeskuikens)	18	908,8	4,1	1,9	0,7	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
kippen (ouderdieren van vleeskuikens)	33	931,2	4,3	1,9	0,7	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
konijnen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
edelpelsdieren	8	29,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Uit de tabel is op te maken dat kippen verreweg voor de hoogste concentratiebijdragen PM10 per bedrijf zorgen. Het aantal kippenbedrijven is relatief klein.

Autonome ontwikkeling

De achtergrondconcentraties van luchtkwaliteit nemen in de loop der jaren af en blijven daarmee ver onder de grenswaarden. De verwachte concentraties in 2020 zijn weergegeven in tabel 4.11.

Geluid

De belangrijkste bronnen van geluidhinder in de provincie Overijssel zijn het wegverkeer, het vliegverkeer en de burens (provincie Overijssel, 2008). De belangrijkste bronnen in het buitengebied van Dalfsen zijn wegverkeer, spoor en de landbouw bijvoorbeeld loonwerkbedrijven). De geluidsgevoelige bestemmingen in het buitengebied van Dalfsen zijn de woningen. De industrieterreinen bij Dalfsen, Nieuwleusen en Oudleusen zijn niet gezoneerd voor geluid.

Autonome ontwikkeling

Door de opwaardering van de wegen (zie paragraaf verkeer) kan het wegverkeer toenemen, alsmede de geluidsbelasting hiervan.

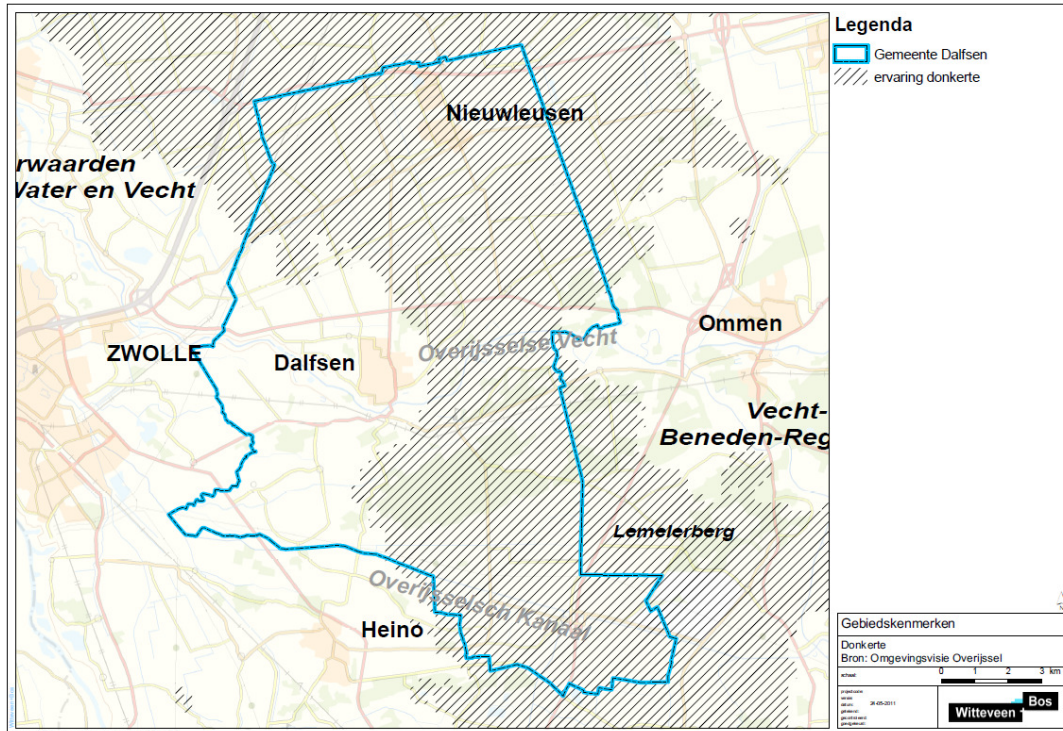
Licht

De donkerte in Overijssel is in 2008 bepaald door het meten van de hemelhelderheid. De hemelhelderheid wordt gemeten door het maken van foto's van de sterrenhemel. Omdat bekend is hoe helder de sterren zijn, kan de helderheid van de achterliggende hemel worden vastgesteld. De

⁴ Voor de berekening van de PM10-emissie van de veehouderijen is gebruik gemaakt van de emissiefactoren die op 16 maart 2011 door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu zijn gepubliceerd op de site van de Rijksoverheid.

hemelhelderheid wordt uitgedrukt in millicandela per vierkante meter (mcd/m²). Hoe lager de waarde, hoe donkerder. Hoe hoger de waarde, hoe meer licht er in de atmosfeer aanwezig is. De in Overijssel laagste klasse van 0,25-0,4 mcd/m² is in afbeelding 4.12 gearceerd weergegeven. Hieruit blijkt dat, met uitzondering van het gebied tussen Zwolle, de kern Dalfsen en Heino, de ervaring van donkerte in gemeente Dalfsen groot is (provincie Overijssel, Staat van Overijssel 2008).

Afbeelding 4.12. Ervaring van donkerte (2008)

Een bron van lichthinder is de nachtelijke assimilatiebelichting in de glastuinbouw (provincie Overijssel, Staat van Overijssel 2008). In het plangebied zijn 15 glastuinbouwbestemmingen aanwezig. Deze bevinden zich in het deelgebied Ankem/Welsum. Mede hierdoor wordt in dit deelgebied (deels) minder donkerte ervaren. Andere relevante bronnen van licht in het plangebied zijn bedrijventerrein Hessenpoort en de bebouwde kom van Dalfsen.

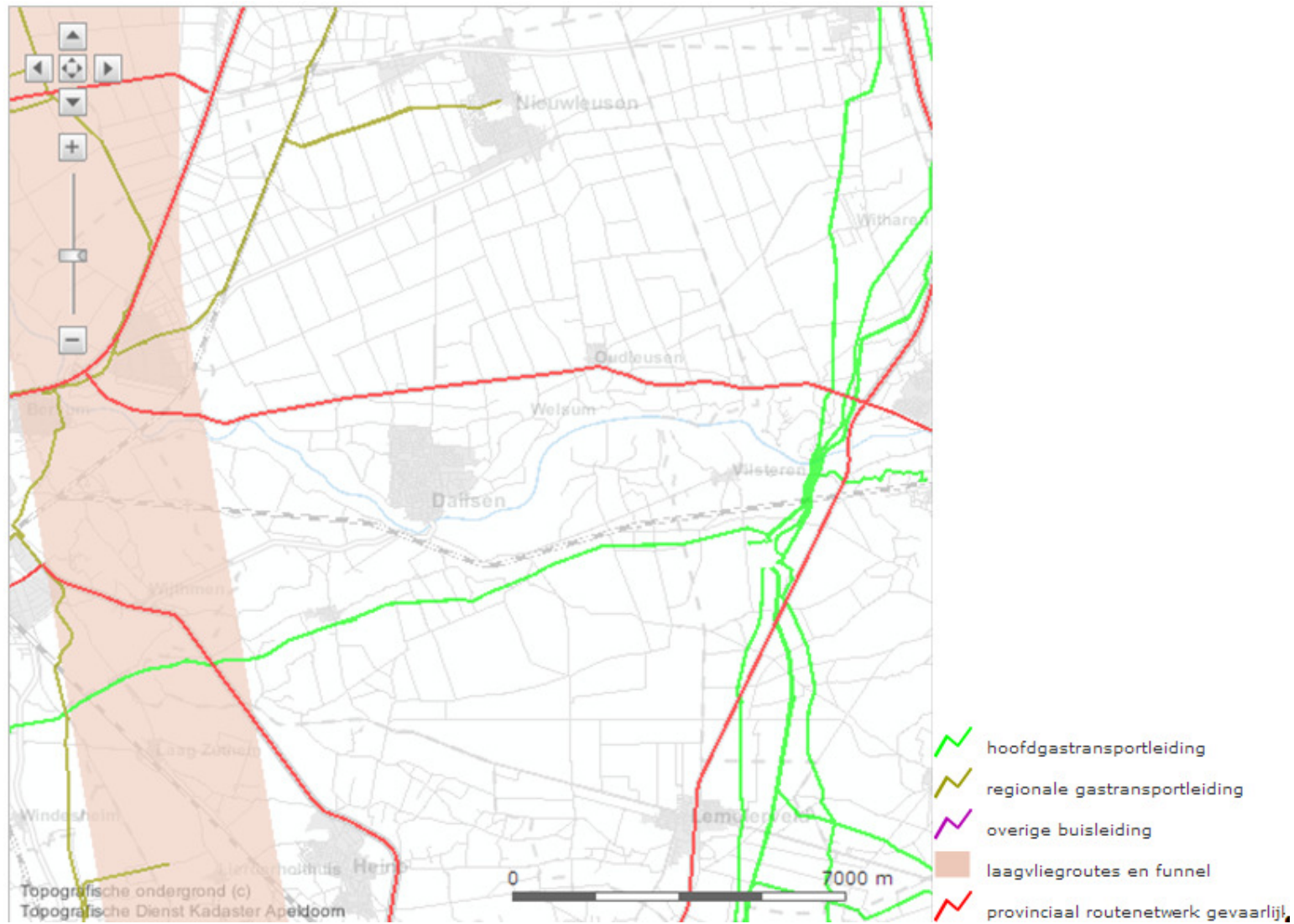
Autonome ontwikkeling

De mate van verlichting is aan het toenemen. Dit gebeurt bij verkeerswegen, parkeerplaatsen en sportvelden, lichtreclames, in verlichte openbare ruimten en bij bedrijfspanden en historische gebouwen. Ook wordt buitenverlichting bij woningen en bedrijven aangelegd om criminaliteit tegen te gaan.

4.2.7 Externe veiligheid

Door het plangebied lopen hoofdgasttransportleidingen, regionale gasttransportleidingen en een provinciale route voor vervoer van gevaarlijke stoffen (N340 en N348). De N35 is als rijksweg vrijgegeven voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Het uiterste westelijke puntje van het plangebied ligt onder een laagvliegroue en aanvliegroue van vliegveld Lemelerveld. Dit is weergegeven in afbeelding 4.13. Daarnaast is een zweefvliegveld aanwezig.

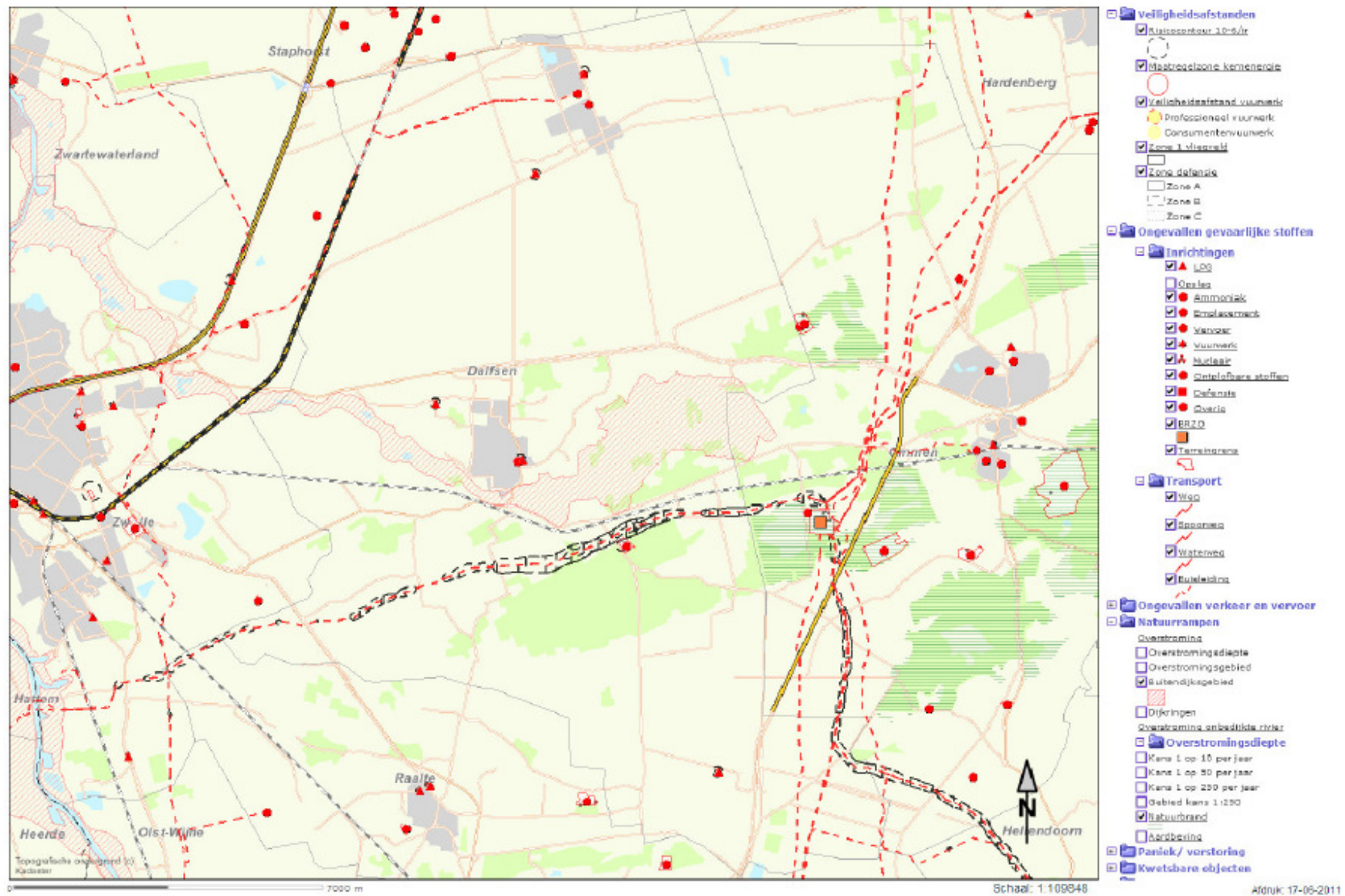
Afbeelding 4.13. Uitsnede kaart externe veiligheid (Omgevingsvisie Overijssel, 2009)

De risicokaart van Overijssel (afbeelding 4.14) laat voor de gemeente Dalfsen zien waar de buisleidingen door de gemeente lopen. Voor enkele delen is de 10^{-6} -risicocontour aangegeven. Deze contour hangt samen met het plaatsgebonden risico (PR). Het PR is het risico (uitgedrukt in kans per jaar) dat één persoon die zich onafgebroken en onbeschermd op die plaats bevindt, overlijdt als rechtstreeks gevolg van een calamiteit. Naast de buisleidingen zijn er ook enkele installaties met gevaarlijke stoffen aanwezig, zoals tankstations en een zwembad. Het derde risico op de risicokaart betreft het overstromingsrisico in de buitendijksgebieden rond de Vecht.

Uit de externe veiligheidsvisie (2007) van de gemeente Dalfsen blijkt het volgende: 'Het aantal BEVI-inrichtingen binnen de gemeente Dalfsen blijft beperkt tot 5 LPG-tankstations en een ammoniak koelinstallatie. Naast de inrichtingen is een aantal overige risicobronnen, zoals vuurwerkopslagen en propaantanks aanwezig. Ten aanzien van de grenswaarde voor het plaatsgebonden risico $PR10^{-6}$ zijn 5 knelpunten aanwezig. Voor wat betreft het groepsrisico is er een aantal LPG-tankstations die hierop nader onderzocht dienen te worden.'

Afbeelding 4.14. Uitsnede risicokaart (Bron: risicokaart.nl)

Autonome ontwikkeling

In het externe veiligheidsbeleid van de gemeente Dalfsen is het gemeentelijk ambitieniveau met betrekking tot externe veiligheid vastgelegd. Hierbij is rekening gehouden met de verschillende gebiedstypen en is onderscheid gemaakt in bestaande en nieuwe situaties.

Voor bestaande situaties geldt dat zo spoedig mogelijk aan de wettelijke grenswaarde voor het plaatsgebonden risico $PR10^{-5}$ zal worden voldaan. Ten aanzien van de richtwaarde voor het plaatsgebonden risico $PR10^{-6}$ geldt dat een overschrijding van de richtwaarde alleen wordt geaccepteerd indien het een bestaande feitelijke en geprojecteerde situatie betreft. Het ambitieniveau met betrekking tot nieuwe situaties is dat een toename van het groepsrisico voor niet-zelfredzame personen niet is toegestaan.

5. ALTERNATIEVEN VOOR DE STRUCTUURVISIE

5.1 Opstellen van alternatieven voor de structuurvisie

De gemeente Dalfsen heeft in het kader van de structuurvisie voor het buitengebied twee alternatieven⁵ ontwikkeld. Om duidelijke keuzes te kunnen maken voor de ontwikkelingsrichting van het landelijk gebied en de verschillen zichtbaar te maken liggen de twee alternatieven ver uit elkaar. Bij het opstellen van de alternatieven zijn omgevingspartijen betrokken (zie hoofdstuk 2 van de structuurvisie).

5.2 De doelstellingen: vergroten van de ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid

De gemeente Dalfsen wil verschillende functies in het buitengebied ruimte bieden voor een goed toekomstperspectief. De gemeente zet hierbij in op een versterking van de ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid. In paragraaf 2.3 is toegelicht wat onder deze begrippen wordt verstaan.

Vanuit de doelstellingen ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid zijn twee alternatieven ontwikkeld. Het alternatief 'economisch vitaal' richt zich op een economisch vitaal platteland, waarin alle functies zicht hebben op een duurzaam bestaan op de lange termijn. Het alternatief 'aantrekkelijk landschap' richt zich juist op een landelijk gebied dat aantrekkelijk is om te wonen en te recreëren en waar de landschappelijke kwaliteiten zeer hoog zijn. De twee alternatieven verschillen daarmee in de mate waarin de pijlers onder ruimtelijke kwaliteit (belevingswaarde, gebruikswaarde en toekomstwaarde) en duurzaamheid (ecologische, economische en sociale duurzaamheid) de nadruk krijgen. De mate waarin de alternatieven voldoen aan de doelstellingen wordt beoordeeld in paragraaf 7.3.

5.3 Beschrijving alternatieven

5.3.1. Alternatief 'economisch vitaal'

Uitgangspunt voor dit alternatief is een leefbaar landelijk gebied, waar ruimte is voor economische dynamiek. Het landelijk gebied dient vooral als productiegebied voor de landbouw, als werkterrein voor niet-agrarische functies, als uitloopgebied voor dorpen en steden en als leefgebied voor mens en dier. Hoofdfunctie is plattelandseconomie. Ontwikkelingen bieden mogelijkheden voor een continue vernieuwing van het landelijke gebied. Om het productiegebied voor de landbouw te optimaliseren, is schaalvergroting en ontwikkeling van nevenfuncties van de landbouw mogelijk. Niet-agrarische bedrijvigheid en (verblijfs)recreatie krijgen de ruimte om zich te ontwikkelen. Wonen is een belangrijke functie in het buitengebied, maar mag geen hinder opleveren voor ontwikkeling van economische functies. Duurzame landbouw wordt gestimuleerd. Wetgeving is de enige belemmerende factor voor ontwikkelingen die bijdragen aan de economische vitaliteit.

5.3.2. Alternatief 'aantrekkelijk landschap'

Uitgangspunt voor dit alternatief is het versterken van de kwaliteit en de daarmee samenhangende aantrekkingskracht van het landschap van het buitengebied van Dalfsen. De huidige kenmerken (zoals beschreven in het landschapsontwikkelingsplan) worden in dit alternatief versterkt. In grote mate geldt dit ook voor de referentiesituatie (LOP). Ten opzichte van de referentiesituatie is het belangrijkste verschil dat economische en functionele ontwikkelingen in dienst staan van de landschappelijke karakteristieken en kenmerken. Ontwikkelingen in het buitengebied dragen bij aan een herkenbaar landschap met een sterke eigenheid en identiteit. Dit biedt een aantrekkelijke woonomgeving en verbondenheid met de omgeving voor de inwoners van de gemeente. De belevingswaarde is daarbij een belangrijke recreatieve trekpleister.

---

⁵ In de structuurvisie worden het scenario's genoemd. In een MER is het gebruikelijk om de term alternatieven te gebruiken.

6. BEOORDELING VAN DE ALTERNATIEVEN

6.1 Inleiding

In hoofdstuk 4 is beschreven hoe het buitengebied van Dalfsen er nu uit ziet, en hoe het eruit ziet in 2030 op basis van autonome ontwikkelingen. De effecten van de twee alternatieven 'economisch vitaal' en 'aantrekkelijk landschap' zijn beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie. In dit hoofdstuk wordt eerst het beoordelingskader toegelicht (paragraaf 6.2). Vervolgens (paragraaf 6.3 tot en met 6.7) komen de effecten van de alternatieven per thema aan de orde. De thema's zijn bodem en water, gebruiksfuncties, natuur, landschap en cultuurhistorie en leefomgeving.

De beoordeling van de alternatieven is besproken in de klankbordgroep. In de klankbordgroep hebben een groot aantal vertegenwoordigers van groeperingen die belangen hebben in het landelijk gebied zitting genomen.

De verscheidenheid in deelgebieden (landschapstypen) is karakteristiek en geldt als basis voor de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied van Dalfsen. Dit betekent dat de effecten van de alternatieven niet altijd voorkomen in het gehele buitengebied en niet overall even zwaar wegen. Per deelgebied kan sprake zijn van verschillende effecten van een alternatief. Naast een algemene beschrijving van de effecten op het thema, is daarom ook beschreven wat de effecten van het alternatief in de verschillende deelgebieden zijn.

6.2 Beoordelingskader

Voor de beoordeling van de effecten zijn plussen en minnen toegekend, op een vijfpuntsschaal (zie tabel 6.1).

Tabel 6.1. Beoordelingsscores

score	betekenis beoordeling alternatieven
--	aanzienlijke verslechtering ten opzichte van de referentiesituatie
-	geringe verslechtering ten opzichte van de referentiesituatie
0	verbetering noch verslechtering ten opzichte van de referentiesituatie
+	geringe verbetering ten opzichte van de referentiesituatie
++	aanzienlijke verbetering ten opzichte van de referentiesituatie

De alternatieven zijn beoordeeld op de belangrijkste milieuthema's. De beoordelingscriteria zijn weergegeven in tabel 6.2. In bijlage VI is per aspect het beoordelingskader toegelicht.

Tabel 6.2. Beoordelingskader alternatieven buitengebied Dalfsen

aspect	criterium: invloed op	methode
bodem en water		
bodem	bodemkwaliteit	kwalitatief
water	(grond)waterkwantiteit	kwalitatief
	(grond)waterkwaliteit	kwalitatief
	waterveiligheid	kwalitatief
gebruiksfuncties		
verkeer	veiligheid	kwalitatief
	verkeersknelpunten	kwalitatief
wonen	areaal en kwaliteit woonfunctie	kwalitatief
werken	areaal en kwaliteit werkfuncties	kwalitatief
recreëren	recreatieve routes en recreatieve kwaliteit	kwalitatief
natuur		
Natura 2000	instandhoudingsdoelstellingen	kwalitatief
EHS	wezenlijke kenmerken en waarden	kwalitatief
biodiversiteit	soortenrijkdom planten en dieren	kwalitatief
	soorten	beschermde soorten Ffw
landschap en cultuurhistorie		
landschap	landschappelijke structuren	kwalitatief
	ruimtelijk-visuele kenmerken	kwalitatief
	aardkundige waarden	kwalitatief
cultuurhistorie	historische geografische patronen	kwalitatief
	historische bouwkundige elementen	kwalitatief
	archeologische waarden	kwalitatief
leefomgeving		
geur	geurhinder	kwalitatief
lucht	fijn stof (PM10)	semi-kwantitatief
geluid	geluidgevoelige bestemmingen	kwalitatief

aspect	criterium: invloed op	methode
licht	beleving licht en duisternis	kwalitatief
externe veiligheid	plaatsgebonden risico en groepsrisico	kwalitatief
gezondheid	hinder onder de wettelijke norm	kwalitatief

6.3 Bodem en water

6.3.1 Algemene beschrijving van de effecten

De effecten op dit thema zijn samengevat in onderstaande tabel en worden daarna toegelicht.

Tabel 6.3. Effecten op bodem en water

aspect	criterium	economisch vitaal	aantrekkelijk landschap
bodem	bodemkwaliteit	0	0
water	(grond)waterkwantiteit	-	0/+
	(grond)waterkwaliteit	-	0/+
	waterveiligheid	0	0

Bodemkwaliteit

Voor de effecten op de bodemkwaliteit is er vanuit gegaan dat alleen gelijkwaardige of schonere grond toegepast mag worden in een werk. Waar de bodem ter plaatse van een ontwikkeling ernstig verontreinigd is zal eerst een sanering moeten plaatsvinden. De alternatieven richten zich niet op bodemwerkzaamheden. De alternatieven zijn daarin niet onderscheidend en neutraal beoordeeld (0).

Waterkwantiteit

Alternatief 'economisch vitaal' wordt op wateroverlast negatief (-) beoordeeld. Doordat nieuwvestiging van (agrarische) bedrijven en recreatie in het gebied mag plaatsvinden worden nieuwe bebouwde gebieden gecreëerd. Hierdoor neemt de veiligheidsnorm in bepaalde gebieden toe. Zonder extra maatregelen neemt de wateroverlast in deze gebieden toe. Alternatief 'aantrekkelijk landschap' wordt neutraal beoordeeld op wateroverlast. Doordat economische en functionele ontwikkeling ondergeschikt zijn aan landschappelijke karakteristieken en kenmerken zullen waarschijnlijk geen nieuwe bebouwde gebieden of glastuinbouw gecreëerd worden.

Het huidige areaal landbouw blijft behouden in alternatief 'economisch vitaal', waardoor de watervraag vanuit de landbouw gelijk blijft. Intensivering kan echter wel zorgen voor een toename van de watervraag (-) water tijdens perioden met een neerslagtekort (berekening) en zal kan leiden tot snelle waterafvoer in natte periode door drainage. In alternatief 'aantrekkelijk landschap' zal het areaal landbouw eerder afnemen, ten gunste van landschapselementen of natuur, of gelijk blijven. De grond zal niet intensiever bewerkt worden. Dit zorgt voor een gelijkblijvende of afnemende vraag naar water tijdens perioden met een neerslagtekort. De droogte zal daardoor afnemen. Alternatief 'aantrekkelijk landschap' wordt daarom licht positief beoordeeld (0/+).

Waterkwaliteit

Alternatief 'economisch vitaal' scoort negatief (-) op waterkwaliteit. Door nieuwvestiging toe te staan neemt nieuwbouw in het gebied toe. Uitlogende bouwmaterialen nemen daardoor toe. In intensieve teelten worden vaak meer bestrijdingsmiddelen gebruikt. Dit beïnvloedt beide de waterkwaliteit negatief. Alternatief 'aantrekkelijk landschap' wordt positief (+) beoordeeld. Door de afname van het landbouwareaal en verwachte extensivering nemen de landbouwemissies af. Hierdoor zal de waterkwaliteit verbeteren.

Waterveiligheid

In beide alternatieven verandert de hoogte van de keringen niet en zal de afvoerpiek niet veranderen. Regionaal wordt sterk gestuurd op hoogwaterveiligheid. Dat stelt randvoorwaarden aan eventueel uit te breiden landschapselementen (m.n. in het Vechtdal). Beide alternatieven worden daarom neutraal (0) beoordeeld. Wel zal in het alternatief 'economische vitaal' het agrarisch kapitaal toenemen, waardoor de gevolgschade bij overstromingen groter is.

6.3.2 Effecten per landschapstype

Het alternatief 'economisch vitaal' heeft over het algemeen negatieve effecten op bodem en water. Deze effecten hangen voornamelijk samen met het agrarisch gebruik. Door intensivering en schaalvergroting en daarmee een toenemend gebruik van meststoffen en bestrijdingsmiddelen worden bodem en water negatief beïnvloed. Niet voor elk landschapstype zijn deze effecten even negatief. In de gebieden die in de huidige situatie al grotendeels voor de landbouw in gebruik zijn (Veenontginningenslandschap, Heideontginningenslandschap en Broekontginningenslandschap) zijn de effecten van het alternatief 'economisch vitaal' kleiner dan in de landschappelijk waardevolle gebieden. De invloeden van bodem en water zijn het grootst in de landschapstypen Vecht en uiterwaarden, Essenlandschap en Bos- en landgoederenslandschap. Het Kampenlandschap is een gecombineerd landschap van landbouw en natuur. Hier zijn de effecten op bodem en water licht negatief.

In het alternatief 'aantrekkelijk landschap' zal het landbouwareaal afnemen ten gunste van landschapselementen. Voor bodem en waterveiligheid zijn de effecten neutraal. Voor de waterkwaliteit en waterkwantiteit heeft dit over het algemeen licht positieve effecten. Ten opzichte van de referentiesituatie zullen de positieve effecten het grootst zijn in de overwegend agrarische gebieden zoals het Veenontginnenlandschap, Heideontginnenlandschap en Broekontginnenlandschap. Omdat de landschappelijke kwaliteiten in het Bos- en landgoederenlandschap, Vecht en uiterwaarden, Kampenlandschap en Essenlandschap in de referentiesituatie al overwegend goed zijn, is de meerwaarde van het alternatief 'aantrekkelijk landschap' beperkt en is de beoordeling eerder neutraal dan positief.

6.4 Gebruiksfuncties

6.4.1 Algemene beschrijving van de effecten

De effecten op dit thema zijn samengevat in onderstaande tabel en worden daarna toegelicht.

Tabel 6.4. Effecten op gebruiksfuncties

aspect	criterium	economisch vitaal	aantrekkelijk landschap
verkeer	veiligheid	-	0
	verkeersknelpunten	-	0
wonen	areaal woonfunctie	-	0
	kwaliteit woonfunctie	- -	0
landbouw	areaal landbouw	0	-
	kwaliteit landbouwfuncties	+ +	- -
werken (m.u.v. landbouw)	areaal werkfuncties	+	0
	kwaliteit werkfuncties	+	0
recreëren	recreatieve routes	0	0
	recreatieve kwaliteit	0	0

Verkeer

In beide alternatieven zijn geen concrete plannen benoemd die de verkeersveiligheid verbeteren of verkeersknelpunten aanpakken. In alternatief 'economisch vitaal' worden de bedrijven waar mogelijk wel beter toegankelijk gemaakt. Door de mogelijke vestiging van nieuwe bedrijven, bijvoorbeeld varkensbedrijven, kan de hoeveelheid vrachtverkeer enigszins toenemen. Omdat in het buitengebied voornamelijk smalle (60 km-)wegen aanwezig zijn, kunnen vrachtwagens elkaar en recreatief verkeer moeilijk passeren. Een toename in vrachtverkeer zal dus ook invloed hebben op het aantal conflicten en dus op de verkeersveiligheid (-). De effecten zijn afhankelijk van het type ontwikkeling dat zal gaan plaatsvinden. Voor alternatief 'aantrekkelijk landschap' geldt eenzelfde situatie als in de referentiesituatie voor de verkeerssituatie. De beoordeling van dit alternatief is daarom neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie.

De geringe toename in vrachtverkeer of agrarisch verkeer bij alternatief 'economisch vitaal' zal er voor zorgen dat op de smalle wegen in het buitengebied vaker door de berm wordt gereden, omdat vrachtwagens elkaar niet kunnen passeren. De toename van het verkeer zal verspreid in de gemeente plaatsvinden, en daarmee niet speciaal de verkeersafwikkeling beïnvloeden. Bij toename van (personen)verkeer als gevolg van uitbreiding van perifere detailhandel kunnen, afhankelijk van de locatie, wel knelpunten gaan ontstaan. Alternatief 'economisch vitaal' wordt daarom negatief beoordeeld (-) op verkeersknelpunten. De huidige verkeersknelpunten op de N340 en N348 worden aangepakt in de referentiesituatie. Voor alternatief 'aantrekkelijk landschap' wordt niet verwacht dat het aantal verkeersknelpunten zal toe- of afnemen in vergelijking met de referentiesituatie. Dit is beoordeeld als neutraal (0).

Wonen

In alternatief 'economisch vitaal' is wonen een functie die ondergeschikt is aan werken. Het woning-areaal zal vermoedelijk minder toenemen dan in de referentiesituatie, aangezien minder agrarische bebouwing zal vrijkomen en dan ook nog beschikbaar is voor wonen. Dit heeft negatieve effecten (-) op het woonareaal in het plangebied. Op het totale woonareaal in de gemeente heeft het weinig effect, omdat het buitengebied niet het primaire woongebied is in de hele gemeente Dalfsen.

Bij alternatief 'economisch vitaal' mag aanvullende woningbouw niet beperkend zijn voor landbouw of andere bedrijvigheid. Dit kan ook betekenen dat huidige bewoners beperkt kunnen worden in mogelijke uitbreidingsplannen van hun huis. De kwaliteit van het landschap is in alternatief 'economisch vitaal' niet gewaarborgd, wat invloed heeft of kan hebben op de kwaliteit van het wonen. Het verschilt per deelgebied hoe groot deze verandering kan zijn. In de veen- en heideontginningen (Nieuwleusen, Dalfserveld/Oud leusenerveld, Dalmsholte) is al een grootschalig agrarisch landschap aanwezig, maar voor de overige deelgebieden geldt dat potentieel de kleinschalige landschappen tot grootschalige landschappen omgezet kunnen worden. Hier is een significatie achteruitgang van het woongenot te verwachten (- -).

Alternatief 'aantrekkelijk landschap' is voor wat betreft wonen vergelijkbaar met de Plattelandsvisie en het Landschapsplan (en dus de referentiesituatie) en heeft daarom geen effecten op het areaal woongebied of de kwaliteit van de woonfunctie. Dit leidt tot een neutrale beoordeling (0).

Landbouw

Bij deze beoordeling wordt er vanuit gegaan dat het aantal ha landbouwgrond niet zal toenemen binnen alternatief 'economisch vitaal'. Het is binnen alternatief 'economisch vitaal' in principe mogelijk om bijvoorbeeld bosgebieden om te zetten naar landbouwgrond, maar deze zijn over het algemeen beschermd. Alternatief 'economisch vitaal' is daarom neutraal beoordeeld (0) voor het areaal landbouw. Alternatief 'aantrekkelijk landschap' is slechter voor het landbouwareaal, omdat landschapselementen worden teruggeplaatst en bij nieuwbouw van stallen meer areaal op zal gaan aan landschappelijke inpassing. Dit is een negatief effect (-).

De kwaliteit van de landbouwfunctie neemt binnen alternatief 'economisch vitaal' wel toe. Er gelden veel minder beperkingen dan in de referentiesituatie, dus agrarische bedrijven kunnen uitbreiden, percelen opnieuw inrichten en er kunnen nieuwe agrarische bedrijven bijkomen (bijvoorbeeld varkensbedrijven, die in mindere mate grondgebonden zijn dan melkveebedrijven). Ook kunnen bedrijven makkelijker omschakelen naar een ander type bedrijf. Wel geldt dat in bepaalde gevallen uitbreiding of nieuwvestiging niet is toegestaan in verband met de milieugebruiksruimte (geurafstanden, luchtkwaliteit, stikstofemissie). Toch heeft dit alternatief een significant positief effect op de kwaliteit van de landbouwfunctie (++)). Voor alternatief 'aantrekkelijk landschap' geldt dat geen grotere stallen gebouwd mogen worden waar dit niet in het landschap past. Ook zal bij nieuwe stallen meer areaal beschikbaar moeten zijn voor landschappelijke inpassing. Samenvoegen van percelen kan alleen in de grootschalige gebieden en efficiëntere inrichting van percelen door het verwijderen van landschapselementen, is op veel plekken niet toegestaan. Op den duur wordt het uitbreiden van de agrarische functies dus beperkt. Dit is een groot negatief effect (- -).

Werken (met uitzondering van landbouw)

In alternatief 'economisch vitaal' mag ook de recreatiesector en de perifere detailhandel uitbreiden in het buitengebied. Wel zodanig dat de huidige landbouw niet beperkt wordt. Het areaal met een werkfunctie (kleine bedrijfjes, of een grote bouwmarkt of tuincentrum) zal daarom toenemen (+). Bij alternatief 'aantrekkelijk landschap' zal de ontwikkeling vrijwel gelijk oplopen met de referentiesituatie, waar vrijkomende agrarische bebouwing op grond van de VAB-regeling onder voorwaarden kan worden bestemd voor (kleinschalige) niet-agrarische bedrijvigheid (0).

Bij alternatief 'economisch vitaal' zullen de werkfuncties voorrang krijgen boven de andere functies, alhoewel wel met de landbouwfuncties rekening moet worden gehouden. Dit geeft een gering positief effect op de kwaliteit van de werkfuncties (+). Bij alternatief 'aantrekkelijk landschap' zijn de ontwikkelingen op het gebied van de kwaliteit van werkfuncties vergelijkbaar aan die in de referentiesituatie (0).

Recreëren

In beide alternatieven wordt niet concreet het aantal recreatieve routes uitgebreid. Echter er wordt wel ingespeeld op een kwaliteitsverbetering voor de recreatie en daar kan uitbreiding van recreatieve routes bij horen. Ook in de autonome ontwikkeling is sprake van verbetering van recreatieve routes (zie hoofdstuk 4). Daarom zijn beide alternatieven neutraal beoordeeld (0) ten opzichte van de referentiesituatie.

Beide alternatieven hebben een invloed op de kwaliteit van de recreatieve functie. Bij alternatief 'economisch vitaal' worden er meer recreatieve functies toegestaan dan in de referentiesituatie, maar wordt ook de landschappelijke kwaliteit minder dan in de referentie. Alternatief 'economisch vitaal' is daarom neutraal beoordeeld (0). Bij alternatief 'aantrekkelijk landschap' worden de recreatieve functies

beperkt als ze een negatieve invloed op het landschap hebben. Bij deze beoordeling is er vanuit gegaan dat dit vrijwel nooit zal optreden, waardoor dit alternatief een neutraal effect heeft op de toeristische kwaliteit in vergelijking met de referentiesituatie (0).

6.4.2 Effecten per landschapstype

Het alternatief 'economisch vitaal' wordt gekenmerkt door mogelijkheden voor economische ontwikkelingen. Het effect op de gebruiksfuncties landbouw en werken is dan ook positief. De eenzijdige focus op economische ontwikkeling kan ertoe leiden dat een deelgebied onaantrekkelijk wordt voor wonen en recreëren. De leefbaarheid komt dan onder druk te staan. Dit geldt vooral in gebieden waar sprake is van functiemenging (landbouwfunctie naast wonen, werken en recreëren) zoals het Kampenlandschap, Vecht en Uiterwaarden, maar ook Bos- en landgoederen.

Het alternatief 'aantrekkelijk landschap' stelt behoud en ontwikkeling van ruimtelijke kwaliteit boven andere functies. De functies landbouw en werken krijgen in dit alternatief minder ontwikkelingsmogelijkheden. Voor de huidige agrarische gebieden (ontginningenlandschappen) leidt dit tot grote negatieve effecten. Door wonen ook in het buitengebied te stimuleren vind extra functiemenging plaats. Dat kan leiden tot extra hinder voor de bewoners. De gebieden waar deze functiemenging vooral zal optreden zijn de Heideontginningen-, Veenontginningen-, Broekontginningen- en Kampenlandschap. De overige deelgebieden Vecht en uiterwaarden, Bos- en landgoederen en Essenlandschap zullen in het alternatief aantrekkelijk landschap vooral profiteren van positieve effecten op de recreatiekwaliteit en op de aantrekkelijkheid van de woonomgeving.

6.5 Natuur

6.5.1 Algemene beschrijving van de effecten

De effecten op dit thema zijn samengevat in onderstaande tabel en worden daarna toegelicht.

Tabel 6.5. Effecten op natuur

aspect	criterium	economisch vitaal	aantrekkelijk landschap
Natura 2000	instandhoudingsdoelstellingen	-- ⁶	0
EHS	wezenlijke kenmerken en waarden	--	0
biodiversiteit	soortenrijkdom planten en dieren	--	0
soorten	beschermde soorten Ffw	-	0

Natura 2000

Uitbreidingen in de veehouderij kan tot een aanzienlijke toename van de ammoniakemissie uit de veehouderijbedrijven veroorzaken. Dit kan leiden tot hogere depositie van stikstof in natuurgebieden. Een beperkte uitbreiding van intensieve veehouderij in combinatie met aanpassing van de bestaande stallen zou tot een daling van de emissie en depositie kunnen leiden.

De effecten treffen in de eerste plaats voedselarme vegetaties zoals stroomdalgraslanden, zure vennen, hoogveen, maar ook vochtige en droge heide zijn gevoelig. Ook de waterkwaliteit heeft onder ammoniakdepositie te leiden. Beide aspecten leiden op hun beurt weer tot een verarming van de fauna.

Omdat de landbouw niet of nauwelijks uitbreidt in het alternatief 'aantrekkelijk landschap' zal de extra emissie en depositie niet significant zijn (beoordeling 0). Voor het alternatief 'economisch vitaal' leidt ontwikkeling van de landbouw zonder wetgeving tot significant negatieve effecten op natura 2000 (beoordeling - -). Echter, vanwege beschermende wetgeving zal er, ten opzichte van de referentiesituatie, nauwelijks een effect zijn op Natura 2000.

Voor beide alternatieven geldt dat de wetgeving bepalend zal zijn voor de uitbreidingsmogelijkheden van de veehouderij. Bij de beschrijving van de huidige situatie is aangegeven dat voor een aantal van de Natura2000-gebieden in de omgeving van het plangebied de achtergronddeposities ver boven de kritische depositiewaarde ligt, ook in de toekomst. Ontwikkelingen die de depositie op dit gebied vergroten zijn daarom niet toegestaan. Veehouderijen op korte afstand hebben een significant effect op

⁶ Vanwege de beschermende wetgeving voor Natura2000 gebieden is dit geen realistisch effect. Uitbreiding van veehouderijen is mogelijk, mits er geen significante effecten op Natura 2000 zijn.

de depositie. Er kan worden geconcludeerd dat in de toekomst (2020) in het noordwesten en zuidwesten van het buitengebied beperkt ruimte is voor emissie van stikstof, als gevolg van agrarische ontwikkelingen. Aan de oostzijde zijn ontwikkelingen mogelijk, mits emissiereducerende technieken worden toegepast, waardoor geen sprake is van een toename in depositie ter hoogte van het Natura2000-gebied Vecht- en Beneden-Regge.

Ecologische hoofdstructuur

Met name in het alternatief 'economisch vitaal' krijgt de landbouw de kans om te ontwikkelen. Dit heeft zeer negatieve effecten op de EHS (- -). De effecten zijn het sterkst indien veehouderijen zich in de buurt van de EHS vestigen dan wel uitbreiden. Gezien de emissiefactoren heeft 1 kippenhouderij (ouderdieren) daarbij een veel groter effect dan een klein aantal veehouderijen. De recreatiesector kan zich in dit alternatief ook onbeperkt ontwikkelen. Ontwikkelingen in de recreatieve sector in of bij de EHS kunnen verstoring op de fauna tot gevolg hebben. Daarmee kan er sprake zijn van een wezenlijke aantasting van kenmerken en waarden. Afhankelijk van de schaal van de uitbreiding op recreatief gebied kan het effect variëren van gering tot aanzienlijk. Samengevat wordt alternatief 'economisch vitaal' zeer negatief beoordeeld (- -) op effecten op de EHS.

In het alternatief 'aantrekkelijk landschap' worden landschappelijke kwaliteiten versterkt. De verschillende landschapselementen zoals sloten, poelen, singels en bossen fungeren als stapstenen of ecologische verbindingszones. Het uitbouwen en versterken van deze dragers van zowel landschappelijke als ecologische structuren werkt positief door op het functioneren van de EHS. Dieren kunnen gemakkelijker tussen de verschillende natuurgebieden van de EHS (en binnen de EHS) migreren waardoor de systemen ecologisch vitaler worden. Dit heeft positieve effecten op de EHS. In referentiesituatie worden de landschappelijke kwaliteiten ook versterkt. Ten opzichte van de referentiesituatie is het effect daarom neutraal (0).

Biodiversiteit

Voor soorten en biodiversiteit zijn grote natuurgebieden van groot belang. Deze gebieden zijn grotendeels beschermd als Natura2000-gebied of EHS.

Landelijk is er nog steeds sprake van een afname van de soortenrijkdom van planten en dieren. Hoofdoorzaken zijn een toename van de verstedelijking en intensivering van de landbouw. Daarmee verdwijnen ecologische verbindingszones, stapstenen en landschapselementen, foerageer- en rustgebieden. Deze zijn van groot belang voor de soorten buiten de beschermde gebieden. Een verdergaande intensivering en schaalvergroting in de landbouw en intensivering dan wel uitbreiding van de recreatieve sector heeft een negatief effect op ecologische verbindingszones, stapstenen en landschapselementen. Het alternatief 'economisch vitaal' heeft een sterk negatief effect op de biodiversiteit en soorten buiten beschermde gebieden (- -). In het alternatief 'aantrekkelijk landschap' worden landschapselementen behouden en versterkt. Omdat in de referentiesituatie op basis van het LOP ook is voorzien in versterking en behoud van landschapselementen is het effect van dit alternatief ten opzichte van de referentiesituatie neutraal (0).

Flora- en Faunawetsoorten

Voor soorten en biodiversiteit zijn grote natuurgebieden van groot belang. Deze gebieden zijn grotendeels beschermd als Natura2000-gebied of EHS. Door intensivering in de landbouw (in alternatief 'economisch vitaal') neemt de ammoniakdepositie en het bestrijdingsmiddelen gebruik toe. Dit heeft negatieve gevolgen voor de waterkwaliteit. Er is een negatief effect op beschermde vissen, amfibieën, reptielen (ringslang) en libellen. Ammoniakdepositie heeft een negatief effect op sommige beschermde planten. Dit geldt voor het gehele plangebied. Ten zuiden van Lemelerveld ligt het Luttenbergerven. Hier kunnen zeer negatieve effecten optreden op soorten van blauwgrasland en vochtige schraalgraslanden. Het gaat om soorten als klokjesgentiaan, blauwe knoop, spaanse ruiter en kleine zonnedauw. Ook poelkikker, heikikker en levendbarende hagedis hebben te lijden onder ammoniakdepositie.

Uitbreiding van verblijfsrecreatie in en rond bossen kan een negatief effect hebben op beschermde zoogdieren als de das, boommarter en eekhoorn. Intensivering in de landbouw en de daarmee gepaard gaande sloop en nieuwbouw kan tevens een negatief effect hebben op foerageergebieden en verblijfplaatsen van vogels als boerenzwaluw, huismus, kerk- en steenuil en vleermuizen. Het aanleggen dan wel verbeteren van infrastructuur kan negatieve gevolgen hebben voor barmvegetaties met beschermde soorten als grasklokje. Samenvattend is het effect van het alternatief 'economisch vitaal' negatief (-).

Het alternatief 'aantrekkelijk landschap' versterkt de landschapsstructuren en elementen. Landschapselementen hebben voor een aantal beschermde soorten een belangrijke functie. Poelen en

sloten zijn belangrijk voor libellen, amfibieën zoals kamsalamander, reptielen zoals de ringslang. Singels en bosjes zijn belangrijk voor veel soorten broedvogels en zoogdieren zoals das, boomarter en diverse soorten vleermuizen (vliegrouwe en foerageergebied). In de referentiesituatie zijn deze ontwikkelingen ook voorzien. Dit alternatief heeft geen extra positieve effecten en is daarom beoordeeld als neutraal (0).

6.5.2 Effecten per landschapstype

Uitbreidingen in de veehouderij kan tot een aanzienlijke toename van de ammoniakemissie uit de veehouderijbedrijven veroorzaken. Dit kan leiden tot hogere depositie van stikstof in natuurgebieden. Voor het alternatief 'economisch vitaal' leidt ontwikkeling van de landbouw (zonder wetgeving) tot significant negatieve effecten op natuur. Het deelgebied Heideontginninglandschap ligt in het zuiden (Dalmscholte/Lemelerveld) relatief dicht bij het Natura2000 gebied Vecht-Benedenregge. De invloed van het alternatief 'economisch vitaal' is in dit deelgebied dan ook zeer negatief. De EHS ligt in het plangebied zelf en staat veel directer onder invloed van stikstofemissie en effecten op waterkwaliteit en kwantiteit. Het alternatief 'economisch vitaal' heeft daarmee vooral negatieve effecten op de schraallanden langs de Vecht (deelgebied Vecht en uiterwaarden) en de heidegebieden van bijvoorbeeld het Rechterense veld (deelgebied Bos- en landgoederenlandschap). Bosgebieden (Bos- en landgoederenlandschap) zijn minder verzuringsgevoelig, maar ook hier treden negatieve effecten op, met name in de ondergroei. De EHS is minder beschermd dan Natura2000.

Omdat de landbouw niet of nauwelijks uitbreidt in het alternatief 'aantrekkelijk landschap' zal de extra emissie en depositie niet significant zijn. De effecten van dit alternatief op het meest verzuringsgevoelige deelgebied (Vecht en uiterwaarden, Bos- en landgoederenlandschap) en het nabijgelegen Natura2000 gebied Vecht-BenedenRegge) zijn dus neutraal. Inzet op landschapselementen en landschappelijke inpassing heeft positieve effecten op natuur. In de referentiesituatie worden de landschappelijke kwaliteiten ook versterkt. Ten opzichte van de referentiesituatie is het effect daarom neutraal (0). Dit geldt met name voor de deelgebieden waar in de referentiesituatie ook ingezet wordt op landschappelijke kwaliteit, zoals Vecht en Uiterwaarden, Bos- en landgoederenlandschap en Essenlandschap). Voor de gebieden die in de referentiesituatie een bepaalde mate van landbouwontwikkeling doormaken (met name Veenontginningen en Heideontginningen) kan de beoordeling van het alternatief 'aantrekkelijk landschap' voor het onderdeel natuur wel beperkt positiever uitvallen.

6.6 Landschap en cultuurhistorie

6.6.1 Algemene beschrijving van de effecten

De effecten op dit thema zijn samengevat in onderstaande tabel en worden daarna toegelicht.

Tabel 6.6. Effecten op landschap en cultuurhistorie

aspect	criterium	economisch vitaal	aantrekkelijk landschap
landschap	landschapsstructuren	- -	+
	ruimtelijk-visuele kenmerken	- -	+
	aardkundige waarden	-	+
cultuurhistorie	historische geografische patronen	-	+
	historische bouwkundige elementen	0	++
	archeologische waarden	-	0

Landschapsstructuren

De gemeente Dalfsen wordt gekenmerkt door een diversiteit aan landschappen. In het alternatief 'economisch vitaal' krijgen economische functies overal de ruimte die ze nodig hebben. Daardoor ligt nivellering van landschapstypen op de loer, bijvoorbeeld door opschaling van bebouwing en percelen. Locatie- en gebiedspecifieke inpassingen en vormgeving zijn niet sturend. Daarom worden de effecten op de landschapsstructuren van het alternatief 'economisch vitaal' als aanzienlijk negatief (- -) beoordeeld.

In het alternatief 'aantrekkelijk landschap' zijn alle ontwikkelingen gestuurd door de inpassingsmogelijkheden in het landschap. De landschapsstructuur is dus sturend voor het toekennen van nieuwe ontwikkelingen. Voor dit alternatief kunnen de effecten op de landschapsstructuren dus als positief (+) worden beschouwd.

Ruimtelijk-visuele kenmerken

In het alternatief 'economisch vitaal' worden geen ruimtelijke kwaliteitsvoorwaarden verbonden aan ontwikkelingen. Daardoor is er geen waarborg op een verantwoorde inpassing van nieuwe functies in het landelijk gebied. In het geval van grotere ontwikkelingen, zoals verblijfsaccommodaties, weegt dat extra zwaar, omdat in die gevallen enkele hectares cultuurgrond worden omgezet en daarmee een grote visuele invloed heeft. Daarom worden de effecten van dit alternatief op de ruimtelijk-visuele kenmerken als aanzienlijk negatief (- -) beoordeeld.

De ontwikkelingsruimte voor (nieuwe) functies in het alternatief 'aantrekkelijk landschap' wordt gekoppeld aan de inpassing in de landschappelijke karakteristiek. Zo moet landschapontsierende bebouwing worden gesloopt, mogen open gebieden niet worden verdicht door de komst van nieuwe functies (in het veen- en heideontginningsgebied), worden functies die afbreuk doen aan de ervaring van natuur in het landgoederenlandschap niet toegestaan en in het essenlandschap kan nieuwbouw alleen in het mozaïek van bebouwing op de flanken van de es. De effecten van het alternatief 'aantrekkelijk landschap' kunnen dan ook als positief (+) worden beoordeeld op het criterium ruimtelijk-visuele kenmerken.

Aardkundige waarden

De aardkundige waarden van de gemeente liggen vooral rond de Vecht. De rivierduinen zijn waardevol evenals het aan weerszijden liggende dek- en stuifzandgebied, dat een grote geodiversiteit kent. Bijzonder zijn het Rechterense en Hessumseveld als geomorfologisch divers dek- en stuifzandgebied met duinkammen en stuifzandplateaus. Als aardkundige waarden zijn beschermd of als waardevol zijn aangeduid worden ze gerespecteerd in het alternatief 'economisch vitaal'. Overige aardkundige waarden worden niet op voorhand meegewogen. De effecten van het alternatief 'economisch vitaal' zijn daarom als negatief (-) beoordeeld.

De verscheidenheid van de landschappen wordt mede bepaald door de cultuurhistorische en aardkundige sporen. Aardkundige waarden worden niet specifiek benoemd in het alternatief 'aantrekkelijk landschap', maar dragen bij aan de belevingswaarde en informatiewaarde van een gebied. Omdat de belevingswaarde in dit alternatief centraal staat, wordt het effect op de aardkundige waarden als positief (+) beoordeeld.

Historische geografische patronen

De historische geografische patronen zijn lijnen en elementen die een weergave vormen van de ontwikkelingsgeschiedenis van een gebied. Veel historische geografische patronen vallen samen met de hedendaagse landschappelijke hoofdstructuur in de deelgebieden. In tegenstelling tot de beoordeling van de (hedendaagse) landschapsstructuren, wordt bij de historische geografische patronen vooral gekeken naar de effecten op de herkenbaarheid, zichtbaarheid en gaafheid van de patronen als resultaat van de ontginningsgeschiedenis. In sommige deelgebieden zijn daar nog heel specifieke elementen van over, zoals het kerkepad van Hoonhorst en het middeleeuws visgraatpatroon in de broekontginning bij de Marshoek.

Het alternatief 'economisch vitaal' hecht niet aan historische geografische patronen. De effecten van het alternatief ten opzichte van de referentiesituatie worden dan ook als negatief (-) beoordeeld. In het alternatief 'aantrekkelijk landschap' worden de historische geografische patronen als onderdeel van de belevingswaarde van het landschap hoog gewaardeerd. De patronen blijven dan ook te allen tijde behouden (+).

Historische bouwkundige elementen

Beschermd erfgoed, zoals rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten worden in het alternatief 'economisch vitaal' gerespecteerd. Andere, mogelijk historisch waardevolle, bebouwing zijn ondergeschikt in de te maken belangenafweging. Binnen de gemeente gaat het vooral om karakteristieke boerderijen die een herbestemming vragen door het beëindigen van de agrarische functie en om leegstand en verloedering tegen te gaan. Andere functies dan agrarisch zullen deze panden uiteraard een ander aanzien geven, maar de karakteristieke vorm moet worden gerespecteerd. Het alternatief 'economisch vitaal' zet echter wel in op het behoud van erfgoed door nieuwe functies een plek te bieden in karakteristieke panden. De effecten op dit aspecten zijn daarom als neutraal (0) beoordeeld.

Het alternatief 'aantrekkelijk landschap' is gericht op het behouden van karakteristiek erfgoed. Daarbij worden ook, onder voorwaarden, nieuwe functies mogelijkheden geboden zich te vestigen in historische bebouwing, juist ter behoud daarvan. De voorwaarden zijn gericht op een goede inpassing binnen de bebouwing en het erf. De effecten van het alternatief worden daarom als aanzienlijk positief (++) beschouwd.

Archeologische waarden

Vanuit overkoepelende wetgeving zijn de archeologische waarden als onderzoeksaspect vastgelegd. Dat blijft ook gelden voor alle ontwikkelingen die in alternatief 'economisch vitaal' mogelijk worden gemaakt. Het alternatief legt echter geen prioriteit bij het behoud van de archeologische waarden. De effecten van het alternatief 'economisch vitaal' worden dan ook als negatief (-) beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie.

Alternatief 'aantrekkelijk landschap' zet in op een verantwoorde inpassing van functies in het landschap. Daarmee is ook de intentie uitgesproken dat verantwoord met archeologische waarden moet worden omgegaan als onderdeel van de landschappelijke en cultuurhistorische karakteristiek. Verstoring als gevolg van ontwikkelingen is niet te verwachten. Deze intentie komt overeen met datgene wat in huidige beleidslijnen en beleidskaders is vastgelegd. Ten opzichte van de referentiesituatie zal dit alternatief dan ook geen van betekenis zijnde effecten hebben (0).

6.6.2 Effecten per landschapstype

In het alternatief 'economisch vitaal' worden landschapskenmerken, cultuur- of archeologische elementen niet actief in stand gehouden, tenzij ze (wettelijk) beschermd zijn. De waarde van landschap en cultuurhistorie zal daardoor achteruit gaan in dit alternatief. De grootste achteruitgang zal plaatsvinden in de gebieden die in de referentiesituatie het meest waardevol zijn. Het Essenlandschap (vooral cultuurhistorisch waardevol) en het rivierenlandschap van het Vechtdal zijn kwetsbaar voor de ruime ontwikkelingsmogelijkheden die in dit alternatief geboden worden. De koppeling tussen bebouwing en ondergrond (boerderijen aan de es, geen bebouwing in uiterwaarden) en de fijnmazige verkavelingsstructuur kunnen worden aangetast door het alternatief (effecten zeer negatief). In de landschapstypen Bos- en landgoederenlandschap en Broekontginningenlandschap zijn de landschappelijke structuurlijnen relatief helder. De bebouwingsstructuur is hier sterk gekoppeld aan de verschijningsvorm van het landschap. Het alternatief 'economisch vitaal' biedt onvoldoende maatregelen om die koppeling te kunnen borgen. De effecten op landschap en cultuurhistorie zijn voor deze gebieden daarom negatief. De gebieden Veenontginningen en Heideontginningen zijn in de referentiesituatie relatief grootschalig. De landschapsstructuur is daar ook dermate stevig dat deze landschappen de mogelijkheid hebben om de ontwikkelingsmogelijkheden van functies tot op zekere hoogte op te vangen. Hierdoor zijn de effecten op landschap en cultuurhistorie van het alternatief 'economisch vitaal' in deze landschapstypen minder groot. Het Kampenlandschap is door de grote variatie in verkavelingspatronen en verspreid liggende bebouwing naar verwachting eveneens goed in staat om de ontwikkelingsmogelijkheden in dit alternatief een plek te bieden.

Op het thema landschap en cultuurhistorie zijn van het alternatief 'aantrekkelijk landschap' vooral positieve effecten zichtbaar. De ontwikkelingen in het alternatief zijn erop gericht om de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten duurzaam in stand te houden. Het onderscheid tussen deelgebieden wordt vergroot door de kenmerkende historische patronen en landschapsstructuren van elk deelgebied te accentueren. Nieuwe ontwikkelingen moeten aan deze versterking bijdragen. Voor alle deelgebieden kunnen de effecten van dit alternatief op de landschapsstructuren en ruimtelijk-visuele kenmerken als positief worden beschouwd. In de Veenontginningen- en Heideontginningenlandschappen en in de Broekontginning zullen de ontwikkelingen in dit alternatief de opstreckende verkavelingsstructuur ondersteunen. In het Essen- en in het Kampenlandschap worden de kleinschaligheid, de zandpaden en het microreliëf als behoudenswaardig benoemd. In het Vechtdal en het Bos- en landgoederenlandschap zijn de functies afgestemd op het beeld van beide gebieden: een natuurlijk meanderende Vecht en een monumentaal gebied met lanen, landhuizen en landgoederen. Aardkundige waarden zijn niet in elk deelgebied te vinden. De waardevolle aardkundige waarden zijn de rivierduinen en de dek- en stuifzandgebieden. In de deelgebieden waar deze waarden voorkomen (Vechtdal en het Essen-, Kampen- en Bos en landgoederenlandschap) worden deze aardkundige waarden in stand gehouden en zo mogelijk versterkt (effecten daarom positief). Effecten op de aardkundige waarden in de andere deelgebieden zijn vanuit het alternatief niet van toepassing. De cultuurhistorische waarden (historisch-geografische patronen en historisch-bouwkundige patronen) zijn onder andere in de oude cultuurlandschappen (Essen-, Kampen- en Bos en landgoederenlandschap en in het Vechtdal) aanwezig. Het effect van het alternatief 'aantrekkelijk landschap' zal in deze deelgebieden positief (+) zijn. Ook in de broekontginning, waar de huidige visgraatverkaveling nog heel markant is, kan het effect als op cultuurhistorie positief worden beschouwd. Voor de Veen- en Heideontginningen is het effect als neutraal beoordeeld. Voor archeologie komt de intentie van het alternatief 'aantrekkelijk landschap' overeen met datgene wat in huidige beleidslijnen en beleidskaders is vastgelegd, dus dit leidt tot een neutrale beoordeling.

6.7 Leefomgeving

6.7.1 Algemene beschrijving van de effecten

De effecten op dit thema zijn samengevat in onderstaande tabel en worden daarna toegelicht.

Tabel 6.7. Effect op leefomgeving

aspect	criterium	economisch vitaal	aantrekkelijk landschap
geur	geurhinder	0/-	0/-
lucht	fijn stof (PM10)	0	0
geluid	geluidgevoelige bestemmingen	0/-	0
licht	beleving licht en duisternis	- -	0
externe veiligheid	plaatsgebonden risico en groepsrisico	-	0
gezondheid	hinder onder de wettelijke norm	-	0

Geur

De agrarische sector in het buitengebied kenmerkt zich voornamelijk door veehouderijen. Veehouderijen zorgen voor een belangrijke bijdrage aan de geurbelasting. Wijzigingen binnen deze sector met betrekking tot omvang en locatie hebben invloed op de concentraties geur.

Voor beide alternatieven geldt, op grond van de afzonderlijke milieuvergunningen of meldingen van de bedrijven, dat de geurbelasting mag toenemen tot de geldende grenswaarden. Wanneer sprake is van een overschrijding van de maximaal toegestane geurbelasting, mag het bedrijf het aantal dieren alleen laten toenemen als er een geurreducerende maatregel wordt toegepast en de toename van de geurbelasting door het toegenomen aantal dieren niet meer bedraagt dan de helft van de geurreductie als gevolg van de maatregel. De geurhinder kan daardoor in beide alternatieven toenemen, ook als de hinder onder de toegestane normen blijft.

Bij verplaatsing van bestaande bedrijven of nieuwvestiging moet rekening worden gehouden met de afstanden tot geurgevoelige objecten om te kunnen voldoen aan de regelgeving voor het aspect geur. In het alternatief 'economisch vitaal' mag woninguitbreiding niet leiden tot beperkingen voor economische ontwikkelingen. Functiemenging is minder aan de orde. Daardoor kan de geurbelasting in het buitengebied toenemen, zonder effect te hebben op gevoelige bestemmingen als woningen (0/-). In het alternatief 'aantrekkelijk landschap' ligt verdere functiemenging voor de hand, waardoor de geurhinder niet zal afnemen (0/-).

Lucht

De belangrijkste bronnen van NO₂, PM10 en PM2,5 in het plangebied betreffen de provinciale wegen, het scheepvaartverkeer, de dieseltreinen, industrie en agrarische bedrijven. Nabij deze bronnen zullen de concentraties boven de achtergrondconcentratiewaarde liggen. De achtergrondconcentraties zijn echter dusdanig laag dat er geen overschrijdingen van de grenswaarden worden verwacht. De effectbeoordeling spitst zich toe op de bijdrage van de veehouderijen aan de PM10-concentratie.

Op basis van de achtergrondwaarden en de grenswaarden voor PM10 kan worden geconcludeerd dat de concentratie PM10 kan toenemen met circa 16 µg/m³ in 2011 en 18 µg/m³ in 2020 zonder dat sprake zal zijn van een overschrijding van de jaargemiddelde grenswaarde. Om te kunnen blijven voldoen aan de etmaalgrenswaarde van PM10 geldt een maximale concentratietoename van circa 9 µg/m³ in het jaar 2011 en 11 µg/m³ in het jaar 2020.

De maximale lokale bijdrage van de veehouderijen aan de jaargemiddelde PM10-concentratie die te verwachten is op basis van een gemiddelde bedrijfsomvang binnen de gemeente Dalfsen is gelijk aan 7,2 µg/m³. Aangezien de PM10-concentratie met minimaal 9 µg/m³ kan toenemen zonder dat sprake zal zijn van een overschrijding van de grenswaarden wordt geconcludeerd dat het aspect luchtkwaliteit geen belemmering vormt voor vestiging, danwel uitbreiding van veehouderijen binnen Dalfsen. Dit leidt voor beide alternatieven tot de beoordeling neutraal (0).

Geluid

Bij het bouwen van nieuwe woningen wordt bij bestemmingsplanwijzigingen een akoestisch onderzoek uitgevoerd. Er wordt dan gekeken naar de wettelijke vereisten van de Wet geluidshinder. Hetzelfde geldt voor woningen in de nabijheid van een aan te passen weg of gezoneerd industrieterrein. Woningen in de

nabijheid van nieuwe of uit te breiden installaties of bedrijven worden onderzocht in het kader van het Activiteitenbesluit of Wet milieubeheer. Voor beide alternatieven zal de geluidshinder dus onder de wettelijke normen of richtlijnen (moeten) blijven. Door de ontwikkelingsmogelijkheden voor landbouw en recreatie in het alternatief 'economisch vitaal' kan de geluidshinder plaatselijk wel toenemen door extra verkeer (0/-). Het alternatief 'aantrekkelijk landschap' is neutraal beoordeeld (0).

Licht

De afweging voor het aspect licht is globaal en gaat met name in op grootschalige bedrijventerreinen, grootschalige infrastructuur en glastuinbouw. In beide alternatieven wordt geen grootschalige infrastructuur aangelegd. In het alternatief 'economisch vitaal', zijn er minder beperkingen voor agrarische en niet-agrarische bedrijvigheid dan in de huidige situatie. Ook is nieuwvestiging van glastuinbouwbedrijven mogelijk in dit alternatief en ook realistisch aangezien al enkele glastuinbouwbedrijven in het deelgebied Ankum/Welsum aanwezig zijn. In dit deelgebied is de donkerte minder groot, met name rondom de kern Dalfsen. Glastuinbouw is in dit alternatief in principe overal mogelijk, ook in donkere gebieden met een bijzonder lage hemelhelderheid. Op voorhand kan niet gesteld worden dat de glastuinbouw de nachtelijke uitstraling zal beperken met geschikte maatregelen. Daarom heeft alternatief 'economisch vitaal' significant negatieve effecten op de hemelhelderheid en dus op de beleving van licht en donker (- -). Alternatief 'aantrekkelijk landschap', biedt geen mogelijkheden voor de nieuwvestiging van glastuinbouwbedrijven, wel voor uitbreiding van de bedrijven in Ankum/Welsum (overeenkomstig de huidige Plattelandvisie). Dit is in de huidige situatie ook al toegestaan. Alternatief 'aantrekkelijk landschap' heeft daarom geen effecten op lichthinder (0).

Externe veiligheid

Uitgaande van de mogelijkheid dat bij alternatief 'economisch vitaal' het aantal bedrijven toeneemt, is de kans dat hier de externe veiligheid vermindert groter dan in de referentiesituatie. Installaties moeten voldoen aan de wettelijke eisen, waardoor het plaatsgebonden risico geen bezwaar mag opleveren. Voor het groepsrisico gelden geen wettelijke eisen, maar negatieve beïnvloeding van het groepsrisico zal verantwoord moeten worden. Dit alternatief heeft negatieve effecten, met name op het groepsrisico (-). In alternatief 'aantrekkelijk landschap' zal het groepsrisico ongeveer gelijk blijven aan de referentiesituatie (0), daar het aantal risicovolle installaties vermoedelijk niet zal toenemen.

Gezondheid

In alternatief 'economisch vitaal' vinden meer ontwikkelingen plaats. De kwaliteit voor geluid, luchtkwaliteit, verkeer, leefomgeving zal minder worden, ook als de hinder onder de wettelijke normen zal blijven (-). De effecten voor alternatief 'aantrekkelijk landschap' zullen vergelijkbaar zijn met de referentiesituatie (0).

6.7.2 Effecten per landschapstype

In het alternatief 'economisch vitaal' zal als gevolg van de agrarische ontwikkelingen de hinder op het gebied van luchtkwaliteit en geur (binnen de normen) toenemen. Met name ontwikkeling van kassen, maar ook open en verlichtte rundveestallen doen een afbreuk aan de mate van donkerte in de gemeente. Niet voor elk landschapstype zijn de effecten op de leefomgeving even negatief. In de gebieden die in de huidige situatie al grotendeels voor de landbouw in gebruik zijn (Veenontginnenlandschap, Heideontginningenlandschap en Broekontginningenlandschap) zijn de effecten van het alternatief 'economisch vitaal' kleiner dan in de gebieden met meer functiemenging, zoals het Kampenlandschap.

De effecten op de leefomgeving van het alternatief 'aantrekkelijk landschap' zijn over het algemeen minder groot dan in het alternatief 'economisch vitaal', omdat er minder ruimte wordt geboden voor economische en ruimtelijke ontwikkelingen. Het landschap is in dit alternatief sturend voor de ontwikkelingen. Ten opzichte van de referentiesituatie zullen de positieve effecten van dit alternatief het grootst zijn in de overwegend agrarische gebieden zoals het Veenontginnenlandschap, Heideontginningenlandschap en Broekontginningenlandschap. Dit komt doordat agrarische activiteiten in deze gebieden in de referentiesituatie nog mogen uitbreiden, terwijl in het alternatief 'aantrekkelijk landschap' veel meer wordt beperkt.

7. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN EN MITIGERENDE MAATREGELEN

7.1 Effectvergelijking

In tabel 7.1 is de beoordeling op alle aspecten en criteria, voor beide alternatieven, naast elkaar gezet. De tabel wordt toegelicht in deze paragraaf.

Tabel 7.1. Effecten van de alternatieven

aspect	criterium: invloed op	economisch vitaal	aantrekkelijk landschap
bodem en water		-	0
bodem	bodemkwaliteit	0	0
water	(grond)waterkwantiteit	-	0/+
	(grond)waterkwaliteit	-	0/+
	waterveiligheid	0	0
gebruiksfuncties⁷			
verkeer	veiligheid en verkeersknelpunten	-	0
wonen	areaal en kwaliteit woonfunctie	-	0
landbouw	areaal en kwaliteit landbouwfuncties	++	-
werken	areaal en kwaliteit werkfuncties	+	0
recreëren	recreatieve routes en recreatieve kwaliteit	0	0
natuur		--	0
Natura 2000	instandhoudingsdoelstellingen	-- ⁸	0
EHS	wezenlijke kenmerken en waarden	--	0
biodiversiteit	landschappelijke diversiteit	--	0
soorten	beschermde soorten Ffw	-	0
landschap en cultuurhistorie		-	+
landschap	landschapsstructuur	--	+
	ruimtelijk-visuele kenmerken	--	+
	aardkundige waarden	-	+
cultuurhistorie	historische geografische patronen	-	+
	historische bouwkundige elementen	0	++
	archeologische waarden	-	0
leefomgeving		-	0
geur	geurhinder	0/-	0/-
lucht	fijn stof	0	0
geluid	geluidgevoelige bestemmingen	0/-	0
licht	beleving licht en duisternis	--	0
externe veiligheid	plaatsgebonden risico	-	0
gezondheid	samenvatting van diverse thema's	-	0

Alternatief 'economisch vitaal'

Het alternatief 'economisch vitaal' wordt gekenmerkt door mogelijkheden voor economische ontwikkelingen. Het effect op de gebruiksfuncties landbouw en werken is dan ook positief. Voor de landbouw zijn vooral de mogelijkheden voor intensivering en schaalvergroting van percelen positief. Uitbreiding in dierplaatsen of bedrijven zal beperkter zijn, aangezien er geen areaal bij komt en milieuwetgeving ook in de toekomst randvoorwaarden blijft opleggen.

Intensivering en schaalvergroting in de landbouw hebben een negatief effect op de waterkwaliteit, door gebruik van meststoffen en bestrijdingsmiddelen. Drainage zorgt voor versnelde afvoer tijdens natte perioden en voor verdroging (door beregening) in droge perioden. Ook de effecten op natuur zijn negatief. De Natura-2000gebieden liggen buiten het plangebied. Hier zijn daarom alleen effecten op stikstofdepositie in de Natura-2000 gebieden van belang. Voor Vecht- en beneden Regge en De Olde Maten en Veerslootlanden ligt de achtergronddepositie ook in 2020 nog ver boven de kritische depositiewaarde. Als ontwikkelingen in de landbouw leiden extra stikstofemissie, leidt dit mogelijk tot significante effecten op Natura2000, vooral op het dichtbijgelegen Vecht- en beneden Reggegebied. Daarbij moet worden opgemerkt dat een dergelijke ontwikkeling niet waarschijnlijk is, vanwege de diverse

⁷ Voor gebruiksfuncties kan geen totaalscore worden gegeven, immers de ene gebruiksfunctie gaat eigenlijk altijd ten koste van de andere gebruiksfunctie.

⁸ Vanwege de beschermende wetgeving voor Natura2000 gebieden is dit geen realistisch effect. Uitbreiding van veehouderijen is mogelijk, mits er geen significante effecten op Natura 2000 zijn.

milieu- en natuurbeschermingswetgeving. Om de stikstofemissie te beperken zijn mitigerende maatregelen mogelijk (zie 7.2)

De EHS ligt in het plangebied zelf en staat veel directer onder invloed van stikstofemissie en effecten op waterkwaliteit en kwantiteit. Hier zijn ook negatieve effecten te verwachten. De EHS is minder beschermd dan Natura2000. Door het verdwijnen van landschapselementen, slootranden en overhoekjes is er een negatief effect op agrarische soorten. Tenzij landschapskenmerken, cultuur- of archeologische elementen beschermd zijn, zullen ze niet actief in stand worden gehouden. De waarde van landschap en cultuurhistorie zal daardoor achteruit gaan. Binnen de normen voor luchtkwaliteit en geur zal de hinder toenemen. Met name ontwikkeling van kassen, maar ook open en verlichtte rundveestallen doen een afbreuk aan de mate donkerte in de gemeente.

De eenzijdige focus op economische ontwikkeling kan ertoe leiden dat het gebied onaantrekkelijk wordt voor wonen en recreëren. De leefbaarheid komt dan onder druk te staan. Dit geldt vooral voor gebieden met functiemenging (Kampenlandschap) en/ of gebieden die veel recreatieve kwaliteiten hebben (Vecht en uiterwaarden, Bos en landgoederen).

Alternatief 'aantrekkelijk landschap'

Dit alternatief stelt behoud en ontwikkeling van ruimtelijke kwaliteit boven andere functies en gaat daarmee iets verder dan het huidige beleid zoals verwoord in de Plattelandsvisie en het Landschapsontwikkelingsplan. Vooral op het thema landschap en cultuurhistorie zijn positieve effecten zichtbaar.

Landschapselementen, landschappelijke inpassing en behoud of verbetering van cultuurhistorische kenmerken hebben positieve effecten op natuur, leefomgeving en gebruiksfuncties. Het huidige beleid (LOP) legt hier echter ook al een belangrijke focus, waardoor de extra effecten van het alternatief 'aantrekkelijk landschap' op natuur, leefomgeving en gebruiksfuncties verwaarloosbaar zijn.

Dit alternatief kent wel twee belangrijke aandachtspunten: door wonen ook in het buitengebied te stimuleren vind extra functiemenging plaats. Dat kan enerzijds leiden tot extra geurhinder (meer woningen in de buurt van agrarische bedrijven) en anderzijds tot een minder gunstig klimaat voor agrarische bedrijvigheid. Economische ontwikkeling wordt ook beperkt omdat het binnen de landschappelijke karakteristieken en kenmerken moet passen. Dat is meteen een risico voor de haalbaarheid van het alternatief: de landbouw is een belangrijke drager van het landschap. Als beperkingen leiden tot verdwijnen van de landbouw, moeten nieuwe landschappelijke dragers gezocht worden. Landschappelijke kwaliteiten komen dan alsnog onder druk te staan.

7.2 Mitigerende en compenserende maatregelen

Natuur

Als recreatiedruk op kwetsbare natuurgebieden toeneemt, kunnen verstoringgevoelige broedvogels en andere fauna daaronder lijden. Deze effecten kunnen grotendeels worden gemitigeerd door bijvoorbeeld: het aanscherpen van toegangsregels (bijvoorbeeld honden aan de lijn of specifieke hondenuitlaatgebieden aanwijzen), stringentere zonerings van het gebied (extensivering van het padennetwerk), of temporele zonerings (delen van het natuurgebied afsluiten in kwetsbare perioden, bijvoorbeeld tijdens de broedtijd).

Bij sloop, renovatie en verbouwing van bouwwerken is aandacht nodig voor de aanwezigheid van (verblijfplaatsen) van streng beschermd vleermuizen en broedvogels. Bij het vergraven en dempen van watergangen is aandacht noodzakelijk voor beschermde vissen.

Ammoniakreductie

Voor beide alternatieven kunnen de effecten op natuur, luchtkwaliteit en geur verbeteren door emissiearme stalsystemen of emissiereducerende technieken voor te schrijven.

Mitigatie van ammoniakdepositie kan met brongerichte en effectgerichte maatregelen plaatsvinden. Bij brongerichte maatregelen gaat het vooral om emissiearme stalsystemen en toegepaste emissiereducerende technieken. Zo geldt dat voor diercategorie melkkoeien een reductie kan worden behaald van 40 % ten opzichte van de huidige emissie wanneer gebruik wordt gemaakt van ligboxenstal met roostervloer voorzien van een bolle rubber toplaaig en afdichtflappen in de roosterspleten. Voor varkens kan worden uitgegaan van een emissiereductie van 80 % bij gebruikmaking van een gecombineerd luchtwassysteem en voor kippen van een reductie tot 90 % bij gebruikmaking van een biologisch dan wel chemisch luchtwassysteem. Daarnaast kan gestuurd worden op locaties voor

bepaalde type veehouderijen. Een kippenbedrijf met ouderdieren heeft bijvoorbeeld een veel groter effect dan een aantal rundveebedrijven. In relatie tot effecten op Natura 2000 of EHS kan gestuurd worden op locatie voor toestaan van bepaalde bedrijfstypen, of uitbreiding. Vooral stikstofemissie in het jonge heideontginningen landschap (Dalmsholte) leidt tot negatieve effecten op enerzijds de EHS, maar ook op het nabijgelegen Natura2000 gebied Vecht- en Beneden-Regge. Het beperken van uitbreidingsmogelijkheden, cq. extra inzetten op emissiebeperkende maatregelen en in dit gebied kan positief bijdragen aan natuur.

Effectgerichte maatregelen betreffen beheersmaatregelen in het natuurgebied die de negatieve effecten van ammoniakdepositie gedeeltelijk teniet doen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om plaggen of diepmaaien van heischrale vegetaties en heide en/of het opzetten van het waterpeil of andere waterhuishoudkundige maatregelen die bepaalde vegetaties ten goede komen. De structuurvisie zal hier echter nauwelijks op kunnen sturen.

Geurreductie

Clustering van intensieve bedrijven en bedrijven met relatief hoge geur of ammoniakemissie leidt tot minder geurhinder en effecten op natuur en landschap dan verspreid toestaan in het hele plangebied. In de gebieden Nieuwleusen en Dalfsenerveld heeft ontwikkeling van de landbouw het minste effect op landschap en natuur. Landbouwontwikkelingen in met name het Kampenlandschap hebben sneller een negatief op leefomgeving, vanwege de verschillende functies in het gebied.

De geuremissie van de onderzochte bedrijven zijn gebaseerd op een gemiddelde emissiefactor van de betreffende categorie als opgenomen in de Regeling geurhinder en veehouderij. De werkelijke emissie zal afhangen van het stalsysteem en eventuele toegepaste geuremissiereducerende technieken. Zo geldt dat voor diercategorie kippen een geurreductie kan worden behaald van 20-30 % ten opzichte van de verwachte emissie wanneer gebruik wordt gemaakt van een chemische of biologische luchtwasser. Voor varkens kan worden uitgegaan van een geuremissiereductie van 60 % bij gebruikmaking van een gecombineerd luchtwassysteem.

Donkerte behouden

Om de donkerte te behouden kunnen eisen aan de lichtuitstraling m.n. van stallen en glastuinbouw gesteld worden. De negatieve effecten van het alternatief 'economisch vitaal' kunnen tevens verminderd worden door uitbreiding van kassen alleen toe te staan in gebieden waar nu donkerte het minst wordt ervaren (tussen Zwolle, Dalfsen en Heino).

7.3 Beoordeling alternatieven op duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit

Ruimtelijke kwaliteit

De twee alternatieven hebben een andere focus op de pijlers onder ruimtelijke kwaliteit. Het alternatief 'economisch vitaal' richt zich met name op de toekomstwaarde en gebruikswaarde van het gebied. De belevingswaarde wordt niet versterkt en kan achteruit gaan. Het alternatief 'aantrekkelijk landschap' is vooral gericht op de belevingswaarde. Hier is het behouden van de gebruiks- en toekomstwaarde een aandachtspunt.

Duurzaamheid

Met aandacht voor de landschapskarakteristieken is gekeken of de ontwikkelingen in de alternatieven zich richten op economische, ecologische, of sociale duurzaamheid. Het alternatief 'economisch vitaal' richt zich vooral op economische duurzaamheid. De ecologische duurzaamheid is beperkt ingevuld. Een te eenzijdige focus op economische duurzaamheid kan leiden tot een verslechtering van de leefomgeving. De sociale duurzaamheid komt dan ook onder druk te staan. In het alternatief 'aantrekkelijk landschap' staat ecologische duurzaamheid centraal. De economische duurzaamheid is een aandachtspunt. Dit is meteen een risico van dit alternatief: zonder economische drager komen ook de sociale en ecologische duurzaamheid onder druk te staan.

8. AANBEVELINGEN VOOR DE STRUCTURVISIE

8.1 Aanbeveling: specifieke focus per deelgebied

De verscheidenheid in landschapstypen is karakteristiek voor het buitengebied van Dalfsen. Met de diverse landschapstypen heeft de gemeente niet alleen gebieden met een hoge belevingswaarde, maar ook gebieden met een hoge gebruiks- of toekomstwaarde. Voor een goede ruimtelijke kwaliteit is het daarom belangrijk dat ontwikkelingen zich richten op behoud of versterking van de verschillende kwaliteiten van de deelgebieden. De verschillen tussen deze deelgebieden wordt dan in stand gehouden en versterkt. Dit betekent dat de ambities ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid niet eenduidig zijn toe te passen over het buitengebied (zoals in de beide alternatieven), maar dat er per deelgebied sprake zal zijn van accentverschillen. Daarmee wordt meer ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid bereikt dan bij één alternatief.

In het plangebied als geheel moet ruimte zijn voor economische ontwikkeling, wonen, recreëren, beleving van het landschap, natuur. Dit hoeft echter niet allemaal op dezelfde plek. In het noordelijke deel (veenontginningen en heideontginningen) zijn (landbouw-) economische ontwikkelingen mogelijk (binnen randvoorwaarden), met beperkte impact op milieu en leefomgeving. Hier kan in hoge mate worden aangesloten bij het alternatief 'economisch vitaal'. In het heideontginningenlandschap (zuid), kampenlandschap en broekontginningen zijn naast de landbouw ook andere functies belangrijk. Een combinatie van het alternatief 'economisch vitaal' en 'aantrekkelijk landschap' is hier veel meer op zijn plek. In het essenlandschap en de het bossen en landgoederengebied ligt de focus nog meer richting het alternatief 'aantrekkelijk landschap'. Het vechtdal ten slotte, is niet geschikt voor het alternatief 'economisch vitaal'. Er is nauwelijks ruimte voor economische ontwikkelingen, het aantrekkelijke landschap is hier de kracht van het gebied.

In paragraaf 8.2 wordt toegelicht welke maatregelen generiek worden aanbevolen. In paragraaf 8.3 t/m 8.10 wordt per deelgebied aangegeven waar de structuurvisie zich, conform de doelstelling en de milieueffecten, het beste op kan richten.

8.2 Generieke maatregelen

Voor het hele gebied geldt dat er veel in onbruik geraakte landschapsontsierende bebouwing staat. Als generieke maatregelen kan gestimuleerd worden om dit te slopen. Daarnaast is donkerte in het grootste deel van het plangebied een belangrijke kwaliteit. Generiek kunnen daarom maatregelen genomen worden om lichtverstrooiing (als gevolg van bijvoorbeeld open stallen, glastuinbouw, verlichting van erven en recreatieterreinen) te beperken. Daarnaast kunnen effecten van landbouw op natuur, geur en luchtkwaliteit verminderd worden door generiek emissiearme stalsystemen of emissiereducerende technieken voor te schrijven.

8.3 Veenontginningen (Nieuwleusen)

De landschapsstructuur het veenontginningenlandschap kan ontwikkelingen in de landbouw goed verdragen. In het buitengebied van Dalfsen leent, naast de heideontginningen, met name dit gebied zich voor ontwikkeling van de (moderne) landbouw. De structuurvisie kan zich voor dit deelgebied in grote mate richten op het alternatief 'economisch vitaal'.

Mogelijke maatregelen

Bij ontwikkelingen is behoudt van groene linten en zichtrelaties met het open landschap belangrijk. Uitbreiding en nieuwe bebouwing op bestaande locaties kan het agrarische karakter versterken, maar kan ook zorgen voor ongewenste verdichting van de linten. Er zijn daarom geen mogelijkheden voor nieuwvestiging op nieuwe locaties, ook niet tussen de linten. Intensivering kan negatieve effecten hebben op waterkwaliteit en kwantiteit, onder andere door gebruik van meststoffen en bestrijdingsmiddelen. Door randvoorwaarden te stellen aan intensivering kunnen deze effecten beperkt worden. Nieuwvestiging is niet gewenst.

De openheid van het gebied heeft ecologische waarde voor ganzen en andere wintergasten en dient daarom beschermd te worden. Boomteelt past daarmee niet in dit gebied. Maatregelen uit het LOP zoals stimuleren van ecologisch beheer van slootbermen en bomensingels en aanleg van poelen verbeteren de natuurwaarden.

Uitbreidingen in de veehouderij kan tot een aanzienlijke toename van de ammoniakemissie veroorzaken, die op grote afstand kan neerdalen. Ook tot in de voor stikstof gevoelige gebieden De Olde Maten en veerslootlanden en Vecht- en Beneden-Reggegebied. Uitbreiding van de veehouderij is daarom alleen mogelijk als dit niet leidt tot extra ammoniakemissie. Volgens de huidige wet- en regelgeving mogen ontwikkelingen namelijk niet leiden tot significant negatieve effecten op Natura2000.

Ontwikkelingen in de landbouw kunnen leiden tot negatieve effecten op de leefomgeving (lichtverstrooiing, toename van geurhinder, toename van verkeer - fijn stof en geluidsoverlast). Om effecten op lichtverstrooiing en geur te beperken kunnen mitigerende maatregelen worden voorgeschreven.

Er zijn mogelijkheden voor vormen van verblijfs- of dagrecreatie op bestaande locaties, waarbij ook gedacht wordt aan mogelijkheden voor kleinschalige recreatie bij erven (neventak). Geurhinder is daarbij een aandachtspunt.

Voor versterking van de landschapswaarden en cultuurhistorie kan gedacht worden aan:

- versterking van de karakteristiek van de erven;
- bomensingels langs linten en perceelsscheidingen (slagen);
- versterken groene, royale karakter van de linten Ruitenveen, Westerveen/Oosterveen, De Meele;
- versterken van oorsprong aanwezige koppeling tussen dorp en landschap, door nieuwe verbindende structuren (water, wegen, paden);
- behoud van karakteristiek erfgoed, met name historische boerderijen en erven.

8.4 Heideontginningen Noord (Dalfserveld - Oudleusenerveld)

De plattelandseconomie is de kracht van het heideontginningenlandschap. Om de moderne landbouw in het buitengebied van Dalfsen economisch vitaal te houden is uitbreiding en schaalvergroting nodig. In de jonge heideontginningen kan dat met behoud van ruimtelijke kwaliteit. In dit deelgebied kan de structuurvisie zich in grote mate richten op het alternatief 'economisch vitaal'.

Mogelijke maatregelen

Bij ontwikkelingen dient wel rekening gehouden te worden met de landschappelijke kwaliteiten. Dit is wel een risico, aangezien de kwaliteit van de ontwikkelingen afhangen van maatwerk. Openheid tussen erven is belangrijk om het zicht richting het open landschap te behouden. Nieuwe functies op nieuwe locaties en ontwikkeling van verblijfsrecreatie kunnen een aanzienlijke ruimtelijke-visuele impact hebben. Nieuwe functies en (nieuwe) erven dient men daarom te koppelen aan al meer verdichte en beplante noord-zuid georiënteerde doorgaande wegen. Nieuwe niet-agrarische bedrijvigheid bij voorkeur alleen in vrijkomend erfgoed. Initiatieven voor verblijfs- en dagrecreatie moeten landschappelijk worden ingepast (rekening houdend met geurhinder). Verder kan de van oorsprong aanwezige koppeling tussen dorp en landschap worden versterkt, door nieuwe verbindende structuren (water, wegen, paden). Ook kan de karakteristiek van de erven worden versterkt.

Naast economische potentie (plattelandseconomie) heeft het landschap ook potentie om te recreëren. Denk hierbij aan routes via groene ontginningslinten met zicht op de weidsheid van het landschap. Dit kan wel in conflict komen met extra geurhinder bij uitbreiding en intensivering van de landbouw.

De open graslanden hebben betekenis als overwinteringsgebied voor ganzen en andere wintergasten. Dit dient beschermd te worden. Op laaggelegen delen (kwelgebieden) is ruimte voor de ontwikkelingen van ecologische waarden, slootbermen worden ecologisch beheerd en waterberging kan een plek krijgen. Verder kan de biodiversiteit worden vergroot, door realisatie van bos- en heideontwikkeling vanuit

Zandbelten richting het noorden. Deze ontwikkelingen kunnen op gespannen voet staan met ontwikkelingen in de landbouw.

Het deelgebied ligt op relatief grote afstand tot Natura2000 en Ecologische Hoofdstructuur gebieden. Uitbreidingen in de veehouderij kan tot een aanzienlijke toename van de ammoniakemissie veroorzaken, die op grote afstand kan neerdalen. Wet- en regelgeving maken dat er geen sprake kan zijn van significant negatieve effecten op Natura2000. Uitbreiding kan, mits de ammoniakemissie niet toeneemt.

Ruimte voor andere functies dan landbouw, zoals wonen en nieuwe niet-agrarische bedrijvigheid kan belemmerend werken voor ontwikkeling van de landbouw. Omgekeerd gaan ontwikkelingen in de landbouw (toename geurhinder, lichtverstrooiing, toename van verkeer - fijn stof en geluidsoverlast) niet altijd samen andere functies. Het beperken van functiemenging kan negatieve effecten op andere functies en leefomgeving beperking.

Als ontwikkelingen in de landbouw gepaard gaat met intensivering, kunnen negatieve effect op de bodem en water ontstaan, onder andere door gebruik van meststoffen en bestrijdingsmiddelen. In de zuidwestelijke punt van het deelgebied moet sowieso rekening gehouden worden met het intrekgebied van de grondwaterwinning.

In het zuid-westen van het plangebied is ruimte voor waterberging.

8.5 Heideontginningen Zuid (Dalmsholte/Lemelerveld)

Net als in de heideontginningen noord is de plattelandseconomie de kracht van het jonge heideontginningenlandschap en vormt daarmee een sterke identiteit. Echter, het jonge heideontginningenlandschap Dalmsholte-Lemelerveld heeft een unieke ligging doordat het grenst aan en onder invloed staat van sterke landschappelijke en recreatieve kwaliteiten van de omgelegen landschapstypen. Dit maakt het belang van een kleinschaliger landschap met multifunctionele ontwikkelingen groter dan een monotoon landschap dat is gericht op economische duurzaamheid, zoals in noord. Om ruimtelijke kwaliteit te behouden/ versterken moet het landschap sturend zijn, met natuur en water als randvoorwaarden. In de structuurvisie kan worden ingezet op een mix van het alternatief 'economisch vitaal' en 'aantrekkelijk landschap'.

Mogelijke maatregelen

De open graslanden hebben een grote betekenis als overwinteringsgebied voor ganzen en andere wintergasten. Deze openheid kan behouden blijven met een passende regeling. Op laaggelegen nattere delen is ruimte voor de ontwikkelingen van ecologische waarden, slootbermen worden ecologisch beheerd en waterberging kan een plek krijgen.

Het Natura2000 gebied Vecht- Beneden-Regge ligt op relatief korte afstand van dit deelgebied. Uitbreidingen in de veehouderij kan tot een aanzienlijke toename van de ammoniakemissie veroorzaken. Vanwege overkoepelende wet- en regelgeving kan uitbreiding van landbouwbedrijven alleen kan als er geen toename van de ammoniakemissie is. Dit deelgebied grenst aan de EHS en aan de zuidoostzijde is een ecologische verbinding gepland. Om milieueffecten te beperken dient daarom zorgvuldig rekening gehouden te worden met de natuurwaarden en de waterkwaliteit.

In dit deelgebied is sprake van een mix van functies in een grootschalig landschap. Ook daardoor heeft de landbouw hier minder ontwikkelruimte in vergelijking met het jonge heideontginningenlandschap in het noorden.

De biodiversiteit kan vergroot worden door het verbinden van Luttenbergerven met Lemelerberg. Extensivering van de landbouw is hier eerder op zijn plaats dan intensivering. Intensivering kent hier veel negatieve effecten. Door natuur en water mee te geven als randvoorwaarden voor ontwikkelingen (EHS, Natura2000), kan alles zorgvuldiger afgewogen worden.

Het landschap heeft potentie om te recreëren. Denk hierbij aan routes via groene ontginningslinten met zicht op de weidsheid van het landschap. Door de nabijheid van het natuurrijke Vechtdal en de cultuurhistorisch waardevolle bos- en landgoederenlandschap en het kampenlandschap, wegen

recreatieve mogelijkheden en landschappelijke kwaliteiten ook mee in de milieubeoordeling. Dit verschilt ten opzichte van het jonge heideontginningenlandschap in het noorden, waar meer mogelijkheden liggen voor ontwikkelingen in de agrarische sector en bedrijvigheid, passend binnen de kwaliteiten. In dit deelgebied is ruimte voor vormen van verblijfsrecreatie. Om effecten op landschap te beperken zouden niet agrarische functies alleen op voormalige agrarische erven en binnen de bestaande opstallen moeten worden toegestaan. Recreatie kan een nieuwe impuls in het landelijk gebied geven en bijdragen aan versterking van landschappelijke kwaliteiten;

Landschap en cultuurhistorie kunnen versterkt worden door de karakteristiek van de erven te versterken. En door het versterken van de van oorsprong aanwezige koppeling tussen dorp en landschap, door nieuwe verbindende structuren (water, wegen, paden).

8.6 Essenlandschap (Ankum, Welsum)

Het essenlandschap is een eeuwenoud landschap, met een rijke cultuurhistorie en waardevolle landschapselementen. Het landschap is gevormd door de landbouw, maar is nu niet efficiënt voor grootschalige landbouw. Multifunctionele ontwikkelingen zijn noodzakelijk om het landschap te kunnen blijven dragen. In het kader van duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit zijn verbreding en nieuwe functies belangrijk. Wonen en kleinschalige werkfuncties zijn een kans voor (behoud van) vrijkomend karakteristiek erfgoed. Voor de structuurvisie kan in grote mate het alternatief 'aantrekkelijk landschap' worden aangehouden.

Mogelijke maatregelen

Het gebied is rijk aan (oude) landschapselementen. Deze bieden niet alleen een grote aantrekkingskracht voor recreatie, maar hebben ook een hoge ecologische waarde voor flora en fauna. Dit kan verbeterd worden door aanleg van nieuwe landschapselementen en stimuleren ecologisch beheer van houtwallen en –singels en steilranden van essen, zoals reeds voorzien in het LOP.

Nieuwe bebouwing alleen toestaan op de flanken van de essen in de groene rand, passend bij de verkavelings- en bebouwingsmozaïek. Grootschalige landbouw komt hier niet voor. Vergroting van landbouwpercelen moet worden voorkomen en de natuurlijke hoogteverschillen moeten in stand gehouden worden. Uitbreiding van glastuinbouw is hier niet op zijn plek. Wel zijn er mogelijkheden voor verbreding van functies en voor (nieuwe) kleinschalige functies.

Het gebied geldt als sterke recreatieve trekpleister door zijn rijke geschiedenis en waardevolle landschapselementen. Grootschalige (nieuwe) recreatieve (verblijfs)terreinen of dagattracties doen hier afbreuk aan en zijn daarom niet gewenst. De toegankelijkheid van het gebied dient gewaarborgd of vergroot te worden.

Voor versterking van de landschapswaarden en cultuurhistorie kan gedacht worden aan:

- versterken van het rafelige silhouet van bebouwingsensemble en beplanting. Onregelmatige opzet van de erven en bebouwing, met veel beplanting (boomgroepen en boomgaarden);
- in stand houden van koppeling tussen boerderij, es en dorp;
- in stand houden van zandpaden;
- behoud van karakteristiek erfgoed als drager van het gebied.

8.7 Vecht en uiterwaarden (Vechtdal)

Het alternatief 'aantrekkelijk landschap' past goed bij het deelgebied vechtdal. De dynamiek van de Vecht en diversiteit in het landschap, geven dit deelgebied een hoge landschappelijke en ecologische betekenis. Het alternatief 'aantrekkelijk landschap' past daarom goed bij dit deelgebied. De begrenzing

van het deelgebied vechtdal (plattelandvisie) komt niet overeen met het landschapstype Vecht en uiterwaarden (LOP). Voor de structuurvisie wordt aanbevolen om het deelgebied te laten aansluiten bij de loop van de vecht en de uiterwaarden.

Mogelijke maatregelen

De hoge recreatieve betekenis van het landschapstype kan versterkt worden met routes over dijken, een fiets- en voetveer over het water en educatiegerichte struinpaden. Recreatieve ontwikkelingen dienen ondergeschikt aan landschappelijke en ecologische kwaliteiten, om te voorkomen dat deze achteruit gaan. Alleen kleinschalige vormen van recreatie zijn passend binnen de landschappelijke kwaliteiten. Verbeter de toegankelijkheid van de Vecht, maak de Vecht beleefbaar, o.a. via routegebonden recreatie. Er zijn kansen voor natuurgerichte educatie en recreatie.

Economische duurzaamheid is beperkt aanwezig in de vorm van kleinschalig functies. Deze kleinschalige functies kunnen aan huis verbonden beroepen zijn of nieuwe functies in vrijkomend erfgoed, zoals wonen. Versterken van de economische duurzaamheid leidt echter direct tot vermindering van de ecologische duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit. Op niveau van het plangebied is in andere deelgebieden meer ruimte voor economische ontwikkeling. Dit deelgebied leent zich niet voor (verblijfs) recreatieterreinen of grootschalige ontwikkelingen. Nieuwvestiging en schaalvergroting van percelen gaat ten koste van de landschappelijke kwaliteiten en recreatieve betekenis van het landschap zou om die reden kunnen worden verboden.

De landbouwfunctie dient niet gericht te zijn op productie. Er is wel ruimte voor verbreding en de landbouw kan een belangrijke beheerfunctie hebben (groene en blauwe diensten). Daarbij is het belangrijk om het microreliëf (rivierduinen, steilranden, Vechtessen) in stand te houden en waar mogelijk te versterken. Om de landschappelijke en ecologische betekenis te behouden is ;ecologisch beheer van de Vechtmeanders en van de (kruidenrijke) Vechtdijken belangrijk. Naast herstel van het natuurlijke watersysteem

In het intrekgebied van de waterwinning Vechterweerd gelden beperkingen aan het grondgebruik.

8.8 Bos- en landgoederenlandschap

Het bos- en landgoederenlandschap heeft een monumentale karakter dat bestaat uit een samenspel van landgoederen, historische boerderijen, bossen en bomenlanen. Het landschap is een zeer aantrekkelijk recreatief gebied, hetgeen versterkt wordt door de ligging nabij de Vecht. Het alternatief 'aantrekkelijk landschap' past hier beter dan het alternatief 'economisch vitaal'. Economische dragers (zoals landgoederen) zijn wel belangrijk voor het landschap, waardoor er wel enige ruimte moet zijn voor economische ontwikkeling.

Mogelijke maatregelen

Grootschalige ontwikkelingen (verblijfs)recreatieterreinen, nieuwvestiging en schaalvergroting passen niet in het landschap. Nieuwe bebouwingen zijn ook niet passend. Nieuwe niet milieubelastende functies en vormen van wonen kunnen een plek krijgen in bestaand vrijkomend erfgoed, als deze passend zijn bij het natuurlijke en recreatieve imago. Functies die afbreuk doen aan de ervaring van natuur, zoals rust, ruimte, geuren, donkerte en natuurgeluiden moeten worden vermeden of beperkt. Nieuwe functies ten behoeve van behoud en beheer van landgoederen zijn mogelijk (rood voor groen bestaande landgoederen). Nieuwe bosaanplant is niet wenselijk. Toegankelijkheid van de landgoederen is een aandachtspunt. Routegebonden recreatie is volop mogelijk in het gebied.

Voor een goed evenwicht tussen de recreatieve en ecologische waarden is een goede zonering van recreatieve activiteiten en (bijzondere) ecologische waarden belangrijk. De biodiversiteit kan vergroot worden door goede ecologische verbindingen tussen bosgebieden, het vergroten van de 'groene ruggegraat'. Daarbij is het belangrijk om verdroging tegen te gaan.

De aanwezige landbouw is met name aan de randen van het bos- en landgoederenlandschap gelegen. De gewenste ontwikkeling van de landbouw ligt meer bij het verbreden van de sector, in plaats van schaalvergroting. Bijvoorbeeld door agrarisch natuurbeheer te stimuleren. Schaalvergroting van percelen

heeft negatieve effecten op het landschap en intensivering leidt tot negatieve effecten op de aanwezige ecologische waarden en de goede leefomgeving. Glastuinbouw is hier niet passend.

Het monumentale karakter van het gebied dient behouden te worden. Door lanen te behouden en benadrukken. De karakteristiek van de erven kan versterkt worden.

8.9 Kampenlandschap (Hoonhorst en zuid-west Lemelerveld)

Het kampenlandschap wordt gekenmerkt door zijn kleinschaligheid en diversiteit. Binnen de robuuste landschapselementen is er een mix van functies aanwezig, zoals wonen, landbouw en natuur. De mix van functies is kenmerkend voor het kampenlandschap en tevens zijn kracht. Het alternatief 'economisch vitaal' leidt tot kwaliteitsverlies (natuur, landschap, leefomgeving). Tegelijkertijd is de (landbouw) economie een belangrijke drager van het landschap. In dit gebied past een tussenvorm daarom beter.

Mogelijke maatregelen

Het kampenlandschap heeft een hoge natuurwaarde en delen van het gebied zijn onderdeel van de ecologische hoofdstructuur. In het kampenlandschap is de landbouw de grootste grondgebruiker. Landbouwproductie wordt beperkt door het kleinschalige landschap en door natuurlijke hoogteverschillen die in stand gehouden dienen te worden (essen). Uitbreidingen in de veehouderij kan tot een aanzienlijke toename van de ammoniakemissie veroorzaken. Intensivering kan leiden tot verdroging, verslechtering van de waterkwaliteit, toename van de ammoniakemissie en geurhinder. Intensivering is daarom niet op zijn plek in dit deelgebied (of binnen strenge randvoorwaarden). Hoewel ammoniakgevoelige Natura2000 gebieden op grotere afstand liggen, kan toename van ammoniakemissie wel leiden tot significante effecten op deze gebieden. Binnen de huidige wetgeving is dit niet toegestaan. Schaalvergroting van bedrijven is mogelijk, mits de kleinschaligheid van het landschap gewaarborgd blijft. Kleinschalige landbouw en verbreding ligt meer voor de hand. Dit kan gestimuleerd worden met agrarisch natuurbeheer.

Waardevolle bebouwing is beschermd. Wonen met kleinschalig werken en kleinschalige recreatie biedt een kans voor behoud vrijkomend karakteristiek erfgoed. De effecten op landschap en cultuurhistorie kunnen verbeterd worden door het versterken van het rafelige silhouet van bebouwingsensemble en beplanting. De beleving van landschapselementen (houtsingels, bosjes, e.d.) kan worden vergroot door het aanleggen van extra houtwallen en laanbeplanting. Zandpaden moeten worden behouden en kerkepaden als oude verbindingen moeten worden gehandhaafd en versterkt.

Om de effecten op natuur te verbeteren is het belangrijk om ecologische beheer van houtwallen, -singels en steilranden van essen te stimuleren. De biodiversiteit kan worden vergroot door het verder uitbouwen van het Luttenbergerven en bijbehorend blauwgrasland. Daarnaast verbetering waterkwaliteit en ecologische waarde van sloten en weteringen belangrijk.

8.10 Broekontginningen (Marshoek)

In het broekontginningenlandschap is de landbouw de belangrijkste gebruiker van het gebied. Deze is dan ook beeldbepalend en geldt als sterke identiteitsdrager. Een deel van het gebied is intrekgebied en er zijn vochtige omstandigheden, niet ideaal voor de moderne landbouw. Voor dit deelgebied kan de structuurvisie zich daarom richten op een mix tussen het alternatief 'aantrekkelijk landschap' en 'economisch vitaal'.

Mogelijke maatregelen

Het gebied kent een grote mate van openheid. De belevingswaarde van deze openheid is waardevol en dient behouden te blijven. Daarom zijn functies die deze openheid verdichten niet wenselijk. Nieuwe ontwikkelingen dienen het agrarische karakter te versterken. Voor (niet-)agrarische functies is alleen plek op bestaande erven of binnen de bestaande bebouwing.

De ligging nabij de Vecht biedt kansen voor waterberging in het gebied. De vochtige omstandigheden geven de mogelijkheid voor (natte) natuurontwikkeling, bijvoorbeeld via blauwe diensten. In sloot- en greppelbermen kunnen de ecologische waarden verhoogd worden. De biodiversiteit kan vergroot worden door kansen te benutten voor natuurontwikkeling rond de waterwinning Vechterweerd. Bijvoorbeeld door landschapseigen waterberging in sloten en weteringen, het inrichten van sloot- en greppelbermen voor ecologische waarden en behoud van vochtige omstandigheden als kwaliteit voor vegetatie en vogels. Intensivering van de landbouw heeft een negatief effect op de bodem en water, onder andere door gebruik van meststoffen en bestrijdingsmiddelen. Een deel van het gebied is intrekgebied voor de waterwinning. Bovendien grenst dit deelgebied aan de EHS. Uitbreidingen in de veehouderij kan een aanzienlijke toename van de ammoniakemissie veroorzaken met negatieve effecten op de EHS. Intensivering is vanwege milieueffecten niet gewenst. Nieuwvestiging van agrarische bedrijven en grootschalige vormen van verblijfsrecreatie zijn eveneens niet passend. Schaalvergroting van percelen is wel mogelijk, indien deze een versterking van de landschappelijke structuur betekent (vasthouden aan de kenmerkende en cultuurhistorisch waardevolle visgraatverkaveling).

Een toename van de gebruiksfuncties, zoals bedrijvigheid, wonen en recreatie zijn positief voor deze functies en de gebruikswaarde. Wel moet dan rekening gehouden worden met een mogelijke toename van het aantal verkeersconflicten en de verkeersveiligheid en het kan leiden tot beperkingen voor bewoners.

Cultuurhistorische patronen dienen intact te blijven en waar mogelijk te worden versterkt (groene erven en open landschap). Waardevolle bebouwing dient beschermd te worden, waarbij karakteristiek erfgoed mogelijkheden biedt voor nieuwe functies. De kwaliteit van de ontwikkelingen zijn sterk afhankelijk van maatwerk.

8.11. Aanbevelingen in relatie tot de structuurvisie

In dit hoofdstuk is, op basis van de effectbeoordeling van de twee alternatieven, een aanbeveling gedaan voor de focus en de maatregelen per deelgebied, voor de structuurvisie. Met deze aanbevelingen kunnen de effecten van structuurvisie verbeterd worden en is de ruimtelijke kwaliteit en de duurzaamheid van het buitengebied beter in balans, dan bij het toepassen van een overall-visie.

Per deelgebied zou de focus moeten verschillen. Juist daardoor ontstaat er op gemeentelijk niveau een betere balans tussen toekomst-, gebruiks- en belevingswaarde (ruimtelijke kwaliteit) en tussen economische, ecologische en sociale duurzaamheid.

Op sommige punten ligt in de Structuurvisie de nadruk in een deelgebied net iets anders dan de aanbevelingen in dit hoofdstuk.

Zo is er bijvoorbeeld een verschil in het Heideontginningenlandschap Noord. Op basis van de milieueffecten wordt aangegeven dat de ontwikkeling zich in grote mate kan richten op het alternatief 'economisch vitaal', maar zich idealiter niet helemaal op het rechteruiteinde van de schaal bevindt. In de Structuurvisie wordt voor dit deelgebied wel gekozen voor het alternatief 'economisch vitaal'. Ook voor Broekontginningen is er een nuanceverschil. In dit MER ligt de aanbeveling op het midden tussen 'aantrekkelijk landschap en 'economisch vitaal'. In de Structuurvisie bevindt de ontwikkelingsrichting zich een stapje verder naar rechts, richting het alternatief 'economisch vitaal'.

9. LEEMTEN IN KENNIS EN EVALUATIEPROGRAMMA

9.1. Leemten in kennis en informatie

Bij het opstellen van dit MER-rapport is beschikbare informatie verzameld. Het kan voorkomen dat niet alle onderzoeksgegevens beschikbaar zijn of er kunnen onzekerheden zijn in de beschikbare onderzoeksgegevens. In dat geval wordt gesproken van leemten in informatie.

Het kan ook voorkomen dat er geen wetenschappelijk basis is om bepaalde effecten te kunnen beoordelen. Ook is er altijd een zekere mate van onzekerheid over het optreden van bepaalde ontwikkelingen in het studiegebied. Modellen benaderen de werkelijkheid, tussen de uitkomsten van modellen en de werkelijkheid kan een zekere afwijking bestaan. In dat geval is er sprake van leemte in kennis.

Voor dit plan-MER is geen sprake van leemten in kennis en informatie, zodanig dat er onvoldoende informatie is voor de besluitvorming over de structuurvisie. Wel is sprake van onzekerheden in ontwikkelingen. Deze onzekerheden zijn belangrijk voor het evaluatie en monitoringsprogramma. Het omgaan met deze onzekerheden kan eveneens worden meegenomen in de verdere uitwerking van het bestemmingsplan buitengebied, danwel in de vergunningenfase.

9.2. Aanzet voor evaluatie en monitoring

In deze paragraaf wordt een voorstel gedaan voor een evaluatieprogramma waarin de daadwerkelijke effecten van de structuurvisie kunnen worden vergeleken met de effecten, zoals die in dit Plan-MER zijn voorzien.

Feitelijke toekomstige ontwikkelingen

De feitelijke toekomstige ontwikkeling van de landbouw is onbekend (bedrijfstakingen, aantal en grootte van bedrijven). In het buitengebied is dit heel bepalend voor de milieueffecten. Monitoring van de ontwikkelingen en de daarmee samenhangende milieueffecten is belangrijk om tijdig te kunnen bijsturen.

Beheerplannen Natura 2000

In de toekomst zal de mogelijke ammoniakdepositie bij nieuwvestiging of uitbreiding van veehouderijbedrijven moeten passen binnen de beheerplannen voor de Natura2000-gebieden. De plannen zijn echter nog niet opgesteld.

Programmatische aanpak stikstof (PAS)

De PAS is nog in ontwikkeling en nog niet vastgesteld. Als de PAS is vastgesteld kan de gebruiksruimte voor de landbouw veranderen. Dit kan leiden tot aanpassing van het gemeentelijk beleid.

Ammoniak en geur

De effecten op ammoniakdepositie en geur zijn gebaseerd op aannames. Wetgeving, beleid en innovaties kunnen leiden tot steeds verdere ammoniakuitstootbeperkende en geurreducerende maatregelen. Dit kan ruimte opleveren voor groei van landbouwbedrijven. Hiervoor is monitoring nodig.

10. HOE VERDER

10.1 Procedure

Bij het vaststellen van de structuurvisie zal de gemeente Dalfsen aangeven hoe is omgegaan met de resultaten van het plan-MER, de eventuele ingediende zienswijzen en het advies van de Commissie voor de m.e.r. Vervolgens zullen de uitkomsten van dit plan-MER worden meegenomen bij het opstellen van het bestemmingsplan en MER die daarbij wordt gemaakt.

10.2 Samenhang met het bestemmingsplan

De Structuurvisie Buitengebied wordt uitgewerkt in een bestemmingsplan. Het bestemmingsplan zal zoveel mogelijk ruimte bieden aan gewenste ontwikkelingen. Bij het bestemmingsplan wordt een plan-m.e.r. uitgevoerd die aan de wettelijke vereisten voldoet. Het bestemmingsplan geeft rechten en legt de wijze van reguleren van beleidswensen vast. Landschappelijke kwaliteiten kunnen bijvoorbeeld nadrukkelijk worden vastgelegd in een kwaliteitskaart.

Omdat het bestemmingsplan rechten geeft zullen de effecten concreter in beeld worden gebracht. Het gaat daarbij vooral om effecten die samenhangen met verschillen in de wijze van regulering. De effecten zullen op dezelfde thema's als voor de structuurvisie kwalitatief worden beoordeeld. Hierbij wordt uitgegaan van het maximale gebruik van de ruimte in het bestemmingsplan. Omdat dit een vertekenend beeld zal geven van de reëel te verwachten effecten zal hiervoor een gevoeligheidsanalyse worden toegevoegd. Voor de effecten als gevolg van ammoniak worden op hoofdlijnen berekeningen uitgevoerd. De reikwijdte en het detailniveau voor het bepalen van de milieueffecten van het bestemmingsplan, wordt nader ingevuld op grond van de te kiezen insteek voor het bestemmingsplan.

De onderdelen van het plan-MER die specifiek zullen zijn voor het bestemmingsplan, worden als extra hoofdstuk toegevoegd aan de teksten van dit plan-MER voor de structuurvisie. Het plan-MER bij het (voorontwerp)bestemmingsplan is daarmee volledig, overzichtelijk en efficiënt samengesteld.

BIJLAGEN

Bijlage I

- Toelichting gemeentelijke beleidsdocumenten

Bijlage II

- Toelichting landelijke en provinciale beleidskaders

Bijlage III

- Beschrijving huidige situatie natuur

Bijlage IV

- Beschrijving en waardering landschappelijke en cultuurhistorische waarden

Bijlage V

- Toelichting beoordelingskader

Bijlage I - Toelichting gemeentelijke beleidsdocumenten

Plattelandsvisie Dalfsen (2007)

In de plattelandsvisie zijn de ontwikkelingen in het buitengebied van de gemeente Dalfsen in samenhang in beeld gebracht en zijn de toekomstige ontwikkelingsrichtingen van het landelijk gebied en de kleine kernen aangegeven (zie afbeelding I.I). Onderstaand wordt de visie per thema samengevat.

Landbouw

De landbouw zal een belangrijke rol blijven houden in grote delen van de gemeente Dalfsen. Alleen de manier waarop zal verschillen door ontwikkelingen in de markt en de omgeving. De landbouw zal grootschaliger worden en intensiever, maar op minder bedrijven plaatsvinden. Bij verzoeken voor nieuwbouw (uitbreiding of nieuwvestiging) zal nadrukkelijk aandacht worden besteed aan beeldkwaliteit en landschappelijke inpassing.

Uitbreiding van intensieve veehouderij is in de gehele gemeente volgens het huidige bestemmingsplan mogelijk, mits wordt voldaan aan de milieuwetgeving. Hervestiging van intensieve veehouderij is niet in ieder deelgebied mogelijk. In het gebied ten noorden van de N340 is in de toekomst ruimte voor nieuwvestiging van de intensieve veehouderij. Voor pelsdierhouderijen is in de gemeente geen ruimte voor uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging.

Wonen

Het beëindigen van agrarische bedrijven betekent dat het wonen in het buitengebied door burgers zal toenemen. Dit wordt mede mogelijk gemaakt door de Rood voor Rood-regeling (zie verderop in deze bijlage). Het wonen vindt plaats in de vrijkomende agrarische woningen door de stoppende agrariër, maar in de toekomst ook door andere burgers. Om verrommeling van het landschap tegen te gaan en de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied te verbeteren is het mogelijk de leegstaande schuren, die geen karakteristieke en/of monumentale waarde hebben, te slopen en hiervoor een nieuwe woning op de kavel terug te bouwen (beleidsregels rood voor rood). Daarnaast is het mogelijk om in vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) nieuwe mogelijkheden tot wonen toe te staan. Bij de ontwikkeling van nieuwe landgoederen gaat het om het toestaan van een beperkt aantal wooneenheden (nieuw rood) in het buitengebied in ruil voor een aanzienlijke hoeveelheid nieuwe natuur.

Niet-agrarische bedrijvigheid

Daarnaast is in de vrijkomende agrarische gebouwen ruimte voor nieuwe economische activiteiten die een bijdrage kunnen leveren aan de werkgelegenheid en leefbaarheid op het platteland. Welke economische activiteiten is afhankelijk van kernkwaliteiten van de omgeving. Voorwaarden zijn dat de activiteit niet beperkend is voor de omliggende agrarische bedrijven en niet leidt tot een toename van het verkeer.

Recreatie

Naast de landbouw is de recreatie een belangrijke economische pijler in de gemeente Dalfsen. De ontwikkelingen zijn gestoeld op kwaliteitsverbetering van het bestaande product en ontwikkelingen passend in de aard, schaal en omgeving van de gemeente Dalfsen. Gedacht wordt aan verblijfrecreatie in vrijkomende agrarische gebouwen, verbeteren van de routegebonden recreatie en het meer benutten van de ligging aan het water door recreatief medegebruik van de Vecht en het Overijssels kanaal. Waarbij zorgvuldig wordt omgegaan met de ontsluiting van het waardevolle Vechtdal.

Natuur en water

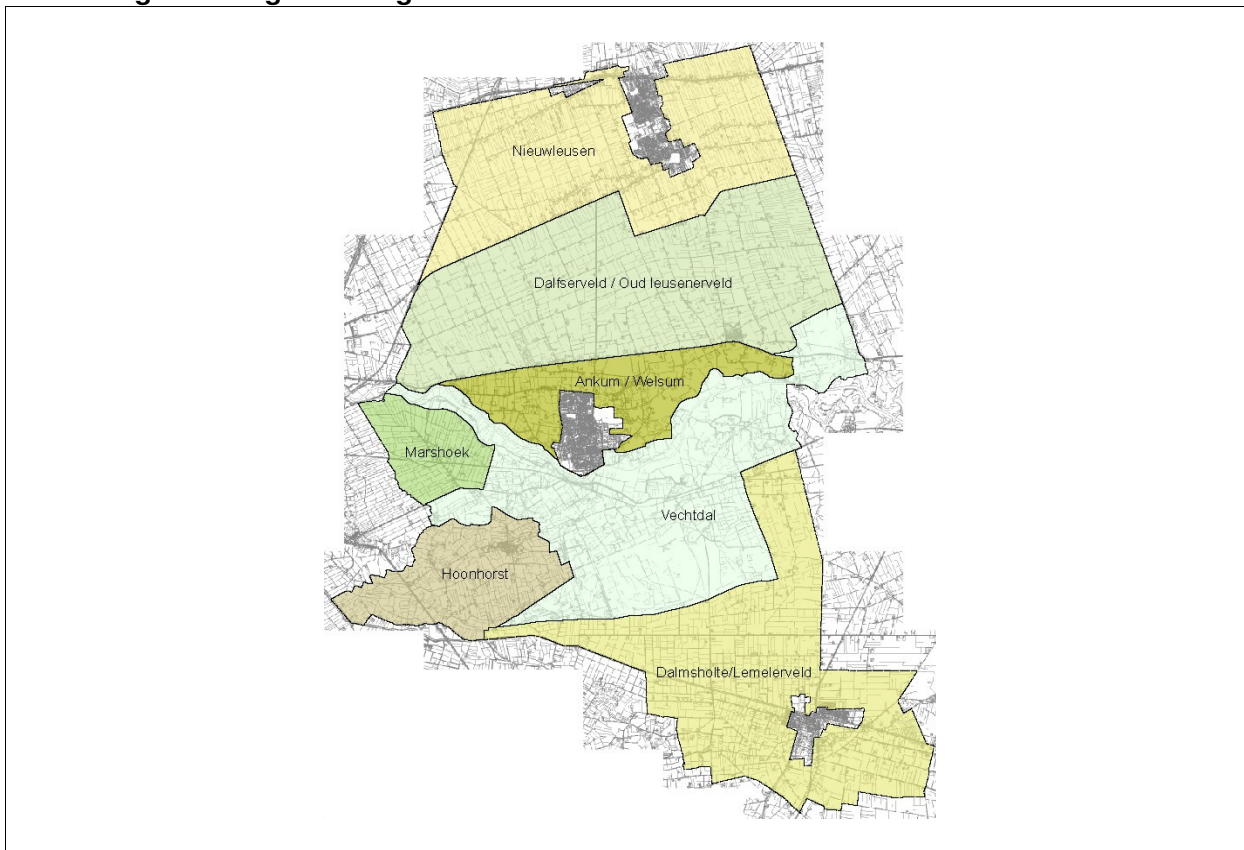
In het Vechtdal en rondom de Lemelerberg liggen belangrijke natuurgebieden. In de toekomst zijn deze natuurgebieden uitgebreid en verbonden als onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur. Daarnaast worden de natuurgebieden van het Vechtdal en de IJssel met elkaar verbonden door het ontwikkelen van een Robuuste Verbindingszone (IJssel-Ommen) bestaande uit een combinatie van bos en grasland.

Ten westen van de kern Dalfsen is een waterretentiegebied benoemd, om ook in de toekomst te kunnen garanderen dat dit van nature lage gebied in extreme omstandigheden kan fungeren als waterbergingsgebied. Overwogen kan worden om dit te doen in combinatie met recreatief medegebruik.

Landschap en cultuurhistorie

Het landschapsbeleid voor de gemeente is uitgewerkt in een Landschapsontwikkelingsplan. Aandachtpunten hierbij zijn stimuleren particulier beheer, groene en blauwe diensten, samenwerking met natuurbeherende instanties, versterken cultuurhistorische waarden, hoe om te gaan met bosaanplant en nieuwe landgoederen.

Afbeelding I.1. Deelgebieden gemeente Dalfsen

Plattelandsvisie per deelgebied

Landschappelijk is de gemeente verdeeld in 7 deelgebieden afgebeeld, zie afbeelding I.1.

Het noordelijk gebied is een open agrarisch landschap met aan de ene kant het besloten kleinschalig landschap rondom de bebouwingslinten Meele, Oosterveen en Ruitenveen en de kenmerkende slagenverkaveling (Nieuwleusen, zie zwarte arcering in afbeelding 3.2) en aan de andere kant een gebied met een meer rationele verkaveling (Dalfserveld, Oud leusenerveld). Dit laatste gebied is met name geschikt voor economische ontwikkeling van landbouw en intensieve veehouderij in een nieuwe landschapsstructuur. Maar ook andere nieuwe economische ontwikkelingen in VAB's zijn in dit noordelijk deelgebied denkbaar, tenzij de landbouw wordt beperkt in haar (toekomstige) ontwikkelingsmogelijkheden. In Ankum-Welsum is nieuwvestiging en hervestiging van intensieve veehouderij niet mogelijk, wel mogen bestaande glastuinbouwbedrijven verder ontwikkelen als daar milieutechnisch ruimte voor is.

Het Vechtdal heeft hoge natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten die ook in de toekomst behouden en versterkt worden. Dit betekent verdergaande natuurontwikkeling met ruimte voor economische ontwikkeling en recreatief medegebruik, maar wel met mate en passend in het landschap. Bijvoorbeeld kleinschalige, natuurgerichte en cultuurhistorische recreatie, verbrede landbouw maar ook economische activiteiten die profiteren van deze omgeving. Voor de Marshoek wordt ingezet op versterking van de bestaande kernkwaliteiten, het open agrarische landschap ten westen van de Marshoekersteeg en het half open landschap ten oosten daarvan. Voor VAB's wordt gezocht naar hervestiging van nieuwe grondgebonden agrarische bedrijven.

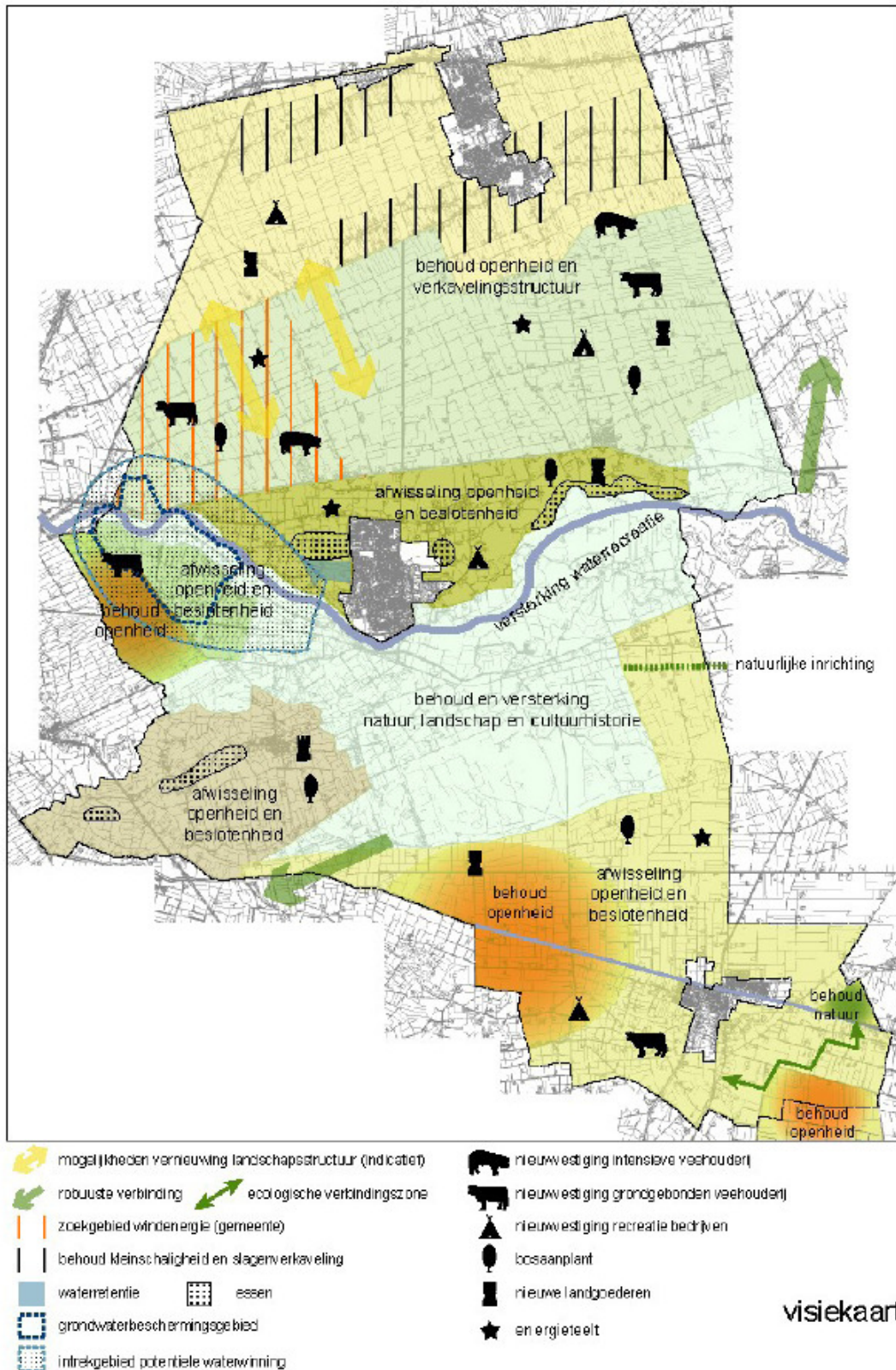
In het zuiden bestaat een overgangsgebied tussen het Vechtdal en de Lemelerberg. Dit is aan de ene kant een afwisselend en besloten landschap (Hoonhorst) en aan de andere kant een wat meer open agrarisch gebied (Dalmsholte). In het besloten landschap en langs de randen van het Rechterense veld en de Lemelerberg vindt in de toekomst verweving van functies plaats, zoals (verbrede) landbouw, natuurontwikkeling, wonen, recreatie en zorg. In het meer open gebied kan de melkveehouderij zich verder ontwikkelen.

Tabel I.1. Ontwikkelingsmogelijkheden per deelgebied (Plattelandsvisie Dalfsen, 2007)

Opgaven	Vechtdal	Hoonhorst	Marshoek	Ankum- Welsum	Dalmsholte/ Lemelerveld	Dalfserveld/ Oudleusenerveld/Nieuwleusen	
						<i>Bebouwinglinten</i>	<i>Overig</i>
Agrarische bedrijvigheid							
• verbreding	++	++	+	++	++	++	+
• nieuwvestiging grondgebonden land- bouw	--	-	+	-	0	--	++
• nieuwvestiging intensieve veehouderij	--	--	--	--	--	--	+
• hervestiging intensieve veehouderij	-	0	0	0	+	+	+
Vrijkomende agrarische bebouwing							
• wonen	++	++	+	++	+	++	+
• bedrijven	--	-	0	+	+	+	+
• recreatie	++	+	0	+	+	+	0
• zorg	++	+	+	++	+	+	0
• dienstverlening	--	-	-	+	+	+	0
Niet-agrarische bedrijvigheid							
• uitbreiding conform bestemmingsplan	+	+	+	+	+	+	+
Recreatie en toerisme							
• nieuwvestiging recreatiebedrijven	--	--	--	0	0	--	0
• versterken recreatief medegebruik	++	++	++	++	++	++	++
Overig							
• bosaanplant	--	+	-	+	+	--	0
• nieuwe landgoederen	--	+	-	+	+	--	0
• energieteelt	--	-	-	+	+	--	0
• windenergie*	--	--	--	--	--	--	+

* wordt in nadere besluitvorming verder uitgewerkt.

Afbeelding I.2. Plattelandsvisie gemeente Dalfsen

Missie en visie Dalfsen 2020, Bij uitstrek Dalfsen! (2009)

Deze toekomstvisie bevat de strategische koers van de gemeente Dalfsen tot aan 2020. De centrale missie van de gemeente Dalfsen luidt: het ontwikkelen van vitale gemeenschappen in een onderscheidende woonplaats van groene signatuur. De gemeente staat voor sociale samenhang, ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid. De kern van de missie en visie kan als volgt worden weergegeven:

- behoud van de vitaliteit en kwaliteit van leven in de kernen van de gemeente Dalfsen staat centraal, maar dit gaat niet vanzelf;
- het eindige karakter van de groei van inwoners en bedrijven (en dus van inkomsten) en de toenemende concurrentie tussen regio's en steden, maken heldere keuzes en een gerichte inzet van (schaarse) middelen noodzakelijk;
- Dalfsen kiest ervoor, vanuit haar bestaande kernkwaliteiten, zich te ontwikkelen tot onderscheidende woonplaats;
- daarbij horen een op participatie gericht sociaal beleid, een ondersteunend economisch structuurbeleid en een op kwaliteit en duurzaamheid geënt ruimtelijk beleid;
- de bestuursstijl om de missie en visie te realiseren is faciliterend en activerend waar mogelijk, en initiërend en leidend waar nodig.

Landschapsontwikkelingsplan Dalfsen (2010)

In het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) is een visie op het landschap in het buitengebied van Dalfsen uitgewerkt in wensen en projecten. Het LOP is door de gemeenteraad op 15 februari 2010 vastgesteld en is een gemeentedeekkende sectorale visie toegespitst op de landschappelijke ontwikkeling van zeven verschillende deelgebieden. In het LOP is per deelgebied een beschrijving van het landschap gegeven. Ook is aangegeven wat de karakteristieken van landschap in het betreffende deelgebied zijn en welke ontwikkelingen en welke kansen en bedreigingen er zijn.

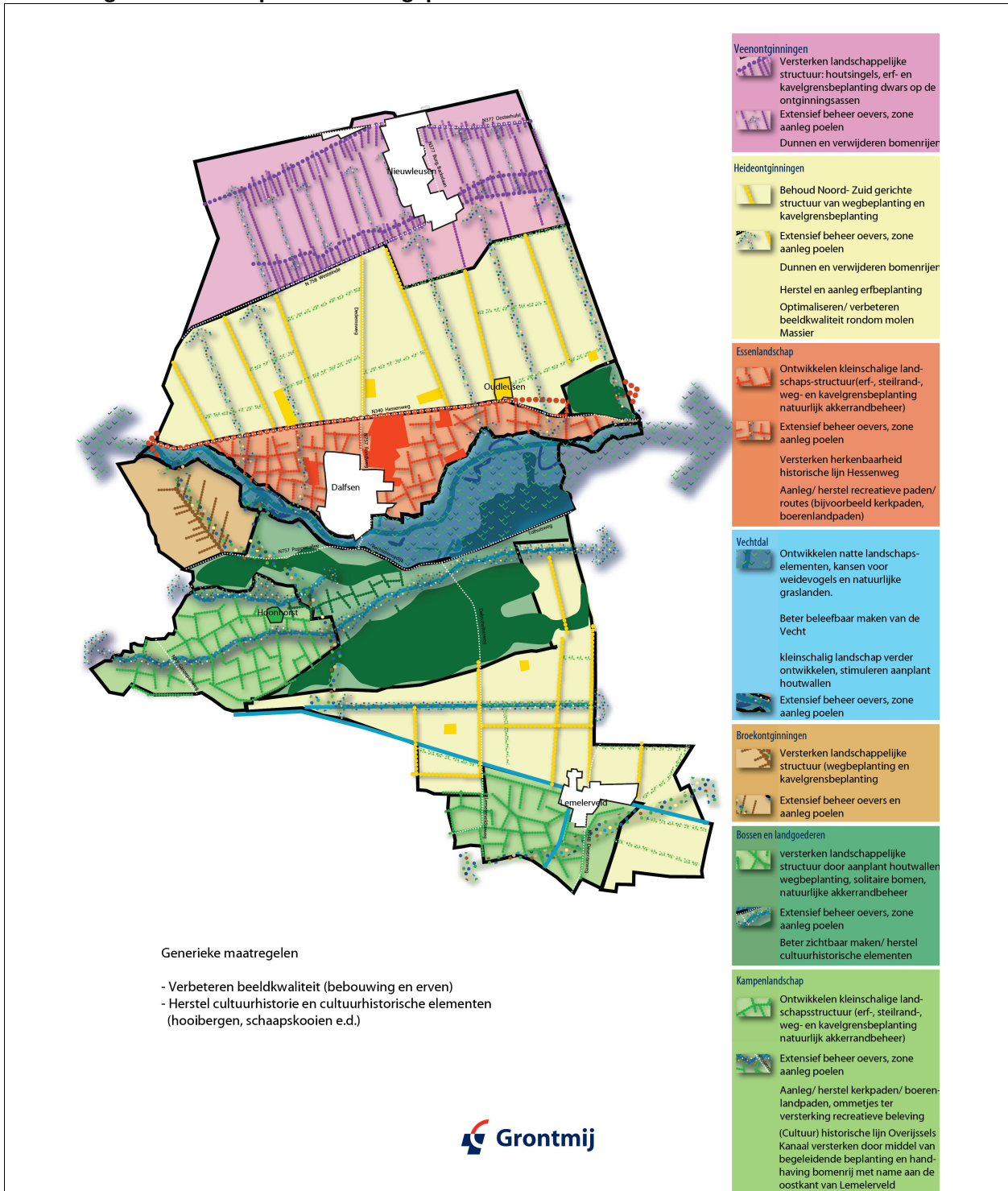
De gemeente kiest in het LOP voor de strategie 'Selectief ontwikkelen'. Dit betekent dat in principe wordt ingezet op en toename van kwaliteit en het herstel van verloren gegane kwaliteiten, maar dat met name de thema's 'recreatie' en 'natuur' gebiedsgewijs worden genuanceerd.

De landschapsvisie per landschapstype (zie afbeelding I.3.) laat zich als volgt samenvatten.

- in het deelgebied 'Vecht en uitwaarden' is de visie met name gericht op het verbeteren van de beleefbaarheid van de karakteristieke elementen. Hierbij kan worden gedacht aan het aantakken, uitdiepen en accentueren van meanders, het creëren van uitkijkpunten en struinpaden en het herstellen van de beplantingsstructuur.
- in het deelgebied 'Essenlandschap' is het streven gericht op het versterken van de steilranden (met beplanting), het aanleggen en uitbreiden van erf- en wegbeplanting en het aanleggen of versterken van Kerkepaden en boerenlandpaden.
- het deelgebied 'Bos- en landgoederenlandschap' staat landschapsbeheer voorop dat inzet op de bosranden en natuurlijke randen langs akkers en weilanden. Ook wordt gestreefd naar de aanplant van solitaire bomen op agrarische enclaves en de uitbreiding van de lanenstructuur.
- in het 'Kampenlandschap' zet de gemeente in op het versterken van het kleinschalige en afwisselende landschap. Daarbij kan gedacht worden aan nieuwe landgoederen, aanplant langs wegen, houtwallen op kavelgrenzen en het aanleggen van poelen.
- in het 'Broekontginningslandschap' is het landschapsbeleid gericht op het meer zichtbaar en beleefbaar maken van de waterstructuur en extra aandacht voor de inrichting van de erven.
- de visie voor 'Veenontginningslandschap' zet in op het herstellen van kavelgrenzen, het versterken van erfstructuren (rood en groen) en het handhaven van de openheid.
- in het 'Heideontginningslandschap' zijn de maatregelen gericht op het behoud van de noordzuid gerichte landschapsstructuur, het verbeteren van de erfbeplantingen en het aanbrengen van houtwallen en singels.

Afbeelding I.3. Landschapontwikkelingsplan: visie

Beleidsregels Rood voor rood met gesloten beurs, gemeente Dalfsen (2010)

Het hoofddoel van de kaders voor Rood voor rood met gesloten beurs in de gemeente Dalfsen is het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied. Voormalige bedrijfsgebouwen die niet worden hergebruikt, dienen te worden gesloopt en ontwikkelingen zijn gekoppeld aan het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit. Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn het gemeentelijke landschapontwikkelingsplan, de gemeentelijke welstandsnota, maar ook de uitgangspunten in de plattelandvisie.

Beleidskader Vrijkomende Agrarische Bebouwing, gemeente Dalfsen (2010)

Het VAB-beleid biedt veel kansen en mogelijkheden om vrijkomende agrarische bebouwing op een passende, andere manier te gaan gebruiken. Doelstelling is het leefbaar houden van het platteland. Daarin dient ook ruimte te zijn voor kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten, mits de ruimtelijke kwaliteit verbeterd.

Beleidsplan Recreatie en Toerisme (2011)

Verblijfstoerisme is een kwaliteit van de plattelandsgemeente Dalfsen. Vanwege de huidige marktsituatie in de verblijfsrecreatie (dalend aantal overnachtingen) zal maatwerk geboden zijn met betrekking tot de mogelijkheden tot het uitbreiden van bestaand aanbod en mogelijkheden voor ontwikkeling van nieuw aanbod. Uitbreiding en kwaliteitsverbetering van bestaand aanbod gaan voor nieuw. Zowel bij bestaand als voor nieuw aanbod willen we inspelen op mogelijkheden voor diversiteit.

Welstandsnota

In deze gemeentelijke welstandsnota zijn criteria geformuleerd voor de welstandstoets. De toets gaat uit van handhaving van de aanwezige gebouwde en ongebouwde kwaliteit, waarbij op sommige plekken de kwaliteit kan worden aangescherpt. Deze hoofddoelstelling is per gebied verder uitgewerkt:

1. essen en kampenlandschap:
  - bij verbouwingen en uitbreidingen aan de oorspronkelijke boerderijen en bijzondere elementen dienen de bebouwingskarakteristieken te worden behouden en/of te versterkt;
  - bij nieuwbouw, vervanging en grote uitbreidingen aan de andere bestaande gebouwen is vernieuwing mogelijk, mist dit niet conflicteert met de aanwezige bebouwingskarakteristieken in de directe omgeving;
2. landgoederenzone:
  - het beleid is er op gericht de bebouwingskarakteristieken in het gebied te behouden en/of te versterken;
  - nieuwe en eigentijdse ontwikkelingen zijn mogelijk mits deze niet conflicteren met de bebouwingskenmerken van de landgoederen;
3. heideontginningslandschap:
  - het beleid is erop gericht de bebouwingskarakteristieken in het gebied te behouden en/of te versterken;
  - nieuwe en eigentijdse ontwikkelingen zijn mogelijk mits deze niet conflicteren met de aanwezige bebouwingskarakteristieken;
  - de impact van industriële complexen op de omgeving dient beperkt te blijven door zorgvuldige inpassing in het landschap;
4. slagenlandschap (veenontginnings):
  - zie heideontginningslandschap.

Vrijwel alle vergunningplichtige bouwwerken worden getoetst aan de welstandseisen. Alleen de uitbreiding aan de achterkant van huizen in woonkernen en woningen in een bepaalde wijk zijn welstandsvrij.

Waterplan Dalfsen (2008)

In de visie van het waterplan hebben gemeente Dalfsen en waterschap Groot Salland de doelstellingen op het gebied van water aangegeven. Het streven is om een veilig, veerkrachtig, flexibel, ecologisch gezond watersysteem te hebben, dat minimaal voldoet aan de randvoorwaarden gesteld in het Europees, nationaal en regionaal waterbeleid.

Bijlage II – Toelichting landelijke en provinciale beleidskaders

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) heeft als doel het beschermen en in stand houden van bijzondere gebieden. In de Natuurbeschermingswet zijn ook de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. In het (concept) aanwijzingsbesluit van een Natura 2000-gebied staat vanwege welke soorten en habitatten en om welke reden het gebied is aangewezen. Als significante effecten op instandhoudingdoelen niet kunnen worden uitgesloten dient een passende beoordeling te worden uitgevoerd.

Voor elk Natura 2000-gebied wordt een Natura 2000-Beheerplan opgesteld. Hierin wordt vastgelegd op welke wijze de instandhoudingsdoelen zullen worden gerealiseerd.

Volgens de Natuurbeschermingswet moeten de aangewezen Natura 2000-gebieden beschermd worden tegen onder andere te hoge depositie van stikstof. Bij nieuwe ontwikkelingen die zich afspelen in de omgeving van Natura 2000-gebieden, moet daarom worden onderzocht of deze geen schade toebrengen aan de Natura 2000-gebieden.

Voor ieder habitat is een maximale waarde voor de depositie (in mol/ha/jaar) vastgesteld, die jaarlijks kan worden toegevoegd zonder dat het voortbestaan van het habitat in gevaar wordt gebracht. Deze waarde noemt men de kritische depositiewaarde. Voor de meeste habitats die voorkomen in de Natura 2000-gebieden is de stikstofdepositie in de huidige situatie al te hoog, waardoor nieuwe ontwikkelingen die de depositie vergroten, niet mogelijk zijn. Het Rijk werkt momenteel aan een beleidskader om de Ammoniakdepositie in Natura 2000 gebieden omlaag te brengen (zie kader).

Programmatiese Aanpak Stikstof (PAS)

In eerste instantie wordt een Voorlopig Programma (VPAS) opgesteld. Dat wordt vóór het zomerreces 2011 aan de Tweede Kamer aangeboden. Wettelijk gezien moet binnen twee jaar na inwerkingtreding van de crisis- en herstelwet (april 2012) een definitief programma zijn vastgesteld. Het definitieve PAS wordt vastgesteld door het Rijk met instemming van de provincies. Om een definitieve PAS vast te kunnen stellen moeten nog een aantal producten worden ontwikkeld. Het gaat daarbij vooral om de ecologische onderbouwing en de rekenmethodiek.

Flora- en faunawet

In deze wet is onder meer het soortenbeleid uit de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992) van de Europese Unie verwerkt. De Flora- en faunawet kent een zorgplicht voor in het wild levende beschermde dieren en planten en hun leefomgeving. Beschermde soorten zijn opgenomen in de 'lijsten beschermde inheemse planten- en diersoorten'. De wet kent drie beschermingsniveaus van planten- en diersoorten: licht beschermd, middelzwaar beschermd en streng beschermd.

Nota Ruimte/EHS

De Nota Ruimte bevat de visie op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland, onder andere op natuur en landschap. Hierin is onder andere de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) als beleidsconcept opgenomen. De Ecologische Hoofdstructuur kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur dat bestaat uit een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden, en de verbindingen daartussen. Provincies zijn verantwoordelijk voor de realisering van de EHS. In de Omgevingsvisie Overijssel is de EHS vastgelegd. In de Omgevingsverordening Overijssel 2009 staan regels waarmee rekening moet houden bij het ontwikkelen van bestemmingsplannen. Projecten en plannen dienen getoetst te worden volgens het beleidskader 'Spelregels EHS'. Het toetsingskader omvat een breed scala aan ecologische, maar ook abiotische en landschappelijke aspecten en is daarmee meeromvattend dan Natura 2000. Binnen de Ecologische Hoofdstructuur gelden beperkingen voor ontwikkelingen die de wezenlijke kenmerken en waarden aantasten. Hier geldt het 'Nee, tenzij'-regime. Nieuwe natuur kan kansen bieden voor natuur en recreatie.

Wet ammoniak en veehouderij

Binnen de EHS liggen gebieden die zeer kwetsbare zijn voor verzuring. In de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) zijn deze zeer kwetsbare gebieden aangewezen en beschermd. Veehouderijen in een zone van 250 meter rondom de aangewezen gebieden hebben op grond van de Wav een emissieplafond voor wat betreft de ammoniakemissie.

Besluit Ammoniakemissie veehouderij

Het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij is op 1 april 2008 in werking getreden. Het besluit bepaalt dat dierenverblijven, waar emissie-arme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissie-arm moeten zijn uitgevoerd. Hiertoe bevat het besluit zogenaamde maximale emissiewaarden. Op grond van het besluit mogen alleen nog huisvestingssystemen met een emissiefactor die lager is dan of gelijk is aan de maximale emissiewaarde, toegepast worden.

Wet geurhinder en veehouderij

In 2006 is de Wet geurhinder en veehouderij in werking getreden, waarin regels zijn opgenomen met betrekking tot geurhinder vanwege tot veehouderijen behorende dierenverblijven. De Wet geurhinder en veehouderij geeft normen voor de geurbelasting die een veehouderij mag veroorzaken op een geurgevoelig object (bijvoorbeeld een woning). Afhankelijk van de diersoort betreft dit een maximale geurbelasting, danwel een minimale afstand tussen het dierenverblijf en het geurgevoelig object.

In de Regeling geurhinder en veehouderij (8 december 2006) zijn voor een groot aantal diercategorieën geuremissiefactoren opgenomen. Voor diercategorieën waarvoor geen geuremissiefactor is vastgesteld geldt volgens de Wet geurhinder en veehouderijen een minimale afstand tussen het dierenverblijf en het geurgevoelig object.

Wet luchtkwaliteit

In de Wet milieubeheer titel 5.2 ('Wet luchtkwaliteit') zijn luchtkwaliteiteisen opgenomen. In Nederland worden alleen voor de stoffen NO₂, PM10 en PM2,5 overschrijdingen verwacht. De grenswaarden voor NO₂, PM10 en PM2,5 uit de Wet luchtkwaliteit zijn weergegeven in tabel II.1.

Tabel II.1. Grenswaarden luchtkwaliteit

stof	criterium	grenswaarde (µg/m ³)	ingangsdatum
NO ₂	jaargemiddelde concentratie	40	1 januari 2015 *
	uurgemiddelde concentratie (mag maximaal 18 keer per jaar worden overschreden)	200	1 januari 2015 **
PM10	jaargemiddelde concentratie	40	1 januari 2005
	etmaalgemiddelde concentratie ***	50	11 juni 2011
	(mag maximaal 35 keer per jaar worden overschreden)		

* Tot die datum geldt een tijdelijke grenswaarde van 60 µg/m³.

** Tot die datum geldt een tijdelijke grenswaarde van 300 µg/m³.

*** Het aantal dagen met een overschrijding van de etmaalgemiddelde PM10-concentratie van 50 µg/m³ is te berekenen volgens de vergelijking die in de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007 is opgenomen. Middels deze vergelijking wordt het aantal overschrijdingsdagen berekend op basis van de jaargemiddelde PM10-concentratie. Hierbij geldt dat de etmaalgrenswaarde van PM10 van 35 dagen per jaar met een daggemiddelde PM10-concentratie van meer dan 50 µg/m³ wordt bereikt als de jaargemiddelde PM10-concentratie gelijk is aan 32,6 µg/m³ (zonder zeezoutcorrectie).

In de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007 (RBL) is het toepasbaarheidbeginsel opgenomen. Dit beginsel geeft onder andere aan dat de luchtkwaliteiteisen niet van toepassing zijn op 'bedrijfsterreinen of terreinen van industriële inrichtingen' (hier gelden de ARBO regels). Dit omvat mede de (eigen, agrarische) bedrijfswoning. Toetsing vindt plaats vanaf de grens van de inrichting of bedrijfsterrein.

Kaderrichtlijn Water

De Kaderrichtlijn Water (KRW), is een Europese richtlijn, die bedoeld is om de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater in Europa op goed niveau te krijgen en te houden. Het doel is om in 2015 een goede ecologische en chemische toestand voor alle oppervlaktewateren te hebben en een goede chemische en kwantitatieve toestand voor alle grondwateren. Voor grondwater betekent dat onder meer dat er geen directe lozingen mogen plaatsvinden en de toename van chemische verontreiniging moet worden voorkomen.

Het grondgebied van Dalfsen behoort tot het stroomgebied van de Rijn, deelgebied Rijn-Oost. Voor het deelgebied Rijn-Oost is het stroomgebiedsbeheerplan in 2009 vastgesteld.

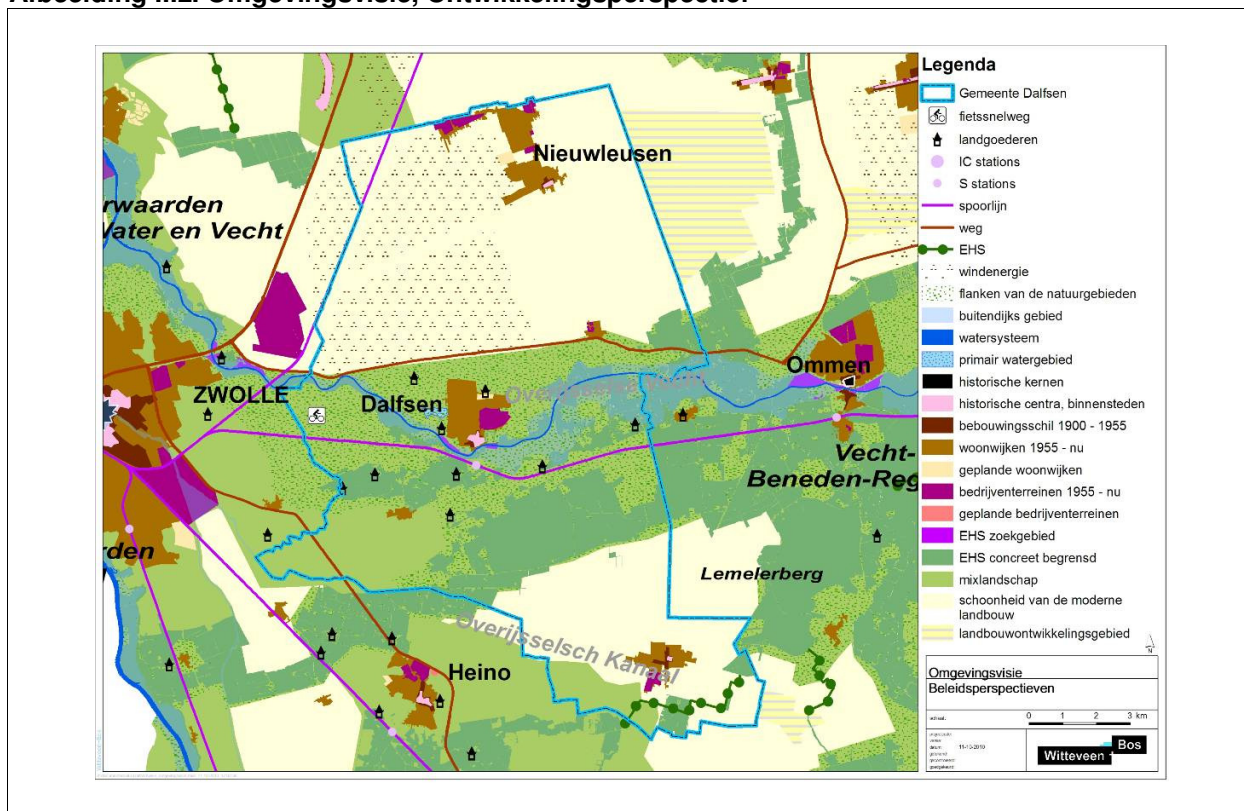
Waterwet

In de Waterwet uit 2009 is het integrale waterbeheer dat in Nederland gebruikelijk is, vastgelegd. Grondwater, waterkwaliteit en waterkwantiteit zijn samen in de wet ondergebracht. Het waterbeleid is geënt op de gedachte dat de ruimtelijke ontwikkeling rekening moet houden met het water.

Omgevingsvisie Overijssel (2009, provincie Overijssel)

De Omgevingsvisie Overijssel verenigt verschillende plannen. De omgevingsvisie heeft de status van Structuurvisie onder de Wet ruimtelijke ordening. De omgevingsvisie is richtinggevend bij beoordeling van plannen van 'lagere' overheden. In de Omgevingsvisie Overijssel wordt naast de Ecologische Hoofdstructuur specifiek ingezet op behoud en versterking van verspreide bos- en natuurgebieden. Voor bestaande bos- en natuurgebieden buiten de Ecologische Hoofdstructuur staan in de Omgevingsverordening Overijssel 2009 regels waarmee rekening moet worden gehouden bij het ontwikkelen van bestemmingsplannen.

Afbeelding II.2. Omgevingsvisie, Ontwikkelingsperspectief

De beleidsperspectievenkaart (zie afbeelding II.1) geeft een samenvatting op kaart van de ontwikkelingsvisie voor Overijssel. Voor het buitengebied van Dalfsen is op de kaart is het volgende verbeeld:

- Dalfsen ligt in het hoogveen- en Vechtgebied. De Vecht wordt gezien als één van de parels voor water, natuur, recreatie en landbouw. Door de kern van Dalfsen meer te verbinden met de Vecht worden de toeristische structuur en de kwaliteit van het woonmilieu verder versterkt;
- zowel in de rivier- en beekdalen als in de hoogveenontginningen liggen mogelijkheden voor agrarische bedrijvigheid die uiteraard rekening moeten houden met aanwezige gebiedskenmerken;
- het versterken van de bereikbaarheid is een belangrijke opgave. Door de gemeente Dalfsen lopen als onderdeel van de provinciale verkeersstructuur de spoorlijn Zwolle-Emmen en de N340 (verbinding Zwolle -Hardenberg/Emmen);
- het noordelijk deel van het plangebied heeft als beeld 'schoonheid van de moderne landbouw'. Rondom de Vecht is een strook aangegeven als 'mixlandschap met landbouw, natuur, water en wonen' en EHS;
- het noordwesten van het plangebied wordt beschouwd als een kansrijk zoekgebied voor windenergie;
- ten zuiden van de kern Dalfsen wordt een stationsgebied voorzien.

In de omgevingsvisie zijn tevens weidevogelbeheer- en ganzengebieden aangewezen. Het beleid geeft aan dat binnen de weidevogelbeheer- en ganzengebieden, geen waterpeilverlaging of aantasting van de openheid en rust plaats mag vinden.

Eén van de instrumenten om het beleid uit de Omgevingsvisie te laten doorwerken is de Omgevingsverordening (zie hierna).

Omgevingsverordening Overijssel (2010)

In de omgevingsverordening van de provincie Overijssel is met betrekking tot nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied het volgende opgenomen: 'bestemmingsplannen voor de groene omgeving kunnen voorzien in nieuwvestiging en grootschalige uitbreidingen van bestaande functies in de groene omgeving, uitsluitend indien hier sociaaleconomische en/of maatschappelijke redenen voor zijn én is aangetoond dat het verlies aan ecologische en/of landschappelijke waarden in voldoende mate wordt gecompenseerd door investeringen ter versterking van de ruimtelijke kwaliteit in de omgeving'.

Vanuit deze grondgedachte kunnen de volgende uitgangspunten worden gedestilleerd:

- er is ruimte voor sociaaleconomische ontwikkeling als deze vanuit zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik verantwoord is, past in het ontwikkelingsperspectief en wordt ingepast volgens de onderscheiden gebiedskenmerken;
- een goede ruimtelijke inpassing van de ontwikkeling is altijd een basisvoorwaarde of basisinspanning;
- bij nieuwvestiging en bij grootschalige uitbreiding van bestaande functies wordt naast een investering in de ontwikkeling zelf tegelijkertijd geïnvesteerd in de kwaliteit van de omgeving/het omliggende gebied;
- de geboden ontwikkelingsruimte moet in balans zijn met de investering in ruimtelijke kwaliteit, wat ook blijkt uit de ruimtelijke onderbouwing van een ruimtelijk plan.

Kwaliteitsimpuls Groene omgeving

Het basisprincipe voor de Kwaliteitsimpuls komt uit de omgevingsverordening van de provincie Overijssel: 'bestemmingsplannen voor de groene omgeving kunnen voorzien in nieuwvestiging en grootschalige uitbreidingen van bestaande functies in de groene omgeving, uitsluitend indien hier sociaaleconomische en/of maatschappelijke redenen voor zijn én is aangetoond dat het verlies aan ecologische en/of landschappelijke waarden in voldoende mate wordt gecompenseerd door investeringen ter versterking van de ruimtelijke kwaliteit in de omgeving'.

Vanuit deze grondgedachte kunnen de volgende uitgangspunten worden gedestilleerd:

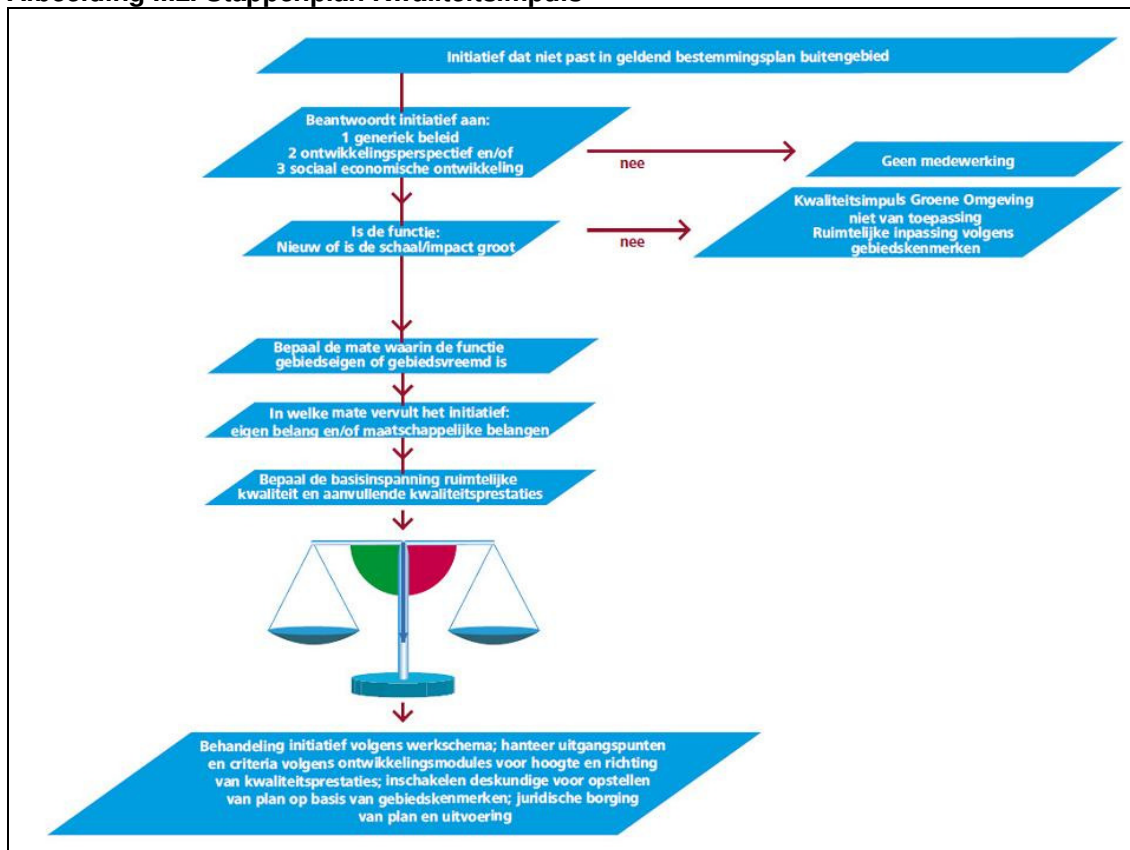
- er is ruimte voor sociaaleconomische ontwikkeling als deze vanuit zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik verantwoord is, past in het ontwikkelingsperspectief en wordt ingepast volgens de onderscheiden gebiedskenmerken;
- een goede ruimtelijke inpassing van de ontwikkeling is altijd een basisvoorwaarde of basisinspanning;
- bij nieuwvestiging en bij grootschalige uitbreiding van bestaande functies wordt naast een investering in de ontwikkeling zelf tegelijkertijd geïnvesteerd in de kwaliteit van de omgeving/het omliggende gebied;
- de geboden ontwikkelingsruimte moet in balans zijn met de investering in ruimtelijke kwaliteit, wat ook blijkt uit de ruimtelijke onderbouwing van een ruimtelijk plan.

De Kwaliteitsimpuls is van toepassing op diverse categorieën van ontwikkelingen:

- Rood-voor-groen op bestaande landgoederen;
- Nieuwe landgoederen;
- Rood-voor-rood;
- Knooperven;
- Nieuwvestiging van agrarisch bedrijf, woningen, niet-agrarische bedrijvigheid of verblijfsrecreatie;
- Grootschalige uitbreiding van agrarische bouwpercelen (>1,5 ha), niet-agrarische bedrijven, bestaande verblijfsrecreatie of mestvergistings;
- functiewijzigingen voor boomteelt, ondersteunend glas en vrijkomende agrarische bedrijven.

In onderstaande afbeelding worden de stappen gepresenteerd bij het al dan niet toepassen van de Kwaliteitsimpuls voor ontwikkelingen in het buitengebied van de provincie en de gemeente. Afhankelijk van het type functie (gebiedseigen/gebiedsvreemd) en het doel van de ontwikkeling wordt bepaald hoe groot de inspanning is die moet worden geleverd ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteitsprestaties.

Afbeelding II.2. Stappenplan Kwaliteitsimpuls

Beleidskader Natura 2000 en stikstof en veehouderijen Overijssel, april 2010

Dit beleidskader heeft tot doel om evenredig bij te dragen aan de vermindering van stikstofdepositie die ecologisch gezien nodig is om achteruitgang van instandhoudingsdoelstellingen tegen te gaan. Door een totaalaanpak voor veehouderijen, die per gebied voldoende moet bijdragen aan de ecologische doelstelling, wordt individuele activiteiten die passen binnen deze context een zware onderzoeksplicht ontnomen. Deze aanpak is uitgangspunt bij vergunningverlening en het opstellen van beheerplannen.

De depositie van veehouderijen op Natura 2000 moet verminderen, door een combinatie van landelijk generiek en provinciaal beleid. De provincie voorziet een zestal maatregelen die geleidelijk de ammoniakdepositie terug moeten dringen.

Tabel II.2. Maatregelen die de ammoniakdepositie moeten terugbrengen

	Maatregel	beoogd resultaat / effect
1	Toepassing emissie arme technieken	<ul style="list-style-type: none"> • Verduurzaming veehouderijen • Vermindering van de stikstofemissie per dierplaats met 30% tot 72% (verschillend per sector) • vermindering van de stikstofdepositie op Natura2000-gebieden.
2	Saldering met een registratiesysteem	<ul style="list-style-type: none"> • ruimte voor bedrijfsontwikkeling veehouderijen door uitruil emissie/depositie met gestopte bedrijven; • borging op gebiedsniveau van de afname van de stikstof depositie op door 'afoming' uitgeruide emissie/depositie
3	Sanering piekbelastingen	<ul style="list-style-type: none"> • vermindering depositie op Natura2000-gebieden door het wegnemen van specifieke lokale knelpunten
4	Monitoring en 'hand aan de kraan'.	<ul style="list-style-type: none"> • ongewenste ontwikkelingen signaleren en indien aanvullende maatregelen nemen
5	Effectgerichte maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> • negatieve effecten van hoge stikstofdepositie tijdelijk wegnemen door gerichte beheermaatregelen.
6	Stimuleringsbeleid veehouderijen	<ul style="list-style-type: none"> • versnelde toepassing van emissiereducerende maatregelen op veehouderijen

Natuurbeheerplan (2010)

In een natuurbeheerplan begrenzen Gedeputeerde Staten gebieden waar subsidiëring van beheer van (agrarische) natuur en landschapselementen plaats kan vinden. Daarnaast beschrijft het natuurbeheerplan per (deel)gebied welke natuur- en landschapsdoelen van toepassing zijn. Het natuurbeheerplan vormt een belangrijk instrument voor de realisering van onder andere de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Ruimte voor de Vecht (2007)/Masterplan Ruimte voor de Vecht (2009)

Ruimte voor de Vecht is in 2007 door de provincie Overijssel geïnitieerd als een brede gebiedsontwikkeling voor het Vechtdal. De doelstellingen van het programma Ruimte voor de Vecht zijn samengevat:

- zorg dragen voor de waterveiligheid voor mens en dier in het Vechtdal;
- het creëren van een sociaaleconomische impuls;
- integraal realiseren van de natuuropgaven (zowel water- als landnatuur).

Om deze doelstellingen te bereiken is in 2009 het Masterplan Ruimte voor de Vecht opgesteld. De gezamenlijke richting is vormgegeven in de vijf statements:

1. ga voor de volle winst van de levende rivier;
2. maak en behoud het winterbed als grote open ruimte voor landbouw, natuur, recreatie en landschap;
3. maak de rivier de voorkant van het Vechtdal;
4. organiseer de bezoekersstromen;
5. maak de Vecht manifest.

De gemeente Dalfsen is één van de programmadragers en heeft met het vaststellen van het Masterplan aangegeven de samenwerking de komende jaren door te zetten. De gemeente Dalfsen investeert de komende jaren in een groot aantal samenhangende impulsen rond de Vecht:

- realisatie Pontje Hessum;
- realisatie Natuurbelevingspunt;
- realisatie Waterbelevingspark;
- opwaarderen passantenhaven;
- herinrichting Vechtvliet;
- opwaarderen bijgebouwen Westermolen;
- realisatie uitkijktoren;
- herinrichting de Stokte (realisatie pleisterplaats de Stokte);
- culturele invulling cichoreifabriek;
- waterfront.

Een groot deel van deze projecten maken deel uit van het programma Symfonie aan de Vecht, een programma waarover in het kader van Investeren met Gemeenten investeringsafspraken met de provincie Overijssel zijn gemaakt.

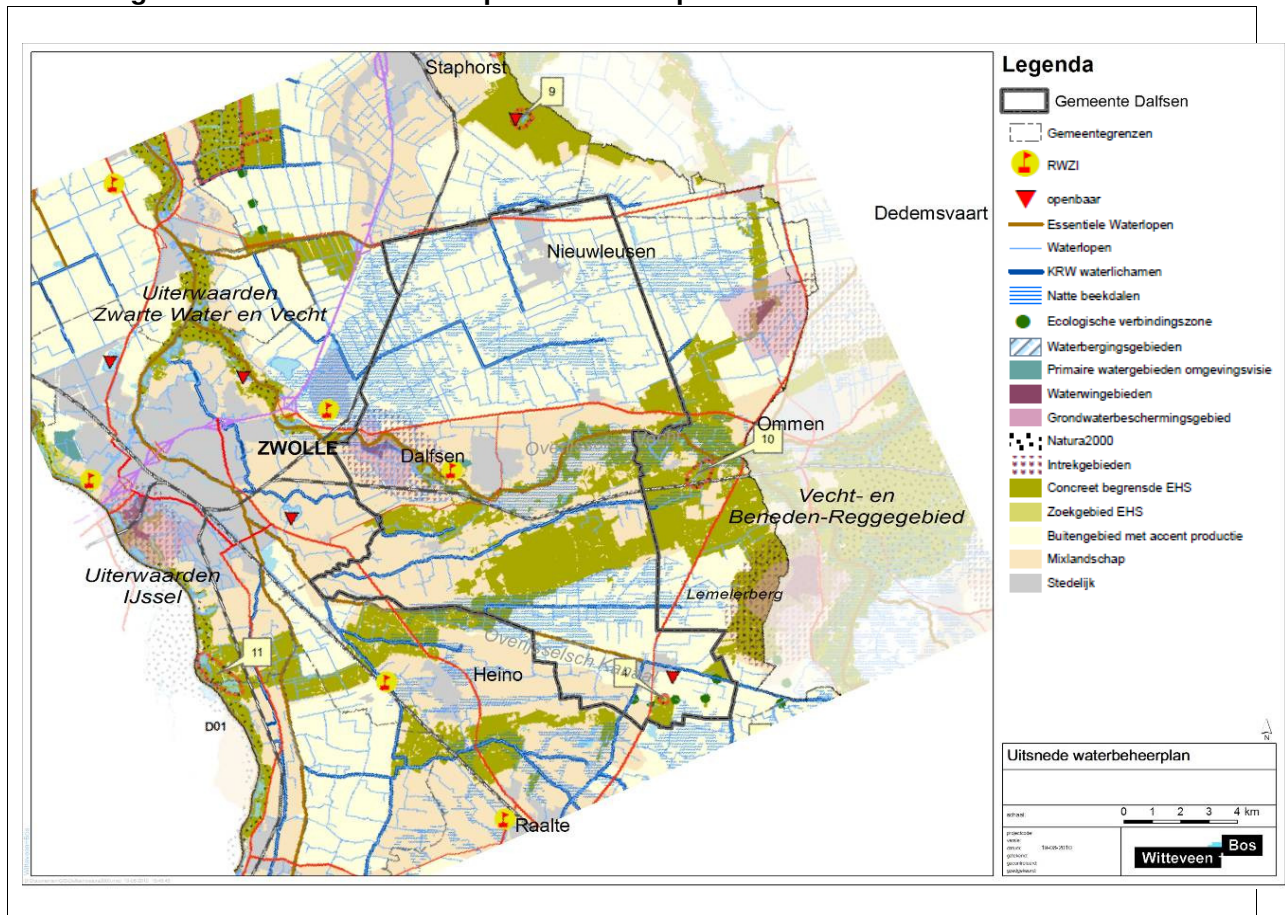

Waterbeheerplan 2010-2015, waterschap Groot Salland

In het waterbeheerplan wordt het beleid voor 2010-2015 gegeven. De hoofdthema's zijn: het waarborgen van veiligheid, het watersysteembeheer en het ontwikkelen van de afvalwaterketen. Ook opgenomen zijn de maatregelen voor het uitvoeren van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en Waterbeheer 21e eeuw. De waterschappen hebben voor het uitvoeren van de KRW-maatregelen een resultaatsverplichting. De plannen omvatten ook een uitvoeringsprogramma. Wat betreft de gemeente Dalfsen zijn er de volgende aandachtspunten (zie ook afbeelding II.2):

- Ruimte voor de Vecht;
- hydraulische capaciteit van de rioolwaterzuiveringen Dalfsen wordt uitgebreid;
- primair watergebied (waterberging) ten westen van Dalfsen.

Afbeelding II.2. Uitsnede waterbeheerplan waterschap Groot Salland

Bijlage III – Beschrijving huidige situatie natuur

Natura 2000

Binnen het plangebied komen geen Natura2000-gebieden voor. Wel liggen binnen 6 km van de rand van het plangebied vier Natura-2000 gebieden. Deze worden hieronder beschreven.

Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied'

In dit Natura 2000-gebied, aan de oostgrens van Dalfsen, ontmoeten twee zeer verschillende landschappen elkaar: het rivierengebied (uiterwaarden van de Vecht en de Beneden-Regge) en de hogere zandgronden (Boswachterij Ommen, Beerze, het landgoed Eerde en de Archermer- en Lemelerberg). Dicht bij elkaar liggen oude meanders, stroomdalgraslanden en hoog gelegen zandgronden met enkele van de fraaiste zure vennen in ons land en de laatste stuifzanden van Overijssel. De bodem van de hogere zandgronden is van oorsprong zuur en voedselarm, langs Vecht en Regge komen voedselrijkere bodemtypes voor. De aanwijzing als Natura 2000-gebied is in procedure⁹. Het beheerplan is nog in ontwikkeling.

Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht'

Dit Natura 2000-gebied ligt op 300 meter afstand aan de westgrens van Dalfsen. De uiterwaarden Zwarte Water en Vecht betreffen het geheel aan uiterwaarden ten noorden van Zwolle waar de Overijsselse Vecht samenstroomt met het Zwarte Water. De aanwijzing als Natura 2000-gebied is in procedure¹⁰. Het beheerplan is nog in ontwikkeling.

Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel'

Dit Natura 2000-gebied ligt op circa 4 km ten westen van het plangebied. De Uiterwaarden IJssel omvatten het merendeel van de buitendijkse delen van het rivierengebieden van de IJssel. Het meest kwetsbare habitat in dit gebied is stroomdalgrasland. De aanwijzing als Natura 2000-gebied is in procedure. Het 'Beheerplan Natura 2000 Rijntakken' is nog in ontwikkeling¹¹.

Natura 2000-gebied 'De Olde Maten en Veerslootlanden'

Dit Natura 2000-gebied, op circa 6 km vanaf de noordwestpunt van het grondgebied gemeente Dalfsen, bestaat uit een Habitatrichtlijngebied. Het is een laagveengebied met langgerekte kavels, afgewisseld door sloten en petgaten, die vaak zijn dichtgegroeid met wilgen, elzen en moerasplanten. Er zijn trilvenen, blauwgraslanden en kleine zeggenmoerassen. De eendenkooi bestaat uit vochtig elzen-essenbos en ruig elzenbos. Het gebied is nog niet definitief aangewezen. Het beheerplan is nog in ontwikkeling¹².

Stikstofdepositie op Natura 2000

Industrie, verkeer en agrarische bedrijven zijn de grootste producenten van ammoniak en stikstofdioxiden, stoffen die een verzurende en vermestende werking hebben op natuurgebieden. Jaarlijks worden de grootschalige achtergronddeposities voor Nederland (GDN) berekend. Het betreffen waarden per vierkante kilometer, niet alleen voor de huidige situatie maar ook prognoses voor toekomstige jaren. In deze berekening zijn alle relevante bronnen van depositie meegenomen. Door wetgeving, beleid en verbeterde technieken neemt de depositie af (zie afbeelding IV.1 voor een landelijk beeld).

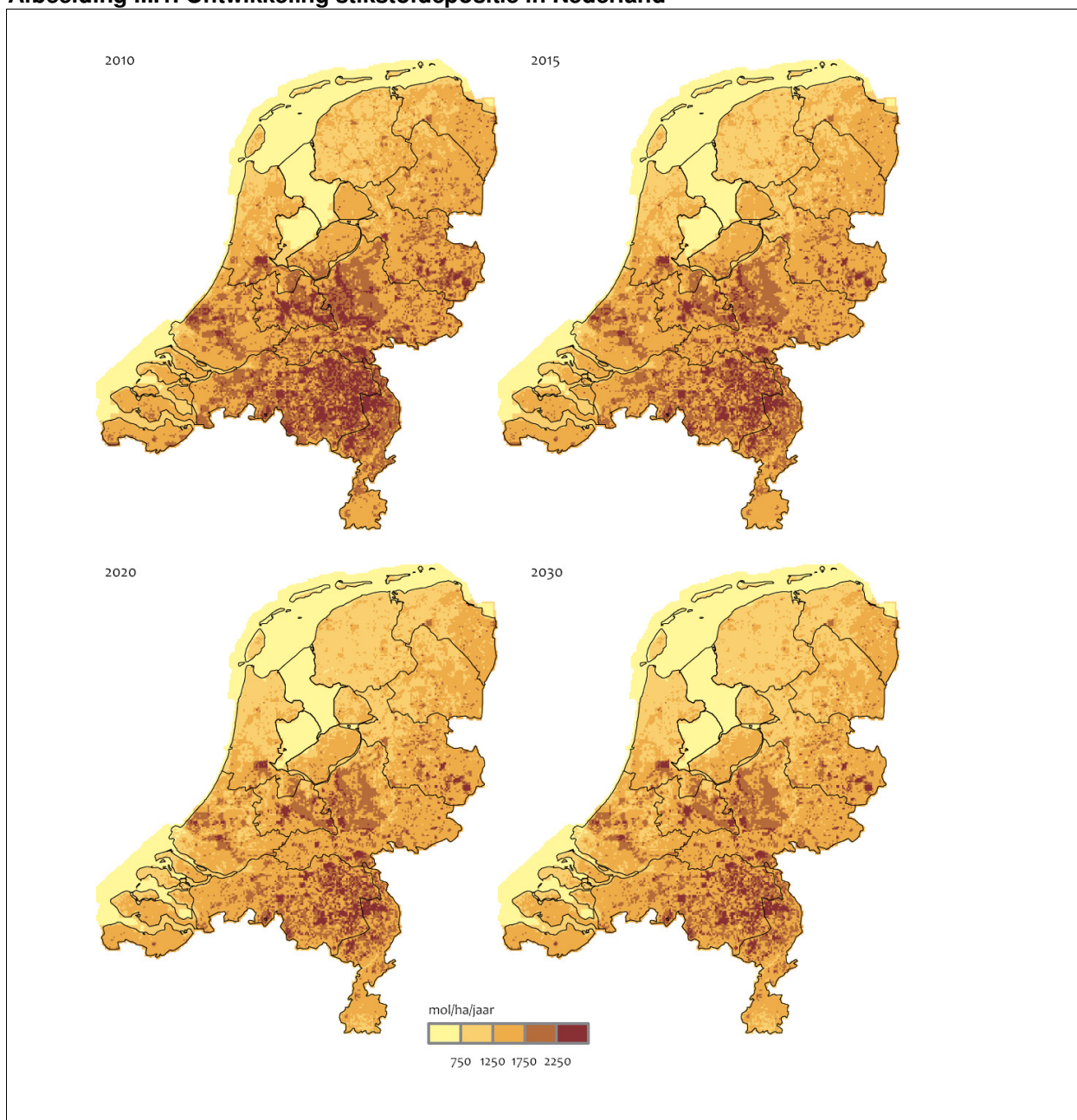
⁹ Het Ontwerpbesluit Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied is door de minister van LNV op 8 januari 2007 gepubliceerd. De terinzagelegging duurde van 9 januari 2007 tot en met 19 februari 2007. Het is nog niet bekend wanneer het gebied definitief aangewezen wordt. Momenteel wordt er gewerkt aan het beheerplan.

¹⁰ Het Ontwerpbesluit Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht is door de minister van LNV op 8 januari 2007 gepubliceerd. De terinzagelegging duurde van 9 januari 2007 tot en met 19 februari 2007. Het is nog niet bekend wanneer het gebied definitief aangewezen wordt. Momenteel wordt er gewerkt aan het beheerplan.

¹¹ Het Ontwerpbesluit Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel is door de minister van LNV op 10 september 2008 gepubliceerd. De terinzagelegging duurde van 11 september 2008 tot en met 22 oktober 2008. Het is nog niet bekend wanneer het gebied definitief aangewezen wordt. Momenteel wordt er gewerkt aan het beheerplan.

¹² Het Ontwerpbesluit Natura 2000-gebied De Olde Maten en Veerslootlanden is door de minister van LNV op 10 september 2008 gepubliceerd. De terinzagelegging duurde van 11 september 2008 tot en met 22 oktober 2008. Het is nog niet bekend wanneer het gebied definitief aangewezen wordt. Momenteel wordt er gewerkt aan het beheerplan.

Afbeelding III.1. Ontwikkeling stikstofdepositie in Nederland

* Bron: Grootschalige stikstofdepositie in Nederland. Herkomst en ontwikkeling in de tijd © Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) Den Haag/Bilthoven, 2010

In tabel III.1 zijn de achtergronddepositiewaarden in de nabijgelegen Natura 2000-gebieden weergegeven voor de huidige situatie (2011) en autonome ontwikkeling (2020).

Tabel III.1. Depositiewaarden in nabijgelegen Natura 2000-gebieden (bron: RIVM)

natura2000-gebied	kritische depositiewaarde (mol/ha/jaar)	achtergronddepositiewaarde (mol/ha/jaar)	
		2011	2020
Vecht- en Beneden Reggegebied	410 (zure vennen)	1.832	1.695
Uiterwaarden Vecht en Zwarte Water	1.540 (grote vossenstaart)	1.495	1.343
Uiterwaarden IJssel	1.250 (stroomdalgraslanden)	1.328	1.240
De Olde Maten & Veerslootlanden	700 (overgangs- en trilvenen)	1.390	1.260

Het Vecht- en Beneden-Reggegebied grenst aan de oostzijde van het plangebied. De zure vennen zijn het meest stikstofgevoelige habitat. De achtergronddepositie in dit gebied is nu al hoger dan de kritische depositiewaarde voor zure vennen (410 mol/ha/jaar). In de toekomst neemt de achtergronddepositie af, maar de afname is niet dusdanig groot dat het voortbestaan van deze habitat veilig wordt gesteld.

In het gebied 'Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht' is het meest kwetsbare habitat de grote vossenstaart. De achtergronddepositie in dit gebied is lager dan de kritische depositiewaarde van de grote vossenstaart (1540 mol/ha/jaar). In de toekomst neemt de achtergronddepositie af (zie ook tabel III.1).

Het meest kwetsbare habitat in het gebied Uiterwaarden IJssel is stroomdalgrasland. De achtergronddepositie in dit gebied is hoger dan de kritische depositiewaarde van de stroomdalgraslanden (1250 mol/ha/jaar). In de toekomst neemt de achtergronddepositie af, tot net onder de kritische depositiewaarde.

Het gebied De Olde Maten & Veerslootlanden heeft als meest kwetsbare habitat overgangs- en trilvenen. De achtergronddepositie in dit gebied is circa 2 keer hoger dan de kritische depositiewaarde van de overgangs- en trilvenen (700 mol/ha/jaar). In de toekomst neemt de achtergronddepositie af, maar blijft ruim boven de kritische depositiewaarde.

In het buitengebied van Dalfsen leveren veehouderijen een belangrijke bijdrage aan de emissie van stikstof, naast verkeer en industrie. Bij veehouderijen komt stikstof vrij (emissie) in de vorm van ammoniak (NH₃). Deze stikstof komt terecht op andere plekken (depositie) via de lucht of via het water. Om een beeld te krijgen van de huidige bijdrage van de veehouderij is gekeken naar de ammoniakemissie van een gemiddeld veehouderijbedrijf in Dalfsen.

Het CBS levert informatie met betrekking tot het aantal veehouderijen en het aantal dieren binnen de gemeentegrens (zie tabel III.2). Op basis van het totaal aantal dieren en bedrijven is vervolgens een gemiddelde bedrijfsgrootte, uitgaande van één diercategorie, bepaald.

Tabel III.2. Gegevens veehouderijen gemeente Dalfsen (bron: CBS 2010)

	aantal dieren	aantal bedrijven binnen gemeentegrens	gemiddeld aantal dieren per bedrijf in Dalfsen
rundvee (melk- en fokvee)	28.315	201	140
rundvee (vlees- en weidevee)	17.192	175	98
geiten	1.535	37	41
varkens (biggen)	47.465	16	2.967
varkens (fokvarkens)	15.233	17	896
varkens (vleesvarkens)	45.933	29	1.584
kippen (leghennen)	248.461	6	41.410
kippen (vleeskuikens)	201.958	4	50.490
kippen (ouderdieren van vleeskuikens)	112.870	4	28.218
konijnen	40	1	40
edelpelsdieren	3.653	1	3.653

a) Het CBS geeft informatie met betrekking tot het totaal aantal rundvee-bedrijven binnen de gemeente Dalfsen (376), waarbij geen onderscheid wordt gemaakt tussen beide categorieën rundvee-bedrijven. Voor de verhouding in omvang van bedrijven met melkvee- en vleeskoeien is de verhouding voor de provincie Overijssel aangehouden, afkomstig van CBS, te weten 100/70.

Werkwijze effecteninschatting

Aan de hand van kengetallen zijn de emissies van de bedrijven berekend. De milieubelasting per bedrijf is inzichtelijk gemaakt door middel van verspreidingsberekeningen. Hierbij is het betreffende bedrijf op een fictieve locatie geplaatst en zijn de bijdragen van het bedrijf aan de totale milieubelasting berekend op een range van afstanden van 50 - 10.000 meter¹³. Voor de onderzochte milieuaspecten gelden toetsingswaarden. De berekeningen van de milieubelastingen resulteren in toetsingsafstanden, te weten de afstanden gezien vanaf het bedrijf tot de locatie waar de toetsingswaarde wordt overschreden. Aan de hand van de toetsingsafstanden kan worden ingeschat waar al dan niet bedrijven kunnen worden geplaatst

¹³ Deze punten zijn gesitueerd ten noord-oosten van de bronlocatie. Dit betreft een worst-case uitgangspunt, aangezien ten gevolge van een gemiddelde windrichting vanuit het zuid-westen de hoogste concentratiebijdragen te verwachten zijn in noord-oostelijke richting.

in het gebied zonder dat de omgeving te veel wordt belast.

In de Regeling ammoniak en veehouderij zijn per diercategorie emissiefactoren voor NH₃ aangegeven. De NH₃-emissie van een gemiddelde veehouderijen in Dalfsen is hiermee berekend (gebaseerd op een gemiddelde emissiefactor van de betreffende categorie als opgenomen in de bijlage van de Regeling ammoniak en veehouderij). Vervolgens is de (natte en droge) depositie als gevolg van deze emissies berekend met het verspreidingsmodel KEMA-Stacks. De berekende waarden zijn weergegeven in tabel IV.3.

Tabel III.3. Bijdrage depositie per gemiddeld bedrijf in Dalfsen, in relatie tot afstand emissiepunt

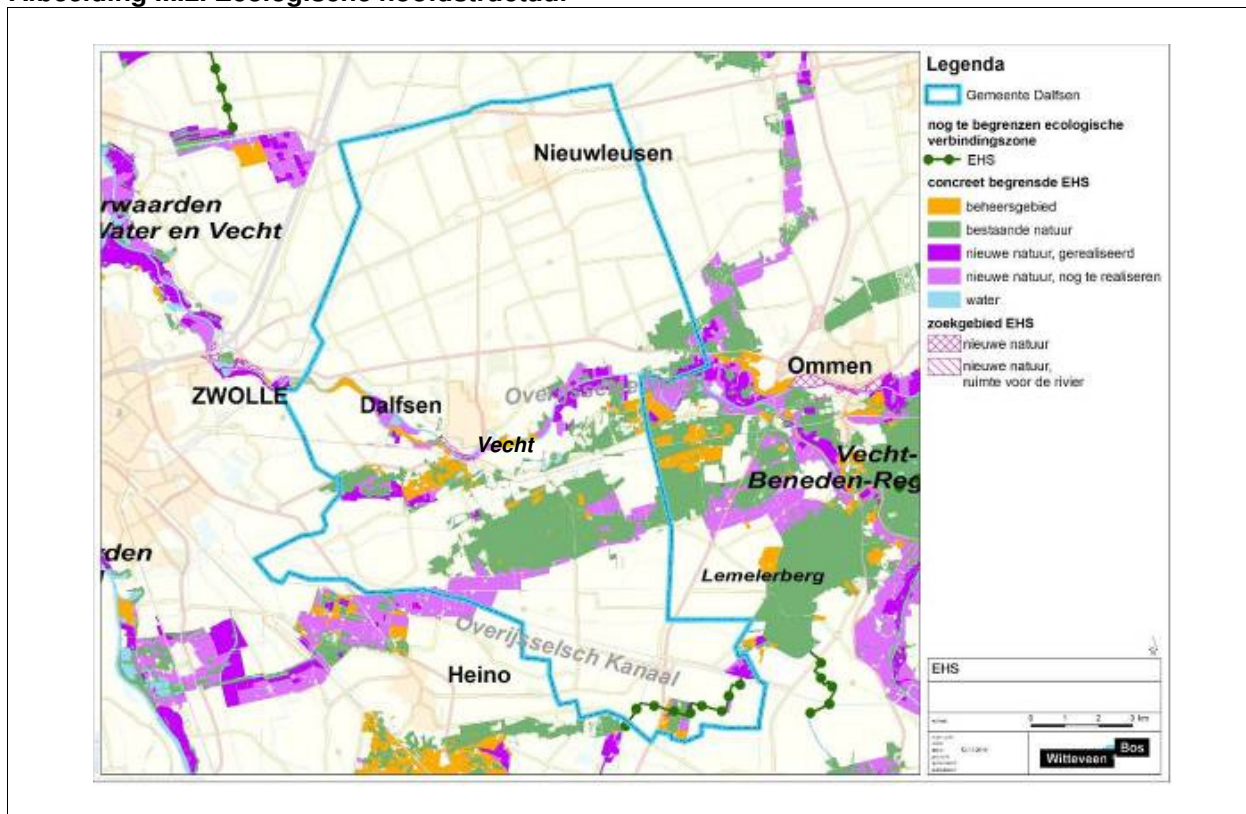
diercategorie	NH ₃ -emissie		stikstofdepositie (mol/ha/jaar)							
	per dierplaats (g/dier/jaar)	per bedrijf (kg/jaar)	50 m	100 m	200 m	500 m	1 km	2 km	5 km	10 km
rundvee (melk- en fokvee)	7,8	1092,0	1012	403	127	24	7	2	1	0
rundvee (vlees- en weidevee)	7,2	705,6	654	261	82	16	5	1	0	0
geiten	1	41,5	39	15	5	1	0	0	0	0
varkens (biggen)	0,22	652,6	605	241	76	15	4	1	0	0
varkens (fokvarkens)	1,5	1344,1	1245	497	156	30	9	3	1	0
varkens (vleesvarkens)	1,5	2375,8	2201	878	276	53	16	5	1	0
kippen (leghennen)	0,09	3726,9	3452	1377	433	83	24	8	2	1
kippen (vleeskuikens)	0,03	1514,7	1403	560	176	34	10	3	1	0
kippen (ouderdieren van vleeskuikens)	0,27	7618,7	7058	2814	885	170	50	16	4	1
konijnen	0,57	22,8	21	8	3	1	0	0	0	0
edelpelsdieren	0,42	1516,0	1404	560	176	34	10	3	1	0

De tabel laat zien dat in Dalfsen vooral bedrijven met vleesvarkens, leghennen en ouderdieren van vleeskuikens een hoge stikstofemissie kennen. Deze bedrijven (met name kippen) zijn echter veel minder groot in aantal. Absoluut hebben rundveebedrijven een veel groter aandeel in de NH₃-emissie.

Ecologische Hoofdstructuur

De EHS in de gemeente Dalfsen is geconcentreerd rond de Overijsselse Vecht en de bos- en heidegebieden Rechterense Veld en Hessumse Veld. De EHS bestaat deels uit reeds bestaande natuur en deels uit nieuwe natuur die nog gerealiseerd moet worden (licht paars op afbeelding III.2). In de bos- en landgoederenzone komen oude loofbossen en heidegebieden voor. In de toekomst zijn deze natuurgebieden uitgebreid en verbonden als onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur. Daarnaast worden conform bestaand provinciaal beleid de natuurgebieden van het Vechtdal en de IJssel met elkaar verbonden door het ontwikkelen van een Robuuste Verbindingszone bestaande uit een combinatie van bos en grasland. Ten zuidoosten van Lemelerveld is een Ecologische verbindingzone gepland (groene stippellijn). Overigens voorziet het nationale regeerakkoord niet langer in de ecologische verbindingzones.

Afbeelding III.2. Ecologische hoofdstructuur

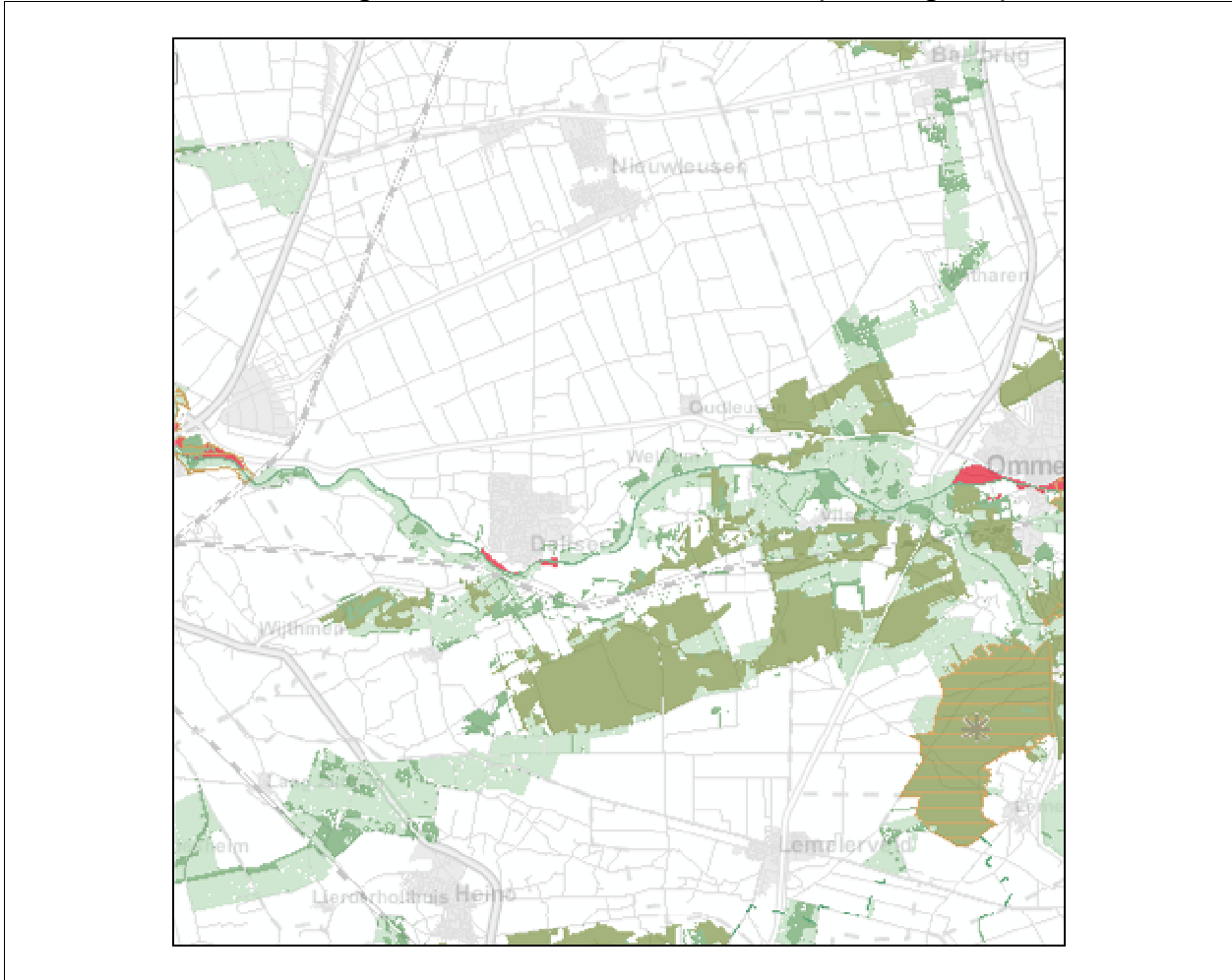

Het natuurgebiedsplan (provincie Overijssel, 2008) geeft een algemene beschrijving van het Vechtdal. Op lage delen van de uiterwaarden en in geulen komen natte graslandtypen voor. Op gradiënten met invloeden van het grondwater zijn soortenrijke schraalland - en kleine zeggenvegetaties te vinden. Door grote variatie en de samenhang met grote natuurgebieden in de omgeving van het dal zijn de faunawaarden in het Vechtgebied hoog. Voor veel diersoorten is de combinatie van bosrijk gebied en gevarieerd dal belangrijk; er zijn veel ecologische relaties. Hervestiging van de otter wordt bijvoorbeeld kansrijk geacht.

Zeer kwetsbare gebieden

In het buitengebied liggen verschillende zeer kwetsbare gebieden in het kader van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) (zie afbeelding III.3). Het gaat hierbij met name om gebieden met de volgende beheertypen: droog bos met productie, dennen-, eiken- en beukenbos en droge heide.

Afbeelding III.3. Natuurbeleidkaart Omgevingsvisie Overijssel, met de ligging van zeer kwetsbare gebieden in het kader van de WAV (donker groen)

Beschermde soorten

Weidevogels en ganzen

Verspreid over het buitengebied zijn in het kader van de Omgevingsvisie Overijssel weidevogelbeheer- en ganzengebieden aangewezen (zie afbeelding III.4). Het gaat hierbij voornamelijk om gronden die in agrarisch gebruik zijn.

Heideontginningslandschap

Het jonge veenontginningsgebied bestaat voor het grootste deel uit een vrij open gebied agrarisch gebied waarbij de gronden veelal in gebruik zijn als gras- en maïslaan. Het gebied wordt doorkruist door watergangen en houtsingels. Geelgors is hier een kenmerkende soort. Verder komen hier cultuurvogels zoals boerenzwaluw en torenvalk voor. De opengebieden zijn van belang voor weidevogels en overwinterende ganzen. In schrale, zandige bermen staan soorten van voedselarm milieu zoals gewone veldbies, zandblauwtje, roodzwenkgras en reukgras. Langs veel wegen zijn eik en berk aangeplant. In en langs sloten groeien verspreid over het gebied dotterbloem en zwanenbloem. Ook vleermuissoorten (alleen Ffw3) zoals gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis komen hier voor. In de watergangen worden onder meer bierpje (Ffw2), grote modderkruiper (Ffw3) en kroeskarper aangetroffen. De wateren met hun oevers vormen daarnaast het leefgebied voor libelsoorten zoals glassnijder, bandheidlibel en bruine korenbout.

Essenlandschap

Het Essenlandschap kent een vrij kleinschalige verkaveling. In het gebied zijn veel kleine bosjes en houtwallen gelegen. De bossen vormen het leefgebied van das (Ffw3) en eekhoorn (Ffw32). Das heeft zijn burchten in rustige delen van het bosgebied. De voedselgebieden van das liggen voornamelijk rond de bosgebieden. De agrarische graslanden en houtsingels vormen samen met de (boeren)erven een goed leefgebied voor boerenzwaluw, huismus, kerk- en steenuil en vleermuizen (Ffw3). Ook komen geelgors, kneu en groene specht hier voor. Plaatselijk groeit brede wespenorchis en grasklokje in wegbermen en groenvoorzieningen.

Vecht en uiterwaarden

De Vecht heeft in combinatie met de uiterwaarden een grote waarde voor vissen. In het gebied komen 38 vissoorten voor. Bijzondere soorten zijn onder meer de kleine en grote modderkruiper (Ffw2, 3), bierpje (Ffw2), rivierdonderpad (Ffw2), rivierprik (Ffw3) en winde. In de uiterwaarden zijn fraaie (bloemrijke) graslanden en hooilanden aanwezig. Deze gebieden vormen het broedgebied van weidevogels zoals grutto, tureluur en veldleeuwerik. De oude meanders en poelen zijn van belang voor amfibieën zoals de kamsalamander (Ffw3) en knoflookpad (Ffw3) en libellen zoals beekrombout en vroege glazenmaker. Langs de Vecht zijn waardevolle vegetaties aanwezig met bijzonder planten zoals Zwolse anjer, grasklokje en lange ereprijs (Ffw2). Op en rond (boeren)erven leven vogelsoorten zoals boerenzwaluw, huismus, kerkuil en steenuil. De bossen vormen het leefgebied van onder meer das (Ffw3) en eekhoorn (Ffw2). Das heeft zijn burchten in rustige delen van het bosgebied. Ook vleermuissoorten zoals gewone dwergvleermuis (Ffw3), laatvlieger (Ffw3), ruige dwergvleermuis (Ffw3) en rosse vleermuis (Ffw3) komen hier voor. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn te vinden in gebouwen en bomen.

Bos- en landgoederenlandschap

Het Bos- en landgoederenlandschap omvat onder meer oude landgoedbossen met oude laanbomen. Hier zijn in de ondergroei typische soorten zoals salomonszegel, lelietje van dalen en brede stekelvaren te vinden. Plaatselijk is ook koningsvaren aanwezig. Karakteristieke voorkomende vogelsoorten zijn boomklever, bosuil en appelvink. Ook heeft het gebied een rijke vleermuisbevolking met typische soorten zoals baardvleermuis (Ffw3) en franjestaart (Ffw3). Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn te vinden in gebouwen en bomen. Andere zoogdieren die hier leven zijn boomarter (Ffw3), das (Ffw3) en eekhoorn (Ffw2). In het natuurgebied Rechterense veld zijn hoge botanische waarden aanwezig. Hier zijn onder meer klokjesgentiaan (Ffw2) en kleine en ronde zonnedauw (beide Ffw2) aan te treffen. Ook vormt het gebied het leefgebied voor de levendbarende hagedis (Ffw2) en zeldzame libellen en dagvlinders zoals beekrombout, venwitsnuit, eikenpage, groentje en heidevlinder. In het kleinschalige gebied rond de aaneengesloten bossen zijn in wegbermen en sloten gewone dotterbloem, grasklokje en waterdriehblad (Ffw2) aan te treffen. Het kleinschalige gebied aan de westzijde vormt daarnaast het leefgebied van ringslang (Ffw3) en kamsalamander (Ffw3).

Kampenlandschap

Het Kampenlandschap bestaat voor het grootste deel uit een vrij open agrarisch gebied waarbij de gronden veelal in gebruik zijn als gras- en maïslaan. Rond de (boeren)erven zijn onder meer boerenzwaluw, kerkuil, steenuil, kneu en torenvalk te vinden. Nabij Hoonhorst broed jaarlijks een ooievaar. Langs onverharde wegen en wandelpaden zijn fraaie bermvegetaties aanwezig, waarin onder meer grasklokje voorkomt. In en langs sloten groeien verder verspreid over het gebied dotterbloem en zwanenbloem.

In het gebied ligt het natuurgebied het Luttenbergerven. Dit betreft een klein maar bijzonder moerasgebied ten zuiden van Lemelerveld. Hier bevindt zich het grootste aaneengesloten stuk blauwgrasland van Nederland. Naast vochtige schraalgraslanden komen in het gebied zure broekbossen en bloemrijke graslanden voor. Hier groeien onder meer klokjesgentiaan (Ffw2), blauwe knoop, Spaanse

ruiter (Ffw2) en kleine zonnedauw (Ffw2). Dat naast vormt het gebied het leefgebied van poelkikker (Ffw3), heikikker (Ffw3) en levendbarende hagedis (Ffw2).

Broekontginningslandschap

De natuurwaarden van het broekontginningslandschap heeft met name betrekking op de ligging van weilanden in een zeer open gebied. In het gebied komen weidevogels zoals grutto, kievit, wulp en kwartel tot broeden. Ook leeft hier ringslang (Ffw3), kleine modderkruiper (Ffw2) en rivierdonderpad (Ffw2). Verspreid door het gebied is de gewone dotterbloem aan te treffen.

Autonome ontwikkeling

In de bestaande natuurgebieden zowel binnen als buiten de EHS wordt een beleid gevoerd om de bestaande waarden te versterken. Maatregelen zijn: verhoging van de grondwaterstanden, het waar mogelijk herstellen van kwelstromen, het vasthouden van gebiedseigen water en een verschravingsbeheer. Deze maatregelen leiden tot een verhoging van de natuurkwaliteit en behoud en herstel van een kwetsbare en streekeigen flora en fauna. In het Vechtdal en rondom de Lemelerberg liggen belangrijke natuurgebieden. In de toekomst zijn deze natuurgebieden uitgebreid en verbonden als onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur. Daarnaast was er een plan om de natuurgebieden van het Vechtdal en de IJssel met elkaar te verbinden door het ontwikkelen van een Robuuste Verbindingszone (IJssel-Ommen) bestaande uit een combinatie van bos en grasland. De uitwerking en invulling van geplande ecologische verbindingzones is in het licht van het huidige regeerakkoord voorlopig onzeker.

Als gevolg van regulier beleid op nationaal niveau zal de waterkwaliteit naar verwachting langzaam verbeteren. Ook door de verscherpte mestwetgeving zullen de nutriënten in het oppervlaktewater naar verwachting afnemen. In welke mate is moeilijk te voorspellen. Deze ontwikkelingen zullen in nog onbekende mate positieve gevolgen voor de natuurwaarden hebben. Anderzijds is momenteel nog steeds een landelijk proces gaande van een netto afname van een aantal soorten planten en dieren vooral ten gevolge van ontwikkelingen met betrekking tot verstedelijking, intensivering en schaalvergroting van de landbouw.

Bijlage IV – Beschrijving en waardering landschappelijke en cultuurhistorische waarden

Veenontginningslandschap

Ter hoogte van het huidige Nieuwleusen is in vochtige omstandigheden een veenpakket ontstaan. Dit veenpakket is door hoogteverschillen in het onderliggende zanddek niet overal even dik. Het hoogveen is inmiddels afgegraven en restanten daarvan zijn niet meer terug te vinden in de gemeente Dalfsen. Het dekzand ligt aan de oppervlakte.

Kenmerkend is de lineaire verkavelingsstructuur van het gebied. Vanuit langgerekte bebouwingslinten is het veen in stroken ontgonnen. Door ruilverkavelingen is deze oprekkende structuur nog steeds zichtbaar. De sloten volgen dit patroon. Het en der staat nog een watermolentje. Op de perceelsgrenzen rond de bebouwingslinten staan van oudsher bomensingels. Meerdere singels zijn verdwenen of hebben gaten. Desondanks typeren deze singels het groene, besloten karakter van de oude bebouwingslinten. Naast de verdichting van bebouwing en beplanting in de linten kent het gebied een grootschalige openheid. Hierdoor ontstaan mooie vergezichten vanuit de bebouwingslinten naar het achterliggende open gebied en omgekeerd. De openheid staat onder druk door de nieuwe bebouwing in het gebied. De huidige bebouwing varieert van authentieke hallehuisboerderijen tot moderne panden met een vrijstaande woning.

Tabel IV.1. Veenontginnigen: landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken

	landschapstype
	veenontginnigen
landschap	
landschapsstructuren	- lineaire verkavelingsstructuur - bebouwingslinten
ruimtelijk-visuele kenmerken	- openheid
aardkundige waarden	- niet aanwezig
cultuurhistorie	
historisch geografische patronen	- bomensingels op perceelsgrenzen - lineaire verkavelingsstructuur - bebouwingslinten
historisch bouwkundige elementen	- boerderijen - watermolentjes
archeologische waarden	- lage verwachtingswaarde

Heideontginningslandschap

Met de komst van kunstmest zijn in 19e en 20e eeuw de verschaalde heidevelden ontgonnen. De ontginnigen kenmerken zich door hun openheid en rationele verkaveling. De rechtlijnige structuur is nog steeds herkenbaar in het hedendaagse landschap. De openheid wordt begrensd door de grote hoeveelheid beplanting langs de wegen. Bebouwing komt verspreid in het gebied voor, merendeels gekoppeld aan de ontginningswegen. De bebouwing bestaat vooral uit vrij moderne boerderijen. Deze zijn niet representatief en weinig waardevol als cultuurhistorisch bouwkundig element.

Tabel IV.2. Heideontginningslandschap: landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken

	landschapstype
	heideontginnigen
landschap	
landschapsstructuren	- rechtlijnige, blokvormige verkavelingsstructuur - grootschaligheid
ruimtelijk-visuele kenmerken	- openheid - beplanting langs wegen
aardkundige waarden	- niet aanwezig
cultuurhistorie	
historisch geografische patronen	- rechtlijnige, blokvormige verkavelingsstructuur
historisch bouwkundige elementen	- boerderijen
archeologische waarden	- geen bijzonderheden; lage verwachtingswaarde

Essenlandschap

In de buurt van de Vecht, op de hogere rivierduinen, vestigden zich de eerste mensen. Dit is terug te zien in de hoge archeologische verwachtingswaarde en tal van archeologische monumenten. Op de oude rivierduinen werden gemeenschappelijke akkers aangelegd, de essen. Deze werden vruchtbaar gemaakt met plaggenmest. Door deze ophoging ontstond de karakteristieke bolle vorm. De essen bepalen nog steeds grotendeels het microreliëf in het gebied. Het essenlandschap kenmerkt zich door de koppeling tussen es en (verspreide) boerderijen. Door de groei van dorpen is dit niet overal meer zichtbaar. Vanuit de dorpen ontwikkelt zich een organisch vertakte wegenstructuur die het gebied doorkruist en leidt tot een fijnmazige, onregelmatige verkavelingsstructuur. In het gebied liggen ook nu nog vele zandpaden. De vele beplantingen langs perceelsranden en op erven geven het gebied een belangrijke mate van beslotenheid, representatief voor het essenlandschap. Op de overgangen naar de Vecht liggen enkele landhuizen. Kenmerkend voor dit deel van de streek en elk een parel op zich.

Tabel IV.3. Essenlandschap: landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken

	landschapstype
	essenlandschap
landschap	
landschapsstructuren	- onregelmatige blokverkaveling - koppeling tussen es en bebouwing - onregelmatige opzet van erven
ruimtelijk-visuele kenmerken	- beslotenheid door vele perceelsrandbeplantingen - microreliëf van essen en steilranden - rafelig silhouet erven
aardkundige waarden	- dekzand
cultuurhistorie	
historisch geografische patronen	- essen - houtwallen, esrandbeplantingen - zandpaden
historisch bouwkundige elementen	- boerderijen - landhuizen
archeologische waarden	- hoge verwachtingswaarde; meerdere AMK-terreinen

Vechtdal

Het dal van de Vecht heeft twee gezichten: een meer open en door dijken begrensd gebied ten westen van Dalfsen en een beslotener gebied met uiterwaarden, oude meanders, houtwallen en essen ten oosten daarvan. De aanwezige landschappelijke structuren maken dit deel van de vecht waardevol, waar de dijken in het westen juist de loop van de Vecht markeren.

De uiterwaarden kennen een onregelmatige verkaveling. Delen zijn nu als natuur ingericht en delen worden nog landbouwkundig gebruikt. Een bijzonder element in het Vechtdal is kasteel Rechteren (rijksmonument) met zijn bijgebouwen en parkachtige tuinaanleg.

Ondanks de grote antropogene invloed (kanalisatie) van de Vecht wordt het gebied gekenmerkt door bijzonder veel geomorfologisch waardevolle die nog gaaf en representatief zijn. De oude rivierduinen geven reliëf, maar zijn niet altijd meer als zondanig herkenbaar.

Tabel IV.4. Vechtdal: landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken

	landschapstype
	vechtdal
landschap	
landschapsstructuren	- uiterwaarden met onregelmatige blokverkaveling
ruimtelijk-visuele kenmerken	- dijken - microreliëf - open in westen, kleinschalig en besloten in oostelijk deel
aardkundige waarden	- rivierduinen
cultuurhistorie	
historisch geografische patronen	- (oude) riviermeanders - Vechtessen - houtwallen

	landschapstype
historisch bouwkundige elementen	- boerderijen - kasteel Rechteren met bijgevoenen - sluizencomplex Vechterweerd
archeologische waarden	- lage tot hoge verwachtingswaarde; enkele AMK-terreinen

Bos- en landgoederenlandschap

Het landschap rond Dalfsen staat bekend om zijn vele havezaten en landgoederen. De landhuizen, laanstructuren, zandpaden, landerijen en bosgebieden van de landgoederen zijn karakteristiek en nog steeds waardevol voor de zone met name ten zuiden van de Vecht. Tot halverwege de 19e eeuw was het gebied ten zuiden van de Vecht woeste grond met heide, die door schaapskudden werd begraasd. Na de ontginning werd landbouw mogelijk en werden terreinen ingeplant met naaldbos. Langs de randen van het gebied liggen boerderijen met eenmansessen. In het gebied zijn nog vele zandpaden te vinden. Op de boerenerven zijn her en der nog typische Overijsselse bakhuisjes te vinden.

De stuifduinen van het Rechterense en Hessumseveld zijn aardkundig waardevol. Het gebied is van oudsher een geliefde woonplek en daardoor archeologisch waardevol.

Tabel IV.5. Bos- en landgoederenlandschap: landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken

	landschapstype
	bos- en landgoederenlandschap
landschap	
landschapsstructuren	- onregelmatige tot blokverkaveling verkaveling - verspreid liggende erven met eenmansessen
ruimtelijk-visuele kenmerken	- doorzichten naar landhuizen - microreliëf door essen, steilranden en stuifduinen - lanen, bossen en houtwallen
aardkundige waarden	- stuifduinen (Rechterense en Hessumseveld)
cultuurhistorie	
historisch geografische patronen	- lanen - zandpaden
historisch bouwkundige elementen	- boerderijen, bakhuisjes - landgoederen (landhuis met bijgebouwen)
archeologische waarden	- hoge verwachtingswaarde; meerdere AMK-terreinen

Kampenlandschap

Ten zuiden van de Vecht en de landgoederen liggen ook zandruggen die al lange tijd bewoond zijn. Wegen en bebouwing volgen nabij Hoonhorst en Lemelerveld de hogere dekzandruggen, waardoor er een afwisselend landschap is ontstaan van bochtige wegen, bebouwing en beplanting. Het microreliëf is ook in dit deelgebied merkbaar. Door de diversiteit aan ontwikkelingen en functies is de landschappelijke structuur niet overal nog even goed zichtbaar.

In tegenstelling tot het essenlandschap hadden de boeren in dit deelgebied eigen eenmansessen (ook wel kampjes genoemd). De erven kenmerken zich door hun rafelige silhouet, hoewel de moderne bedrijven een meer rationele opzet kennen.

De stuwwallen bij Lemele zijn gaaf van vorm en zeer representatief voor het glaciële landschap in Nederland. Deze aardkundige waarde ligt voor een klein deel in de gemeente Dalfsen. Verder zijn er enkele archeologische monumenten aanwezig.

Tabel IV.6. Kampenlandschap: landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken

	landschapstype
	kampenlandschap
landschap	
landschapsstructuren	- onregelmatige verkavelingsstructuur - verspreid liggende erven met eenmansessen
ruimtelijk-visuele kenmerken	- afwisseling open en besloten - microreliëf van essen en steilranden

	landschapstype
	- rafelig silhouet erven
aardkundige waarden	- dekzand
cultuurhistorie	
historisch geografische patronen	- essen - houtwallen, esrandbeplantingen - zandpaden
historisch bouwkundige elementen	- boerderijen
archeologische waarden	- lage tot hoge verwachtingswaarde; enkele AMK-terreinen

Broekontginning

Het gebied rond de Marshoek is een lager gelegen, nat gebied. In de Middeleeuwen is dit gebied ontgonnen volgens een nu nog kenmerkend visgraatpatroon. De bebouwing concentreert zich langs de weg die midden door het gebied heen loopt. De bebouwing zelf is cultuurhistorisch weinig waardevol. Een boerderij is als monument aangemerkt. De rest van het gebied kent een grote openheid, waardoor de aanwezige eendenkooi extra opvalt. De watermolentjes zijn typerend voor de lagere natte delen in Overijssel, maar weinig uniek.

Tabel IV.7. Broekontginning: landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken.

	landschapstype
	broekontginning
landschap	
landschapsstructuren	- visgraatverkaveling
ruimtelijk-visuele kenmerken	- openheid - bebouwing langs de weg
aardkundige waarden	- niet aanwezig
cultuurhistorie	
historisch geografische patronen	- Middeleeuwse visgraatverkaveling
historisch bouwkundige elementen	- Boerderij - watermolentjes
archeologische waarden	- lage tot hoge verwachtingswaarde

Bijlage V – Toelichting beoordelingskader

Beoordelingskader bodem en water

Bodemkwaliteit

Voor de beoordeling wordt gekeken of de ontwikkelingen invloed hebben op de bodemkwaliteit. Als ontwikkelingen ervoor zorgen dat een sanering moet plaatsvinden dan wordt dit positief beoordeeld, omdat de milieukwaliteit hierdoor toeneemt.

Waterkwantiteit

Voor de beoordeling wordt gekeken naar oppervlaktewater en grondwater. Bij waterkwantiteit is wateroverlast en droogte van belang. Wateroverlast speelt vooral bij oppervlaktewater. Wateroverlast door grondwater is een lokaal probleem en kan door het verbeteren van de drainage voorkomen worden.

Het uitbreiden van het verhard oppervlak heeft geen negatief effect op de wateroverlast doordat het uitbreiden van het verhard oppervlak gecompenseerd moet worden met extra waterberging.

De veiligheidsnorm voor wateroverlast van een gebied kan verhoogd worden door verandering van het landgebruik. Tabel V.1 geeft de veiligheidsnormen voor wateroverlast weer voor verschillende vormen van landgebruik. Als een boer overstapt van akkerbouw naar kwalitatief hoogwaardige land- en tuinbouw neemt de veiligheidsnorm voor wateroverlast toe. Hierdoor kan het zijn dat het betreffende gebied niet meer aan de normen voldoet, waardoor wateroverlast kan ontstaan. Een toename van de wateroverlast wordt negatief beoordeeld.

Tabel V.1. Veiligheidsnormen wateroverlast

landgebruik	toelaatbare overschrijdingskans
grasland	1: 10 jaar
akkerbouw	1: 25 jaar
hoogwaardig glas- en tuinbouw	1: 50 jaar
glastuinbouw	1: 50 jaar
bebouwd gebied	1: 100 jaar

Bij droogte spelen oppervlaktewater en grondwater mee. Tijdens perioden met een groot neerslagtekort zal de landbouw grond- of oppervlaktewater onttrekken voor beregening. Hoe groter het landbouwareaal hoe groter de vraag naar water. Door het onttrekken van grondwater dalen de grondwaterstanden. Door oppervlaktewater te onttrekken dient meer oppervlaktewater aangevoerd te worden. Beide worden negatief beoordeeld. In de alternatieven waar de watervraag toeneemt worden daarom negatief beoordeeld.

Waterkwaliteit

Diffuse verontreinigingsbronnen in het gebied beïnvloeden de waterkwaliteit negatief. Emissies vanuit de landbouw zijn een belangrijke bron. Uitlogende bouwmaterialen zijn een andere belangrijke bron. De waterkwaliteit zal verbeteren door het verminderen van het landbouwareaal of het verminderen van het gebruik van uitlogende bouwmaterialen. Het verminderen van de landbouwareaal of het verminderd gebruik van uitlogende bouwmaterialen worden daarom positief beoordeeld.

Waterveiligheid

Wateroverlast heeft betrekking op inundaties door regionale wateren. Waterveiligheid heeft vooral betrekking op overstromingen door dijkdoorbraken. De waterveiligheid neemt toe door het verhogen van de keringen of het verlagen van de piekafvoer. Alternatieven die leiden tot een hogere piekafvoer of een verlaging van de keringen worden negatief beoordeeld.

Beoordelingskader voor gebruiksfuncties

Verkeer

Voor het aspect verkeer wordt gekeken naar de verkeersveiligheid en de verkeersknelpunten. Bij het criterium verkeersveiligheid wordt ingegaan op de veranderingen in de hoeveelheid conflicten die kunnen optreden in het buitengebied, met name tussen vrachtverkeer onderling en vrachtverkeer en recreatief verkeer. Bij het criterium 'verkeersknelpunten' wordt gekeken naar invloed op het aantal verkeersknelpunten.

Wonen

Voor het aspect wonen wordt globaal en kwalitatief ingegaan op de veranderingen in het woonareaal, met name de mogelijkheden voor het gebruiken van vrijkomende agrarische bebouwing. Daarnaast wordt ingegaan op de kwaliteit van de woonfuncties. Het gaat dan niet zozeer om de kwaliteit van de leefomgeving, omdat deze al eerder is beoordeeld. Het gaat meer om beperkingen die opgelegd worden door andere functies in de omgeving. Kan het bijvoorbeeld vaker voorkomen dat een bewoner niet zijn huis kan uitbouwen, omdat hij daarmee agrariërs weer kan belemmeren. Daarnaast telt ook mee of de omgeving aantrekkelijk is om in te wonen. Als uitgangspunt geldt daarbij dat gebieden waar aandacht is voor ecologische, landschappelijke en cultuurhistorische waarden over het algemeen meer 'woongenot' opleveren.

Landbouw

Voor het aspect landbouw wordt globaal ingegaan op de mogelijke veranderingen in het landbouwareaal en de kwaliteit van de landbouwkundige functie. Het laatste betreft met name de beperking of verruiming van regels waar agrarische bedrijven aan moeten voldoen bijvoorbeeld bij uitbreiding en nieuwvestiging. Belemmeringen in het kader van milieufactoren zijn eerder behandeld.

Werken (met uitzondering van landbouw)

Ook voor de overige bedrijvigheid wordt ingegaan op het beschikbare areaal en de kwaliteit van de werkfunctie.

Recreëren

De invloed op recreatie wordt beoordeeld aan de hand van de effecten op het aantal recreatieve routes en de recreatieve kwaliteit van de omgeving. De kwaliteit kan toenemen als meer recreatieve bedrijven zich in het plangebied vestigen of als de landschappelijke kwaliteit toeneemt.

Beoordelingkader natuur

De effecten zijn voor het thema natuur beschreven op basis van beschermde gebieden (Natura2000 en EHS) en soorten (biodiversiteit en flora- en faunawet). Het beoordelingskader wordt feitelijk gevormd en onderbouwd door beleid en wetgeving. Bij het beoordelen van effecten spelen de volgende verstoringsfactoren een rol:

- verzuring en vermisting - ammoniakdepositie hoofdzakelijk afkomstig uit de landbouw. Veroorzaakt afname van de soortenrijkdom aan planten met name kwetsbare, zeldzame soorten door overwoekering van enkele algemene soorten;
- verdroging - grondwater onttrekking;
- oppervlakteverlies van leefgebied, bijvoorbeeld door aantasting van openheid en rust;
- verstoring van fauna, dit gaat met name om vogels, door licht, geluid of menselijke aanwezigheid.

In de huidige situatie treden genoemde verstoringsbronnen al in zekere mate op. Een negatief effect betreft een toename van de verstoringsbron. Het verminderen dan wel opheffen van de verstoringsbron veroorzaakt een positief effect.

Natura 2000

Instandhoudingsdoelstellingen. Zijn er effecten negatief dan wel positief op de instandhoudingsdoelstellingen te verwachten.

EHS

Er wordt gekeken naar de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarbij gaat het om oppervlakte (kwantiteit), de soortensamenstellingen van planten en dieren (kwaliteit), het voorkomen van bijzondere soorten en effecten op de randvoorwaarden (ecologische vereisten) van planten en dieren. Richtinggevend is het provinciaal beleid dat specifieke doelen stelt aan verschillende onderdelen van de EHS.

Biodiversiteit

Als bij EHS, maar dan gaat het specifiek om soortenrijkdom van planten en dieren.

Beschermde soorten

Een Structuurvisie is te abstract voor een concrete toetsing aan de Flora- en faunawet; dit is ook niet verplicht. Wel is het zinvol om mogelijke effecten op de strengst beschermde soorten (tabel 2 en 3) in beeld te brengen in de vorm van een quick scan. De Flora en faunawet beschermt specifieke soorten planten en dieren. Bij dit aspect gaat het om effecten op deze specifieke soorten.

Beoordelingskader landschap en cultuurhistorie

Om de effecten van de alternatieven op landschap te beoordelen is gekeken naar de volgende aspecten:

- effect op landschappelijke structuren; de landschappelijke structuren zijn de hoofdlijnen die elk landschapstype kenmerken. Bij de effectbepaling wordt beoordeeld in hoeverre de herkenbaarheid van deze landschappelijke structuurlijnen wordt beïnvloed door de alternatieven;
- effect op ruimtelijk-visuele kenmerken; dit zijn de elementen die het beeld van een landschap bepalen, zoals houtwallen, maar ook begrippen als openheid of kleinschaligheid. De zichtbaarheid van deze landschappelijke kenmerken staat centraal bij de effectbepaling;
- effect op aardkundige waarden; aardkundige waarden zijn elementen in het landschap die door natuurlijke processen zijn ontstaan en daarmee een deel van de landschappelijke karakteristiek bepalen. Bij de effectbepaling wordt beoordeeld in hoeverre de gaafheid van deze aardkundige waarden wordt beïnvloed door de alternatieven.

Cultuurhistorie is nauw verwant met de landschappelijke karakteristiek. Voor cultuurhistorie zijn de volgende aspecten in het beoordelingskader opgenomen:

- effect op historisch-geografische patronen; deze patronen geven het beeld van de ontwikkelingsgeschiedenis van een landschap. Bij de effectbepaling wordt beoordeeld in hoeverre de herkenbaarheid en gaafheid van deze patronen wordt beïnvloed;
- effect op historisch bouwkundige elementen; hierbij gaat het om gebouwd erfgoed in de breedste zin, variërend van brug tot boerderij en van monument tot karakteristiek pand (zonder beschermde status);
- effect op archeologische waarden; archeologische waarden zijn alle sporen van bewoningsgeschiedenis die ondergronds kunnen worden aangetroffen. Bij de effectbepaling wordt beoordeeld in hoeverre de gaafheid van de archeologische waarden beïnvloed wordt.

Beoordelingskader voor leefomgeving

Geur

In de VNG-publicatie 'Bedrijven en milieuzonering. Handreiking voor maatwerk in de gemeentelijke ruimtelijke ordeningspraktijk (editie 2009)' (hierna: de handreiking) zijn richtafstanden per bedrijfstak opgenomen die gelden voor onder andere het aspect geur. Deze richtafstanden hebben tot doel het beschermen van gevoelige functies als wonen. De richtafstand geeft aan hoe groot de afstand tussen het bedrijf en de gevoelige functie minimaal moet bedragen.

Uit de handreiking volgt voor agrarische bedrijven een geurhinderafstand van 10-200 meter, afhankelijk van het bedrijfstype

Voor de beoordeling van de effecten op geur is gekeken naar de toename of afname van geurhinder. Extra geurhinder kan ontstaan door ontwikkelingen in de veehouderij, of door functiemening (meer andere, geurgevoelige functies tussen landbouwbedrijven).

Lucht

Met name de omvang/ structuur van de agrarische sector is kan veranderen als gevolg van de structuurvisie buitengebied. Andere bronnen met een effect op luchtkwaliteit (verkeer en industrie) worden nauwelijks beïnvloed door de structuurvisie. De alternatieven worden beoordeeld op de mogelijke (negatieve danwel positieve bijdrage) aan de luchtkwaliteit. Verslechtering waardoor de grenswaarden worden overschreven worden beoordeeld als zeer negatief (--).

Geluid

De belangrijkste gezondheidseffecten van blootstelling aan lagere niveaus van geluid zoals die vaak in de woonomgeving voorkomen zijn (ernstige) hinder en (ernstige) slaapverstoring. De wetgeving gaat uit van de volgende grenswaarden voor bestaande en nieuwe woningen. De voorkeursgrenswaarde voor de geluidbelasting voor wegverkeer aan de gevel van nieuwe woningen is een L_{eqm} van 50 dB(A) of een L_{den} van 48 dB. Voor bestaande woningen is deze een L_{eqm} van 55 dB(A) of een L_{den} van 53 dB.

De maximaal toelaatbare geluidbelasting voor nieuwe woningen is 60 tot 70 dB(A) of 58 tot 68 dB, afhankelijk van de situatie. Voor bestaande woningen is deze 70 dB(A) L_{eqm} of 68 dB L_{den} . Er zijn ook bepalingen voor het geluidsniveau in de woning, het binnenniveau, met gesloten ramen. Dit is voor nieuwe woningen 35 dB(A) (33 dB) en voor bestaande woningen 45 dB(A) (43 dB). Gezien de isolerende werking van moderne gevels, is het bij nieuwe woningen pas interessant om bij een gevelbelasting van 60 dB(A) extra gevelmaatregelen te nemen.

Het effect op geluid wordt kwalitatief beoordeeld.

Licht

Bij het aspect licht wordt de invloed van de twee alternatieven op hemelhelderheid beoordeeld. Op het schaalniveau van de structuurvisie kan niet ingegaan worden op individuele huizen en bedrijven. Bij hemelhelderheid draait het om opheldering van de hemel door de aanwezigheid en uitstraling van kunstlicht. Als men het hier over heeft, gaat het ook over lichtkoepels en lichtgloed boven een stad of een kassengebied. Dit leidt tot verminderde zichtbaarheid van sterren. Boven grote steden kan men nog slechts enkele tientallen sterren waarnemen, terwijl er in een donker gebied duizenden zichtbaar zijn.

De afweging voor het aspect is globaal. Een negatieve beoordeling wordt gegeven als er wordt voorzien in het uitbreiden van grootschalige bedrijventerreinen, grootschalige infrastructuur of glastuinbouw. Of de effecten negatief of zeer negatief uitpakken hangt af van de schaal van de ontwikkeling en de huidige mate van hemelhelderheid op de locatie.

Externe veiligheid

Plaatsgebonden risico is de kans per jaar dat een persoon komt te overlijden door een ongeval met (het transport van) gevaarlijke stoffen indien deze persoon zich permanent (vierentwintig uur per dag gedurende het gehele jaar) en onbeschermd op een bepaalde plaats zou bevinden. Voor bestaande situaties geldt een grenswaarde van 10⁻⁵ per jaar. Voor nieuwe situaties geldt een grenswaarde van 10⁻⁶ per jaar, inclusief de kwetsbare objecten (zoals woningen, onderwijs-, gezondheid- en kindercentra). Beperkt kwetsbare objecten (zoals kantoren, sport-, recreatievoorzieningen, stadions en theaters) kennen een richtwaarde van 10⁻⁶ per jaar.

Het groepsrisico (GR) is bepaald als de kans per jaar dat een groep personen van een bepaalde grootte (bijvoorbeeld 10, 100 of 1.000 personen) tegelijk slachtoffer wordt van een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het groepsrisico is daarmee een maat voor de maatschappelijke ontwrichting die ontstaat door een ongeval met gevaarlijke stoffen.

Gezondheid

In m.e.r. wordt, veelal indirect, al aandacht besteed aan gezondheidsaspecten, bijvoorbeeld via een toetsing aan grenswaarden opgenomen in de Wet luchtkwaliteit en de Wet geluidhinder. Ook onder de huidige grenswaarden kunnen nog aanzienlijke gezondheidseffecten optreden. Onder het aspect gezondheid wordt ook ingegaan op de toetsing aan streefwaarden vanuit gezondheidsoogpunt.